

Editörden

بسم الله الرحمن الرحيم

İmanlı gönüllerde bir acıdır, bir feryattır Mescid-i Aksa. Ümmetin imtihan sahasıdır Kudüs-i Şerif. Emanetin ağır yüküdür omuzlarımızda. Kudüs-i Şerif nerde durduğumuzun ve nasıl olduğumuzun göstergesidir de aynı zamanda. Ümmete ne halde olduğunu haykırır durur boynu bükük Mescid-i Aksa.

Kudüs ümmetin mahremidir, iffetidir. Kudüs Selahaddin-i Eyyubi gönüllülerin sevdasıdır. Şair yüreklerin ilhamı, şairlerin şiiridir.

Nazir Kabbani “Ey kentlerin en acılsı” diyerek sesleniyor dizelerinde Kudüs’e, son derece yerinde bir tabirle. Ve ekliyor “Ey Kudüs, ey peygamberler kokusu, ey yerin göklere en yakın avlusu.”

Kudüs ki Kur’an-ı Kerim’de mübarek kılınan, Kudüs ki Mirac’a şahitlik eden...

Âlemlerin Rabbi Yüce Allah İsra süresinin 1. ayetinde şöyle buyurmuştur: “Bir gece, kendisine âyetlerimizden bir kısmını gösterelim diye (Muhammed) kulunu Mescid-i Harâm’dan, çevresini mübarek kıldığımız Mescid-i Aksâ’ya götüren Allah noksan sıfatlardan münezzehtir; O, gerçekten işitendir, görendir.”

Ayette geçen Mescid-i Aksa ve çevresi müfessirlerin de ittifak ettiği gibi başta Kudüs ve diğer Filistin topraklarıdır. Bu yüzden ki Ümmet olarak Filistin’deki zulme karşı

hassasiyetimiz bir başkadır, başka olmalıdır.

Merhum Akif İnan üstadımızın dizeleriyle:

Mescid-i Aksa’yı gördüm düşümde
Bir çocuk gibiydi ve ağlıyordu
Varıp eşiğine alnını koydum
Sanki bir yer altı nehr çağlıyordu

Gözlerim yollarda bekler dururum
Nerde kardeşlerim diyordu bir ses
İlk Kiblesi benim ulu Nebi’nin
Unuttu mu bunu acaba herkes

Burak dolanırdı yörelerimde
Mi’raca yol veren hız üssü idim
Bellidir kutsallığım şehir ismimden
Her yana nur saçan bir kürsü idim

Hani o günler ki binlerce mü’min
Tek yürek halinde bana koşardı
Hemşehrim nebi’ler yüzü hürmetine
Cevaba erişen dualar vardı

Şimdi kimsecikler varmaz yanıma
Mü’minde yoksunum tek ve tenhayım
Rüzgarlar silemez gözyaşlarımı
Çöllerde kayıp bir yetim vâhayım

Mescid-i Aksa’yı gördüm düşümde
Götür müslümana selam diyordu
Dayanamıyorum bu ayrılığa
Kucaklasın beni İslâm diyordu.

Mescid-i Aksa’nın fethini veya orayı fet-
hedecek nesilleri yetiştirmeyi bizlere nasip
etmesi dileğiyle Allah’a emanet olunuz.

İçindekiler

AYLIK İLİM KÜLTÜR DERGİSİ

Yıl: 12 Sayı: 136

Ocak 2017

SAHİBİ

Burhan Basın Yayın

Eğitim ve Tur. Ltd. Şti.

SORUMLU YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ

Serdar TAŞAR

YAYIN DANIŞMANLARI

Prof. Dr. İbrahim BAYRAKTAR

Prof. Dr. Mustafa AĞIRMAN

Yard. Doç. H. Murat KUMBASAR

YAYIN KURULU

Yusuf ELİBOL

Ramazan ÇAKIR

Aydın BAŞAR

Salih AYDIN

Musa KARACA

GRAFİK TASARIM

Talha AKA

DAĞITIM ORGANİZASYONU

Talha AKA

Gsm: 0541 580 1969

Fiyatı

Tek Sayı: 8 TL

1 Yıllık (12 Sayı) Abone: 96 TL

Abonelik İçin Hesap Numaraları

Posta Çeki No: 5091167

Burhan Basın Yay. Eğt. Tur. Ltd. Şti.

Kuvettürk Sultanbeyli Şubesi

Hesap No: 826718 - 1

IBAN: TR51 0020 5000 0008 2671 8000

01

Türkiye Finans Sultanbeyli Şubesi

Müşteri No: 291928

IBAN: TR67 0020 6000 6300 2919 2800 01

Ziraat Bankası Sultanbeyli Şubesi

Hesap No: 1673-44165588-5002

IBAN: TR690001001673441655885002

YAYIN VE İLETİŞİM ADRESİ

Mehmet Akif Mah.

Kuran Kursu Cad.No: 87

Sultanbeyli / İST.

Tel: +9 (0216) 498 94 00

Faks: +9 (0216) 398 94 69

İNTERNET ADRESİ

burhandergisi@hotmail.com

www.burhandergisi.com

BASKI

Milsan A.Ş. 0212 697 1000

YAYIN TÜRÜ

Aylık Süreli Yayın

Gönderilen yazılarda editör ve yayın kurulu değişiklik yapabilir. Gönderilen yazılar iade edilmez. Yazılardan kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir.

Yayınlanan reklamlardaki ürün ve hizmetlerin sorumluluğu reklam verene aittir.

Kudüs'ün Fethinden Sonra Kısa Bir

Tarihçesi 4

Prof. Dr. Mustafa Ağırman

Rabbimiz! Kâfirlere Karşı Bize

Yardım et! 8

Yrd. Doç. Dr. Mustafa KARABACAK

Kudüs Davamız 12

Nureddin YILDIZ

Kudüs'e Hâkim Olan Dünyaya

Hâkim Olur 18

Necmi ATİK

Miraç Ayarında Namazlarla Kudüs'ün

Özgürlüğüne 22

Fatih Sultan SEMİZ

Hikmet Damlası 26

Hiz. Pîr Seyyid Ahmed er-Rufai (k.s)

İslam'ın Kızı! Aişe; 28

Dr. İhsan ŞENOCAK

Kâmil Müminin En Önemli

Özelliği Olarak Ahlâk 36

Yrd. Doç. Dr. Mehmet KAYA

Tekfir Meselesi 44

Yrd. Doç. Dr. Ebubekir SİFİL

Sabrı Kuşanmak 50

Abdullatif ACAR

Kibâr-ı Kelâm (Ehlullahın Dilinden...) 58

Ubeyd FAKİRULLAH

Çocuklarda Bilinçaltı Nasıl İşler? 60

M. Emin Karabacak

Hiz. Ebû Hureyre (r.anh) 62

Salih AYDIN

El-Esmâ'ül-Hüsna 68

Hamza MERT

Burhan Çocuk 70

Musa KARACA

Su Kasidesi 72

Fuzuli

**Miraç Ayarında Namazlarla
Kudüs'ün Özgürlüğüne**
Necmi ATİK

İslam'ın Kızı! Aişe;
Dr. İhsan ŞENOCAK

Çocuklarda Bilinçaltı Nasıl İşler?
M. Emin Karabacak

Hız. Ebû Hureyre (r.anh)
Salih AYDIN

Prof. Dr. Mustafa AĞIRMAN

Kudüs'ün Fethinden Sonra Kısa Bir Tarihçesi

“Yüce Allah'ın Kur'ân-ı Kerîm'de çevresini mübârek kıldığını açıkladığı ve son Peygamber'i Hz. Muhammed (s.a.v.)'i âyetlerini göstermek üzere İsrâ gecesinde götürdüğü (el-İsrâ sûresi, 17/1) kutsal Kudüs, maalesef bugün Siyonizm'in işgali altındadır.

”

Mekke, dünyanın kalbi; Kudüs de Ortadoğu'nun kalbidir. İşgal altında olan Kudüs'ü kurtarmadan Ortadoğu'yu kurtarmak mümkün değildir.

Yeryüzündeki en eski şehirlerden biri de Kudüs'tür. Yine yeryüzündeki en önemli üç mabetten biri olan Mescid-i Aksâ, Kudüs'tedir. Kudüs üç ilâhî dinde de önemli bir yere sahip olan ve kutsal sayılan şehirdir.

Kimler gelip geçmedi ki bu şehirden? Peygamberler, sahâbîler, âlimler, râhipler, hahamlar, krallar ve nice komutanlar geldi geçti bu şehirden. Hz. İbrâhim, Hz. İshâk, Hz. Yâkûb, Hz. Mûsâ, Hz. Dâvûd, Hz. Süleyman, Hz. Zekerîyya, Hz. Yahya, Hz. Îsâ ve daha nice peygamberler geldi geçti Kudüs şehrinde ve bu şehrin çevresinden. İmrân ailesi, Hanne ve kızı Hz. Meryem, Meryem'in oğlu Hz. Îsâ Kudüs'te yaşadılar.

H. Peygamberin seçkin sahâbîlerinden Hz. Ömer, Hz. Ebû Ubeyde b. el-Cerrâh, Hz. Ubâde b. Sâmit ve daha nicelerinin yolu geldi geçti Kudüs'ten. 16/637 yılında Ebû Ubeyde b. el-Cerrah, şehri kuşatmış ve halka anlaşıma tek-
lif etmişti. Onlar da halife Hz. Ömer'in gelmesini istemişlerdi. **17/638 yılında Medine'den kalkıp Kudüs'e gelen Hz. Ömer, anlaşma metnini imzalarak şehri teslim almıştı.** Kudüs'te bir câmi yapılmasını emreden Hz. Ömer, şehre kâdî olarak tayin ettiği Ubâde b. Sâmit'ten halka İslâm'ı öğretmesinin istedi. Güzel sahâbî Hz. Ubâde'nin gayretleri ile İslâm, Kudüs ve çevresinde yayıldı. İşte o günden sonra Kudüs'te Müslümanlar, Yahûdiler ve Hristiyanlar birlikte yaşamaktadırlar. Problem orada yaşayanlardan değil, oraya sahip olmak isteyenlerden kaynaklanmaktadır.

H. Osman da, Hz. Ömer gibi Kudüs'e önem verdi. Hz. Osman döneminde birçok sahâbî bu şehre yerleşti ve şehrin İslamlaşması konusunda büyük gayretler gösterdiler. **Kudüs'te vefat eden ve kabirleri Kudüs'te olan birçok sahâbî vardır.** Hz. Übâde b. Sâmit bunlardan biridir.

Dört halife döneminden sonra gelen Emevîler de şehre çok hizmet ettiler. Emevî halifesi Abdülmelik b. Mervan, Hz. Peygamber'in, üzerinden mirac'a yükseldiği meşhur kayanın olduğu

yerde **Kubbetü's-Sahra'yı yaptırdı ve Mescid-i Aksa'yı tamir ettirdi.** Emevîler döneminde yapılan îmar ve iskân faaliyetleri ile şehrin Arap ve Müslüman nüfusu artmış oldu.

Abbâsîlerin iktidara gelmesi ve Bağdat'ın başşehir olmasıyla Suriye ve Filistin bölgele-ri nispeten geri planda kaldıysa da Kudüs, İslâm dünyasının Mekke ve Medine'den sonra üçüncü kutsal şehir olma özelliğini sürdürdü. Halife Mansûr, depremlerde zarar gören mes-cid-i Aksâ'yı yeniden inşâ ettirdi. Abbâsî halifeleri içeri-sinde **halife Me'mûn, Kudüs şehrine çok önem verdi.** Üç ilâhî din mensuplarının bu şehirde huzurlu bir şekilde yaşamalarına ve gönül rahatlığı ile ibâdet etmelerine özen gösterdi. İşte **bu dönemlerde Kudüs ilim ve eğitim-öğretim merkezi oldu.**

Bir zamanlar Kudüs, Tulunoğullarının ve Fâtımîlerin idaresi altında kaldı. 969 yılında şehre hâkim olan Fâtımîler, Kudüs'teki tüm kiliselerin yıkılmasını emrettiler. Onların bu yanlış kararı, Hristiyanları galeyana getirdi ve şehrin ellerinden çıkmasına sebep oldu. Haçlılar, 1099 yılında şehri istilâ ederek Kudüs Krallığını kurdular. Şehre tamamen sahip olan ve Müslümanların şehre girmelerini yasaklayan Kudüs Krallığı, 1187 yılında Selahaddin Eyyûbî tarafından yıkıldı. 100 yıl süren haçlı seferlerine Selahaddin Eyyûbî son verdi ve 2 Ekim 1187'de Kudüs'e girdi.

Yeryüzündeki en önemli üç mabetten biri olan Mescid-i Aksâ, Kudüs'tedir. Kudüs üç ilâhî dinde de önemli bir yere sahip olan ve kutsal sayılan şehirdir.

Kanûnî Sultan Süleyman döneminde büyük îmâr faaliyetleri gerçekleştirildi. Kubbetü's-Sahra'nın tamiri ile başlayan çalışmalar bugün hala ayakta duran surların inşâsı ile sürdü. Yapımı beş yılda tamamlanan, uzunluğu 3 km. olan, yüksekliği 12 metreyi aşan surların 34 kulesi ve 7 kapısı vardır.

Eyyûbîler'den sonra Memlükler'in idaresine geçen şehir, 29 Aralık 1516'da Osmanlı'nın eline geçti. Yavuz Sultan Selim Mercidabık'ta Memlükler'e karşı kazanılan zaferden sonra Halep, Hama, Şam üzerinden güneye doğru ilerleyerek 29 Aralık 1516'da İdris-i Bitlisî'nin de aralarından bulunduğu devletin ileri gelenleri ve askerleriyle birlikte Kudüs'e geldi. Ancak **Kudüs, Padişah'ın gelişinden önce, muhtemelen Ekim 1516'da Osmanlı yönetimine girmişti.** Bu tarihte başlayan **Kudüs'teki Osmanlı yönetimi, 1831-1840 yıllarında gerçekleşen Kavalalı Mehmed Ali Paşa dönemi hariç Aralık 1917'ye kadar yaklaşık dört asır devam etti.**

Osmanlı Devleti, Kudüs'ü yönetimi altına aldığı bir süre sonra ona atfettiği özel önemi gösterir icraatlar başlatmıştır. Özellikle Kanûnî Sultan Süleyman döneminde büyük îmâr faaliyetleri gerçekleştirildi. **Kubbetü's-Sahra'nın tamiri ile başlayan çalışmalar bugün hala ayakta duran surların inşâsı ile sürdü. Yapımı beş yılda tamamlanan, uzunluğu 3 km. olan, yüksekliği 12 metreyi aşan surların 34 kulesi ve 7 kapısı vardır ve bunların 6'sının üzerinde yapım tarihlerini gösteren kitabeler bulunmaktadır.** Sultan Süleyman'ın diğer önemli projesi Beytüllahm ve Halilürrahman'dan Kudüs'e su getiren kanalların tamiri ve şehir suyunun dağıtımının yapıldığı havuzların yenilenmesinin yanı sıra beşi sur içerisinde olmak üzere altı çeşmenin yapımı olmuştur. **Padişah'ın hanımı Hürrem Sultan'ın 1551'de yaptırdığı külliye de, Kudüs'ün en önemli hayır kuruluşlarından** Câmî, medrese, han, ribat ve imaretten oluşan külliye, Kudüs'teki Osmanlı eserlerinin önde gelenlerindendir. Günümüzde bağımsız bir vaziyette ayakta olan imarette yüzlerce misafir sûfi medrese öğrencisi ve yoksula

yemek dağıtılmıştır. **Külliye'nin masraflarının karşılanması için büyük bir vakıf kuran Hürrem Sultan, Suriye ve Filistin'de özellikle Remle civarında birçok köy ve geniş araziye bu vakfa tahsis ettirmiştir.** Onun 1558'de ölümünden sonra **Sultan Süleyman, Sayda civarında dört köyün arazisini daha bu vakfa ilave etmiştir.**

On altıncı yüzyılın son çeyreğinden itibaren giderek belirginleşen Osmanlı merkez idaresinin zayıflaması, Kudüs'ü de olumsuz etkilemiştir. Bunun en açık göstergesi, genel olarak bölgenin ve özellikle de Kudüs'e ulaşan yolların güvenliğinin zayıflamasıydı. Kutsal mekânlara giden hacılar zaman zaman bedevîlerin saldırılarına maruz kalmaktaydı. Buna bir çözüm olarak yollar üzerinde güvenlik kuleleri yapıldı.

Zaman zaman Hristiyanlar mezhep ayrılıklarından, Müslümanlar da aileler arasındaki rekabetlerden şehirde gerginlik çıkartıyorlardı ama Osmanlı idaresi

bunlara çözüm yolları buluyordu. **On dokuzuncu yüzyılda çeşitli devletlerin Kudüs'te konso-losluklar açması ve 1870'lerden sonra Yahûdî göçünün giderek artması, 1882 ve 1905'te iki büyük Yahûdî göç dalgası Kudüs'ün nüfus yapısını değiştirmeye başladı.** Osmanlı Devleti, Yahûdî göçünü ve Yahûdîlere toprak satışını engelleme girişimleri çerçevesinde birçok tedbir almasına rağmen mahallî ve milletlerarası kaynaklı sebeplerden dolayı tamamen başarılı olamadı. Özellikle ikinci Abdülhamid döneminde Siyonizm ve Filistin'e Yahûdî göçüne karşı yoğun çabalar sarf edildi. **Birinci Dünya Savaşı'nın sonunda Osmanlı Devleti'nin yenilmesiyle Kudüs'ün geleceği de köklü değişikliklere maruz kaldı.**

1917-1920 yılları arasında İngiliz askeri yönetimi altında kalan Kudüs, 1920-1948 yılları arasında İngiliz sivil yönetimi altında kaldı. İngiliz yönetiminin Kudüs'e yapılan Yahûdî göçlerini desteklemesiyle şehrin nüfusu Yahûdîler lehine gelişti. **Şehrin Arap/İslâmî yapısı giderek zayıfladı. 1948 yılında İsrail Devleti kurulurken şehrin altmış bin Arap nüfusuna karşılık Yahudi nüfus yüz bin dolayındaydı.** Bu nüfus yapısı İsrail Devleti'nin kurulmasından ve Kudüs'ü başkent yapmasından sonra giderek Yahûdîlerin lehine değişti. **Günümüzde yaklaşık altıyüzbin nüfusa sahip olan Kudüs'te Müslümanlar, nüfusun an-**

Padişah'ın hanımı Hürrem Sultan'ın 1551'de yaptırdığı külliye de, Kudüs'ün en önemli hayır kuruluşlarındandır. Câmi, medrese, han, ribat ve imaretten oluşan külliye, Kudüs'teki Osmanlı eserlerinin önde gelenlerindendir.

cak yüzde yirmisine sahiptir. Bu oran gittikçe de düşmektedir. Çünkü İsrail, gittikçe yeni yerleşim birimleri oluşturmakta ve dışardan gelen Yahûdîleri buralara yerleştirmektedir.

Yüce Allah'ın Kur'an-ı Kerim'de çevresini mübârek kıldığını açıkladığı ve son Peygamber'i Hz. Muhammed (s.a.v.)'i âyetlerini göstermek üzere İsrâ gecesinde götürdüğü (el-İsrâ sûresi, 17/1) kutsal Kudüs, maalesef bugün Siyonizm'in işgali altındadır. Siyonist örgütlerin yürüttükleri terör ve katliam hareketleriyle Siyonist devleti kuran Yahûdîler, o günden bu yana yürüttükleri soykırım ve zulüm politikalarıyla sayısız Müslüman'ın hayatına son vermekle kalmayarak bir milyonu aşan Müslüman'ın yurtsuz kalmasına neden oldular. Hz. Peygamber (s.a.s)'in ifadesiyle **"Allah'ın takdis ettiği" toprakların bu şekilde işgal edilmesi, hiç şüphesiz tüm Müslümanları sorumluluk altında bulundurmaktadır.** İslâm ülkesinin küfür ülkesi durumuna getirilmesi, **Müslümanlara cihad yükünü yüklemektedir. İslâm'ın bu hükmü, Kudüs gibi kutsal bir yer söz konusu olduğunda daha bir önem ve âciliyet ifade etmektedir.**

Bütün bunlar olurken biz Müslümanlar ne yapmaktayız? Ortadoğu'nun kalbine hançer saplanırken biz nasıl rahat edebiliriz? Bölgeye sinsice giren ve gittikçe genişleyerek yerleşen İsrail'in hedefi Nil'den Fırat'a kadar uzanan Büyük Yahûdî Devleti'ni kurmaktır. Bugün Filistinlilere yaptığını yarın Mısırlılara ve bize yapacaktır. Bizim, olaylar karşısındaki gafletimiz ve vurdumduymazlığımız, onun cesaretini artırmaktadır. Ne olur, kendimize gelelim!

Yrd. Doç. Dr. Mustafa KARABACAK

Rabbimiz! Kâfirlere Karşı Bize Yardım et!

“ Müslümanların güçsüzlüğünü gören dünya âdetâ leş kargaları gibi üzerlerine üşüşmüş durumdadır. Ölen Müslüman yani Müslüman kanı akıyor ise dünya bunu zevkle izlemektedir. Bugün Müslüman ülkeler dışında dünyada kan ve gözyaşı yok gibidir.

”

Yaratıkların en güzeli ve Allah'ın yeryüzündeki halifesi olan insanoğlu peygamberler aracılığıyla gönderilen ilâhi buyruklara uyduğu müddetçe değerlidir. İnsanoğlu değerliliğini zaman zaman taçlandırarak en yüksek seviyeye çıkmış, bazen de en alçak seviyelere düşmüştür.

İnsanoğlu, meleklerle uygun davranışlar sergilemişse yüce değerlere ulaşmış; ama hayvanî değerlere özenmiş ve hayvanların yaptıklarını yapmışsa alçalmış ve hatta hayvanlardan daha aşağı seviyelere düşmüştür. **İnsanlık bugün böyle bir sınav vermektedir.**

Müslümanların güçsüzlüğünü gören dünya âdetâ leş kargaları gibi üzerlerine üşüşmüş durumdadır. Ölen Müslüman yani Müslüman kanı akıyor ise dünya bunu zevkle izlemektedir. Bugün Müslüman ülkeler dışında dünyada kan ve gözyaşı yok gibidir. Oynanan bütün oyunlar Müslümanlar üzerinedir. Müslümanların

bölünmüşlüğü de fırsat bilinerek her gün biraz daha savaş körüklenmekte ve daha fazla Müslüman kanı dökülmesine seyirci kalınmaktadır.

Tarihi tecrübelerimiz göstermiştir ki, küfür, tek millettir. Onların dinine girmediğimiz sürece onlar bizden razı olmazlar ve bizi düşman olarak görmeye devam ederler. Gerçek anlamda sadece Müslümanlar dostumuzdur. **“Sen onların dinlerine uymadıkça Yahudiler de Hristiyanlar da senden asla memnun kalmayacaklardır.”** (Bakara, 2/120). Dünya, bugün Müslümanların yok olması için birlik olmuş durumdadır. Özellikle ülkemiz üzerinde terör örgütleri içten ve dıştan her gün yeni tuzaklar kurmakta masum insanların ölmesine sebebiyet vermektedirler.

Bunun belki de en önemli sebebi ülkemizin Müslüman ülkeler arasındaki siyasi ağırlığıdır. Diğer siyasi ve ekonomik ağırlığı olmayan Müslüman ülkelerle uğraşmaktansa liderliğe oynayabilecek Türkiye ile uğraşmak ve pratik bir çözüm yoludur. Mesele Müslümanların önderliğini yapacak bir lider ülkenin doğuşunu engellemek veya geciktirmektir. Çünkü bilirler ki, **Müslümanlar, tuzakların farkına vardıklarında oyunları bozulacak ve masada ben de varım diyecektir.** Müslümanların masada olması istenmemektedir. Çünkü Müslümanlar akıllarını başlarına toplarlarsa şu anda onların işgal ettikleri Kudüs ve Mescid-i Aksâ gibi yerlerle ilgili haklarını da alacaklarını bilirler.

Mahzûn Mescid-i Aksâ

Mescid-i Aksâ, Müslümanlar için sembol yerlerdendir. Burasını elinde tutan dünyanın sacayaklarından birisini elinde tutmuş olur. **Mescid-i Aksâ, Müslümanların ilk kiblesi, en kutsal sayılan üç mescidden biridir.** Buranın ve çevresinin mübârek kılındığına dair Allah Teâlâ şöyle buyurmaktadır: **“Kendisine âyetlerimizden bir kısmını gösterelim diye kullunu (Muhammed’i) bir gece Mescid-i Haram’dan çevresini bereketlendirdiğimiz Mescid-i Aksâ’ya götüren Allah’ın şanı yücedir. Hiç şüphesiz O, hakkıyla işitendir, hakkıyla görendir.”** (İsrâ, 17/1).

Âyette bereketli olduğu belirtilen yerin merkezi Mescid-i Aksâ’dır. Burası yeryüzünde Allah için kurulan ikinci (Buhârî, Enbiyâ, 40; Müslim, Mesâcid, 1, 2) ve insanların ziyaret için yolculuk yapabilecekleri mescidlerden biridir: **“(İbadet için) sadece şu üç mescide yolculuk yapılır: Mescid-i Harâm, Mescid-i Nebî ve Mescid-i Aksâ...”** (Buhârî, Fadlu’s- Salât, 1, 6; Müslim, Hac, 511). Ayrıca Hz. Peygamber hayatında Mescid-i Aksâ’yı Müslümanların ziyaret etmeleri için teşvik etmiştir. **“Mescid-i Aksâ’ya gidin ve orada namaz kılın. Eğer oraya gidemez ve orada namaz kılamazsanız kandillerinde yakılmak üzere oraya zeytinyağı gönderin.”** (Ebû Dâvûd, Salât, 14)

Gerçek anlamda **sadece Müslümanlar dostumuzdur.** **“Sen onların dinlerine uymadıkça Yahudiler de Hristiyanlar da senden asla memnun kalmayacaklardır.”** (Bakara, 2/120). Dünya, bugün Müslümanların yok olması için birlik olmuş durumdadır.

Mü'minlerin duası: “(Onlar şöyle yakarırlar:) Rabbimiz! Bizi doğru yola ilettikten sonra kalplerimizi eğriltme. Bize tarafından rahmet bağışla. Lütfu en bol olan sensin. Rabbimiz! Gelmesinde şüphe edilmeyen bir günde, insanları mutlaka toplayacak olan sensin. Allah asla sözünden dönmez.” (Âl-i Imrân, 3/146-147).

Yapmamız Gerekenler

Bütün bu oyunları bozmak için birlik beraberliğimiz bozmadan ümidimizi kaybetmeden mücadeleye devam etmemiz gerekir. Daha önceki ümmetlerin hastalıklarından uzaklaşmak ve tek vücut olunmalıdır. Hz. Peygamber (s.a.v.) “**Ümmeti-me** (daha önceki) **ümmetlerin hastalığı bulaşacaktır**” deyince Sahâbe: “**Ümmetin hastalığı nedir?**” diye sordular. O şöyle buyurdu: “**Taşkınlık, şımarıklık, dünya hususunda birbirlerine karşı öğünmek ve yarışmak, birbirinden uzaklaşmak ve hasetleşmek. Öyle ki, böylece zulüm ortaya çıkar ve anarşi olur.**” (Hâkim, el-Müstedrek, IV, 282, hadis no: 7390). Oysa Allah bir ve beraber olan gruplara yardım eder. “**Allah’ın eli cemaatin üzerindedir.**” (Tirmizî, Fiten, 7; Suyûtî, el-Câmiu’s-sağîr, II, 205). “**Cemaat rahmettir, ayrılık azaptır.**” (Kuzâî, Müsnedü’s-Şihâb, I, 43, hadis no: 15; Suyûtî, el-Câmiu’s-sağîr, I, 145).

Kardeşliğimizi daha fazla kenetleyerek, saflarımızı daha fazla sıklaştırmalıyız. Oynanan oyun basit değildir. Mesele güç mücadelesidir. Meseleyi belki de Müslümanların ayağa kalkmak için son hamlesi olarak görmek gerekmektedir. Gün, ayrıştığımız küçük meseleleri gündeme getirme zamanı değildir. Yoksa bu aşamada ortada ne Müslüman ne de sahip oldukları devletleri kalacaktır. **Merhum Mehmed Akif’in deyişiyle:**

Artık ey milleti merhume, sabah oldu uyan!

Sana az geldi ezanlar, diye ötsün mü bu çan?

Ne Kürtlük, ne de Türklük kalacak aç gözünü!

Dinle Peygamber-i Zîşânın İlahi sözünü.

Veriniz başbaşa; zira sonu hüsrânı mübin,

Ne Halife (hükümet) kalıyor ortada, billahi ne din!

“Medeniyet!” size çoktan beridir dış biliyor;

Evvela parçalamak, sonra da yutmak diliyor.

Bu aşamada yapılması gereken **fiili duaların yanında sözlü duaya da sarılmamızdır.** Bu anlamda herkes üzerine düşen vazife ne ise onu en güzel şekilde yapmalı ve Müslümanların üzerinde dolaşan kara bulutların bir an evvel gitmesi için **özellikle seher vakitlerinde dua etmeliyiz.** Kur’an’da Rabbimizin bize öğrettiği böyle sıkıntılı anlarında okunabilecek dua örneklerinden bir kaç şöyledir:

Mü'minlerin duası: “(Onlar şöyle yakarırlar:) **Rabbimiz! Bizi doğru yola ilettikten sonra kalplerimizi eğriltme. Bize tarafından rahmet bağışla. Lütfu en bol olan sensin. Rabbimiz! Gelmesinde şüphe edilmeyen bir günde, insanları mutlaka toplayacak olan sensin. Allah asla sözünden dönmez.**” (Âl-i Imrân, 3/146-147).

“Onlar, ayakta dururken, otururken, yanları üzerine yatarken (her vakit) Allah’ı anarlar, göklerin ve yerin yaratılışı hakkında derin derin düşünürler (ve şöyle derler:) **Rabbimiz! Sen bunu boşuna yaratmadın. Seni tesbih ederiz. Bizi cehennem azabından koru! Ey Rabbimiz! Doğrusu sen, kimi cehenneme koyarsan, artık onu rüsvay etmişsindir. Zalimlerin hiç yardımcısı yoktur. Ey Rabbimiz! Gerçek şu ki biz, “Rabbimize inanın!” diye imana çağıran bir davetçiyi (Peygamberi, Kur’an’ı) işittik, hemen iman ettik. Artık bizim günahlarımızı bağışla, kötü-**

lüklerimizi ört, ruhumuzu iyilerle beraber al, ey Rabbimiz! Rabbimiz! Bize, peygamberlerin vasıtasıyla vâdettiklerini de ikram et ve kıyamet gününde bizi rezil-rüsvey etme; şüphesiz sen vâdinden caymazsın!” (Âl-i Imrân, 3/191-194).

Olgunluk yaşına gelen Mü'minlerin duası: **“Rabbim! Bana ve ana-babama verdiğin nimete şükretmemi ve razı olacağın yararlı iş yapmamı temin et. Benim için de zürriyetim için de iyiliği devam ettir. Ben sana döndüm. Ve elbette ki ben müslümanlardanım.”** (Ahkâf, 46/15).

Cennetliklerin duası: **“Hidayetiyle bizi (bu nimete) kavuşturan Allah’a hamdolsun! Allah bizi doğru yola iletmeseydi kendiliğimizden doğru yolu bulacak değildik. Hakikaten Rabbimizin elçileri gerçeği getirmişler.”** (A'râf, 7/43).

Bazı peygamberlerin yaptığı dua: **“Ey Rabbimiz! Günahlarımızı ve işimizdeki taşkınlığımızı bağışla; ayaklarımızı (yolunda) sabit kıl; kâfirler topluluğuna karşı bizi muzaffer kıl!”** (Âl-i Imrân, 3/146-147).

Yunus'un (a.s.) duası: **“Senden başka hiçbir tanrı yoktur. Seni tenzih ederim. Gerçekten ben zalimlerden oldum!”** (Enbiyâ, 21/87).

Tâlût ve askerlerinin duası: **“Ey Rabbimiz! Üzerimize sabır yağdır. Bize cesaret ver ki tutunalım. Kâfir kavme karşı bize yardım et!”** (Bakara, 2/250).

Ya'kub'un (a.s.) duası: **“Ben sadece gam ve kederimi Allah'a arz ediyorum...”** (Yusuf, 12/86).

Mûsâ'nın (a.s.) duası: **“Rabbim! Doğrusu bana indireceğin her hayra (lütfuna) muhtacım!”** (Kasas, 28/24).

Ayrıca karar merciinde olan yöneticilerimizin hatalı karar vermemeleri için dua edilmeliyiz. Çünkü onların hata yapması bütün ümmeti bağlamaktadır. Her zaman ümitvar olalım. Kâfirler istemese de Allah nûrunu tamamlayacaktır: **“Onlar ağızlarıyla Allah'ın nûrunu söndürmek istiyorlar. Halbuki kâfirler istemeseler de Allah nûrunu tamamlayacaktır.”** (Sâf, 61/8).

Bir televizyon kanalında yayınlanan izlenme oranı yüksek bir dizide mutasavvıf ve düşünür Muhyiddin İbn Arabî'yi (ö. 638/1240) canlandıran kişinin yaptığı dua da bu anlamda halimizi ortaya koyan hepimizin âmin diyebileceği bir dua:

“Ey Göklerin ve yerlerin Nûr'u olan Allahım! Sen Hâkimsin! Sen Muktedirsin! Tüm acizliğimizle sana sığınırız! Senden yardım diler, senden merhamet bekleriz!”

Yâ Rabbi! Müslümanların hali perişandır. Fitne nifak tüm kalpleri esir almıştır. Kardeşliğimizi unuttuk. Samimiyetimizi yitirdik. Nefsimize yenik düştük. Zalimlerle ortak olduk.

Yâ Rabbi! Bizi bağışla! Kalplerimizi iman nuru ile temizle!

Yâ Rabbi! İhlâsımızı artır! Samimiyetimizi bitıştır! Küfre karşı, zalime karşı bizi bir eyle! Güçlü eyle! Uyanık eyle!

Yâ Rabbi! Bize Hz. Muhammed'in (s.a.v.) ümmeti olma şerefi verdin. Bu uğurda şehit olmayı da nasip eyle! Bizi yolundan döndürme! Bizi rahmetsiz bırakma! Hay isminin hürmetine bize yeniden Dirilişi (Kıyâmı, ayağa kalmayı) nasip eyle Yâ Rabbi!

Âmin! Âmin! Âmin!

Selam ve dua ile...

Nureddin YILDIZ

Kudüs Davamız

“ Kudüs, insanın mukaddes yaşama alanı olarak belirlenmiş bir yerdi. Kudüs ve Mekke. Mekke ile Kudüs'ün inşası arasında sadece kırk sene var. Mekke yapıldı, ondan kırk sene sonra Kudüs yapıldı.

Âlemlerin rabbi Allah'a hamd, Efendimiz Muhammed aleyhisselama, ailesine, ashabına salat ve selam olsun.

Değerli Kardeşler, Aziz Öğrenciler ve Aziz Osmanlı Torunları,

Bir toprak parçası, sadece toprak olduğu için değerli olmaz. O toprağın insanla bağını kuran olaylar, toprağa değer verir. Ya üzerinde bir nesil ağır bedeller ödediği için filan yerdeki toprak parçası değerlidir ya da insanın petrolünden elmasına veya muzuna kadar olan gıda ihtiyacı o topraktan karşılandığı için değerli bir topraktır. Ya da birilerinin dedesi oradan geçtiği için, birilerinin de annesinin düğünü o köyde yapıldığı için değerlidir.

Toprak ve coğrafya, kendiliğinden değer oluşturmaz. Üzerinde cereyan eden olaylar ve insanla kurdu-

”

ğu bağlantılar toprağı değerli hâle getirir ya da sıradanlaştırır.

Kudüs'ümüzün insanla bağlantısı, insanın orta doğuya da uzak doğuya da yakın doğuya da ayak basmasından öncedir. İnsan henüz kıtalar dolaşmadan önce **Kudüs Allah'ın planında mübarekti, saygındı, değerliydi.** İnsan, daha sonra kıtalar arası gezdi, ticaret yaptı, ziraat yaptı, siyaset yaptı ve filan toprak değerli oldu. Filan kıta denize yakın olduğu için insanın daha çok ilgisini çekti. Filan yer filancadan dolayı saygın oldu.

Aziz Osmanlı Çocukları,

Kudüs, Osmanlı'yla bağlantılı ama iki ifade Osmanlı'nın Kudüs'le bağlantısından daha önemli. Birincisi; **Kudüs Osmanlı'dan önce başkalarıyla da bağlantılı.** Bir de **Osmanlı'nın da başka şeylerle bağlantısından dolayı Kudüs'le bağlantısı var.** Yoksa **Osman Gazi'nin çadırlarına yakın bir yer değil Kudüs.**

Kudüs'te Kâbe'nin minik bir modeli bulunduğu için Kudüs değerli. Mescid-i Aksası'ndan dolayı **Kudüs, Kudüs'tür.** Bu nedenle biz, sadece **Osmanlı'nın Kudüs mirasından dolayı Kudüs'te gözü olan bir anlayış sahibi değiliz.** Osmanlı'dan önce **Osmanlı'nın dedelerinin de Kudüs'le bağlantısı vardı.** **Osmanlı'nın sancağından önce kafası Kudüs'teydi zaten.** Çünkü Osmanlı'yı diğer Oğuz Boyları'ndan ya da Orta As-

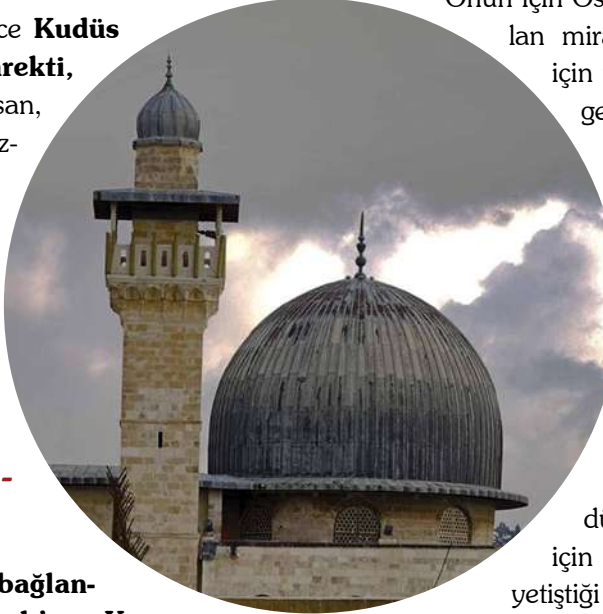
ya'dan göçüp gelen diğer Türk soylarından farklı yapan şey; Osmanlı'nın kafasının, ırkı kadar dinini de barındıran anlayışla dolu olmasından kaynaklanıyor. O yüzden **Osmanlı çekilse de, üzerinde sancağı bulunsa da Kudüsçü'dür, Mescid-i Aksacı'dır.**

Onun için Osmanlı farklı; Osmanlı'dan kalan miras bütün Osmanlı çocukları için ve Osmanlı soyundan gelsin, gelmesin **Osmanlı'yla iman paylaşılanlar için değerlidir.**

Şimdi, bu gerçeklerden sonra bizim **Kudüs'le bağlantımızın ya da Kudüs'ü değerli yapan şeylerin ne olduğuna tekrar dönebiliriz.** Dedik ki; bir toprak parçası, şu milyonlarca kilometrekarelik dünyada adı **"toprak"** olduğu için değerli olmaz. Eğer muzun yetiştiği tek yer orasıysa farklılık gösterir. Başka **hiçbir yerde bulunmayan bir ağaç türü o toprak parçasında varsa onu biz değerli ve farklı görürüz.**

Kudüs, değer olarak insanlıktan eski bir toprak parçasıdır. Çünkü insan dünyaya gönderilmeden önce **Kudüs, insanın mukaddes yaşama alanı olarak belirlenmiş bir yerdi.** Kudüs ve Mekke. Mekke ile Kudüs'ün inşası arasında sadece kırk sene var. Mekke yapıldı, ondan kırk sene sonra Kudüs yapıldı.

Her insanın Allah'la kurulu bağı olan imanından dolayı Kudüs'ü mukaddes görmesi söz konusudur. Sadece bizden önceki dinlerin mensupları olan Yahudilerin ve Hristiyanların değil. Her **"Ben Allah'a iman ediyorum."** diyenin bilse de

Kudüs'te Kâbe'nin minik bir modeli bulunduğu için Kudüs değerli.
Mescid-i Aksası'ndan dolayı Kudüs, Kudüs'tür.

Allah, emaneti Ümmeti Muhammed'e teslim etti, onların kalbinden Mescid-i Aksa sevgisini söküp almadı. O toprağı da onlara sevdirdi.

bilmese de kalbinde Kudüs'ten bir kare muhakkak vardır, olmalıdır. Bu nedenle **Kudüs, Allah'a iman edenlerin hepsinin ortak paydasıdır, olmalıdır.**

Bir Yahudi'nin eğer gerçekten Yahudi ise, bir Hristiyan'ın da gerçekten Hristiyan ise asla Kudüs'ten taviz vermesi mümkün değildir. Bu onun, başta peygamberleri olmak üzere imanına ait, mukaddesatına ait pek çok şeyi yok sayması anlamına gelir.

Bir Müslüman da Kudüs'le bağlantısını en az Mekke ve Medine kadar imanı ile ilgili görür. Hristiyanların ve Yahudilerin bu Kudüs bağlantısı ise, sadece yüzdeler olarak bir limite kadardır ama **Müslümanlar iman olarak, iman ettikleri peygamberleri açısından, son Peygamber olan Muhammed aleyhisselama iman ettikleri için, Muhammed aleyhisselama imanları sebebiyle Kudüs'le bağlantıları var.** Bu bir boyut. Ama her **Müslüman'ın, İsa aleyhisselama ve Musa aleyhisselama da iman ettiğinden dolayı** Hristiyanların ve Yahudilerden daha fazla **Kudüs'le,**

Kudüs'ü Kudüs yapan Mescid-i Aksa ile bağlantısı vardır.

Bunun için yeryüzünde eğer imandan dolayı, Allah'ın mukaddes yapmasından dolayı Kudüs kutsal görünecekse eğer, bu kutsallıkta Yahudiler ve Hristiyanların bir puan önünde İslam ve Müslümanlar vardır. Çünkü Yahudilik ve Hristiyanlık, tarihin bir dönemine kadar sadece Kudüs'le ilgilenmişlerdir. Eğer **Kudüs Allah'a imandan dolayı mukaddesse Allah, iman bağı olan Yahudiliği ve Hristiyanlığı tedavülden kaldırdıktan sonra Hristiyanlık ve Yahudilik adına hiç kimse ne Kudüs'le ne peygamberlikle bağlantısını iddia edemez.** Müslümanlar eğer Muhammed aleyhisselamın getirdiği dini ve kendi dini kadar Yahudilik ve Hristiyanlığın da asıllarını barındıran bir din olarak bulunduruyorsa o zaman yüzde yüz Kudüsçüdürler, yüzde yüz Mescid-i Aksacıdırlar. Ama Yahudiler ve Hristiyanlar ise hiçbir zaman yüzde yüz değil yüzde on bile Kudüsçü olma hakkına sahip değildirler. Çünkü **Kudüs'ü mukaddes yapan iman sınırlarının dışına taşmışlardır.**

Kudüs, tevhidin sembolüdür; tevhidi simgeler. **“Uzeyr Allah'ın oğludur.”** veya **“İsa Allah'ın oğludur.”** diyenin tevhidin simgesi olan **Mescid-i Aksa ile Kudüs'le ve Kudüs'ü cihat davası hâline getiren Musa aleyhisselam ve İsa aleyhisselamla bağlantısı olamaz.** Bu, meselenin birinci boyutu.

Değerli Gençler, Aziz Kardeşler,

Bütün bunları kıyamete kadar **“Ben Müslüman'ım.”** diyen hiç kimse unutmaması diye, olur ki günün birinde birileri çok yoğun filan şartlardan dolayı Kudüs'ün bu boyutunu unuttur diye Allah bir işaret bırakmıştır. Nedir bu işaret? Kâbe'nin dibinde yeni bir din getiren **Sevgili Peygamberimiz aleyhisselam, yeni bir din getirdiği hâlde ve bu dinin merkezi**

Mekke olduğu hâlde Kudüs'ü Allah ona kible olarak kullandırmıştır.

Günün birinde Müslümanlar **“Orada dalgalanan bayrak bizim bayrağımız değil. Biz, şimdi başka bir bayrak kullanıyoruz.”** diyecek olsalar peygamberlerinin geçmişinde yıllarca iz yapmış bir gerçeği atmaları gerekir. O zaman yirmi üç yılın on beş yılını yok sayarak Müslüman olmak durumunda olunur. Bu, **“Kur'an'ın yüzde altmışı yok, yüzde kırkına iman ediyorum.”** demek gibi Batıl bir anlayış olur. Çünkü Peygamber, benim Peygamberim. Ben Muhammed aleyhisselamın babasına, dedesine, doğduğu zamana, hastalığına, her şeyine önem veriyorum. Doğum gününde şu tören bu tören yapıyorum. Hayatının on beş yılında namaz gibi bir ibadetin yönü ve kutsallığı olan bir bölümü ise yok sayıyorum. Böyle İslam da olmaz, böyle Müslüman da olmaz. Günün birinde siyasetin getirdiği, dünya konjektörünün getirdiği ama geçici bir sorundan dolayı **Müslümanların Kudüs'ü, Mescid-i Aksa'yı dinin bir parçası görmemelerine bu büyük bir işarettir.**

Müslümanlar Kudüs'ü, Arapların bir sorunu olarak ne zaman görebilirler? **İman ettikleri Muhammed aleyhisselam Arapların peygamberiyse Kudüs de Arapların sorunudur.** Muhammed aleyhisselam ne kadar Filistinlilerin peygamberiyse Muhammed aleyhisselamın on beş yıllık kiblesi de o kadar Filistin sorunudur. **Kâbe ne kadar Araplarınsa Kudüs de, Mescid-i Aksa da o kadar Araplarındır.**

Kâbe; tıpkı Allah'a iman eden, ahir zaman peygamberine iman eden herkesin Kâbe'si olduğu gibi Kudüs de herkesin Kudüs'üdür. Her iman eden mü'minin Kudüs'üdür. Daha önceki geçici nöbette bulunan ama nöbet görevleri belli bir dönemden sonra Allah tarafından kaldırılmış olan peygamberlere bağlandığını söyleyen -ki böyle bir bağı Allah kabul etmiyor- Yahudilerin ve Hristiyanların herhangi bir hak talebinde bulunmaları da mümkün değildir. Dinleri tedavülde değil ki o din nedeniyle bağlantıları geçerli bir bağlantı olsun.

Bir husus daha var. O husus da nedir? Müslümanlar günün birinde siyasi gelişmelere kurban gidip medyanın yanlış yönlendirmesine aldanıp Kudüs'ü Filistinlilerin ve Arapların, Ortadoğuluların sorunu gibi algılayıp büyük bir hataya düşecek olurlarsa ahiretlerini helak edeceklerinden dolayı Allah akılla tartılmaması gereken bir iş yaptırmıştır peygamberine.

Yeni din İslam, kendinden önceki dinleri kaldırıp onların yerine gelen ve onları da kuşatmış olan İslam; Kâbe'yi, Mekke'yi kıyamete kadar yön olarak insanlığa tayin ettiği hâlde ve bu karar, insanlık henüz dünyaya sürgüne gitmeden önce Allah'ın Levh-i Mahfuz'unda yazılı bir kararı olduğu hâlde Kâbe'nin elli metre yanı başında uyuyan Peygamber'i Muhammed aleyhisselamı Miraç'a alırken dünyadan intikal üssü olarak Mescidi Aksa'yı ve Kudüs'ü seçmiştir Allah.

Sevgili Peygamberimiz aleyhisselam:

“Kıyamet sabahına kadar Mescid-i Aksa'nın eteklerinden cihat eksik olmayacak.” buyuruyor.

Bu, akılla düşünüldüğünde, planlama mantığıyla bakıldığında makul değil. Neden? Eğer yeni bir sistem, yeni bir iş yapılacaksa ve bu iş için asırlardan beri tedavülde olan bir merkez değil de yeni bir merkez meşhur edilecekse mesela; meşhur edilecek Mekke'nin bu resmi Miraç

Töreni'nin Mekke'de yapılması lazımdı. Bunu Allah, Mekke'de değil Mekke'yi din yapan, İslam'dan önceki dinler için resmi makam olan Mescid-i Aksa'da yaptı.

Bildiğiniz gibi orada Allah, Peygamber'i Muhammed aleyhisselamı ruhlar düzeyinde mihraba geçirtti. Ve on binlerce peygamberi de arkasına cemaat yaptı. Eski dinlerin tamamının devir teslim töreni; bu eski mabette, eski kiblede yapıldı. Oradan Miraç'a yükselen Muhammed aleyhisselam insanlığın son peygamberi olma kapasitesini, Mescidi Aksa'da kazandı; Kudüs'te kazandı.

Geri geldikten üç sene sonra da Kudüs'ün kible oluşu, bu törenin gerektirdiği hakkaniyetliği kaldırıldı. Mekke'ye devredildi. Miraç'tan üç sene sonra Miraç görüp namaz getirmiş Peygamber aleyhisselam, Mekke'de durduğu hâlde Kâbe'nin duvarlarının dibinden Mescid-i Aksa'ya döndü. Kâbe'nin

Kudüs, Kâbe'ye dönen herkesin sağ cephesinde kalan bir sorundur. Kâbe ile bağını koparmamış hiçbir Müslüman, Kudüs'le bağını koparamaz.

dibinden başka bir yöne Mescid-i Aksa'ya doğru dönmek, Peygamber'in de içinde şöyle kıpırdanışlar, heyecanlı sahneler oluşmasına neden olduğunu Kur'an'ı Kerim'den öğreniyoruz.

Şimdi bir Müslüman; bütün bu iman gerçeklerini, Osmanlı'nın torunu olmak gibi sonradan oluşmuş tarihle bağlantılı şeyleri bir kenara bırakıp **“Ben Müslüman'ım, Allah'a iman ediyorum; Kur'an benim kitabım, Muhammed aleyhisselam benim peygamberim.”** diyen bir insandır. **Kudüs'ü, Mescid-i Aksa'yı, Arap sorunu, Ortadoğu sorunu, Filistinli insanların sorunu** gibi gördüğü zaman, imanının günün birinde onun vicdanını ezmekten başka ya da **“Ne biçim Müslüman'sın, neye inanıyorsun? Senin iman geçmişinle bağlantın bu düzeyde.”** gibi bir soruya cevap veremeyeceği sahnelerle karşılaşır. Şimdi biz bundan şu sonuca çıkıyoruz.

Kudüs, basit bir toprak parçası değil. Allah'ın bile bile Müslümanların önüne koyduğu sorun parçasıdır. Kudüs sorundur. Çünkü Allah; Hristiyanlığı ve Yahudiliği tedavülünden kaldırdı ama Yahudilerin ve Hristiyanların neslini kurutmadı. Yeni gönderdiği İslam'a iman edenlere de **“Bunlarla mücadele edeceksiniz.”** dedi.

Yahudilerde Mescid-i Aksa'nın herhangi bir izi yok. İnsanlığa dair bir iz yok ki yüzlerinde, Mescid-i Aksa gibi bir mabedin hassasiyetine sahip çıksınlar. Onlar sadece tarih bağlantısı itibari ile ve bölgede emperyalizmin maşası olabilmek için bir oyuncak olsun diye Mescid-i Aksa ile ilgileniyorlar. **Allah, emaneti Ümmeti Muhammed'e teslim etti, onların kalbinden Mescid-i Aksa sevgisini söküp almadı. O toprağı da onlara sevdirdi.** Hristiyanlar da aslında o bölgeye hayrandırlar ama şimdi **“Düşmanın düşmanı dosttur.”** mantığı ile Yahudilerle beraber

çalışıyorlar. Kazara aradan Müslümanlar çekilecek olsa Hristiyanlarla Yahudiler kendi aralarında önceki asırlarda olduğu gibi en az üç asır sürecek bir savaşa girerler. O savaşın planını da zaten yapıyorlar.

Demek ki Allah; Müslümanların önüne bu Yahudilerin, daha önce de Hristiyanların Mescid-i Aksa tutkusunu bilerek koymuştur. Neden? Çünkü Allah, hem Mescidi Aksa'yı mübarek tutacak hem de önüne hiçbir engel koymayacak olsaydı bu, bedava iman konusu olurdu. **Herkesin sabah niyet edip öğlende Mekke'de namazı kılıp ikindide evine dönmesi ve bunun her gün gerçekleşmesi nasıl mümkün olmuyorsa ömründe bir defa bile pek çok Müslüman nasıl camiye gormiyorsa aynı şey Mescid-i Aksa için de geçerli.** Biri uzaklığından dolayı öbürü de siyasi bir zulümden dolayı engelli hale gelecek.

Kim, yüreğinde Allah'ın sevdiği Mescidi Aksa'yı sevecek bunu görmek istiyor Allah. Kim, Peygamber'ine sevgisini basit bir doğum haftası diye bir törende yatıştırıp gidecek, kim de **“Peygamberim'in Emaneti”** diye **Mescidi Aksa'yı büyük bir sorun ve iman davası olarak ölünceye kadar bağrında taşıyacak?** Bunu görmek istiyor Allah. Bu yüzden **Mescid-i Aksa, sorun mekânıdır ve Yahudiler gitmiş olsa bile oradan -ki bir gün gidecekler Peygamber haberi bu- kıyamete kadar Mescidi Aksa sorunu olmaktan çıkmayacaktır.** Neden? Çünkü Yahudiler oradan kovulduğu zaman Hristiyanlar çullanacaklar. Hristiyanlar, eski Haçlı sürülerinde olduğu gibi sorun üretecekler. Bunun için Sevgili Peygamberimiz aleyhisselam:

“Kıyamet sabahına kadar Mescid-i Aksa'nın eteklerinden cihat eksik olmayacak.” buyuruyor. Her yerde bitecek belki; barış sağlanacak,

sükûnet olacak ama **Mescid-i Aksa'nın** eteklerinde sorun bitmeyecek. Kıyamete kadar **"Kim evrensel Müslüman'dır, kim yöresel Müslüman'dır, kim köyünü aşamıyor, kim Orta Doğu'yu köyüne getiriyor?"** Bunu Allah Kudüs'le ölçecek, Mescid-i Aksa ile ölçecek. Bunun için **Mescid-i Aksa, Osmanlı mirası değildir.** Osmanlı'dan devralınmış Muhammed aleyhisselamın mirasıdır. Osmanlı da Selçuklu'dan almıştı, o da Abbasîlerden almıştı, o da filancadan, o da Selahaddin'den alarak nöbeti değişikliği olmuştu. Şimdiki nöbetçilerin adının **"Filistinli"** diye bir millet olması çok şey değiştirmiyor.

Biz, bu emaneti Allah'tan Miraç Gecesi'nde aldık. Kıyamete kadar herkesin turnusolü Kudüs'tür. Kudüs'ün dışında dünya Müslümanlarının evrensel boyutta hiçbir sorunu yoktur. Keşmir diye bir sorun var, yöreseldir. O coğrafyadaki Müslüman'ı ilgilendiriyor. Filan yerde bir sorun var. O da o yöredeki **Müslümanları ilgilendiriyor ama Kudüs, Kâbe'ye dönen herkesin sağ cephesinde kalan bir sorundur. Kâbe ile bağını koparmamış hiçbir Müslüman, Kudüs'le bağını koparmaz.** Kâbe gittikten sonra Kudüs zaten lazım değil.

Kardeşler,

Bir küçük düzeltme yaparak bu konuyu bitirmiş olayım: Mescid-i Aksa, şu sarı kubbeli bina değildir. Mescid-i Aksa, şu etrafı sur gibi duvarla çevrilmiş arazinin adıdır. Biz, o küçücük şadırvan gibi sarı kubbeli yeri Mescid-i Aksa diye simgelersek yarın adamlar "Burası, Birleşmiş Milletler'in koruması altında, hadi burası sizin olsun." deyip ellide birini bile vermeden bizi geçiştirecekler.

Mescid-i Aksa, arazinin mübarek olduğu bir yerdir. Allah: **"الَّذِي بَارَكْنَا حَوْلَهُ"** diyor. Kutsal alana. Mübarek olan, oradaki minareli cami değildir. Dolayısıyla Müslümanlar **"Mescid-i Aksa'da rahat namaz kılalım, Yahudiler bizi rahat bıraksınlar."**

diye bir dava güdemezler. Bu çok çocukça bir dava olur. Çikolata ile oyalanmış olur Müslümanlar.

Bizim davamız, Kudüs toprağının davasıdır. O toprak, Ümmeti Muhammed'e emanet edilmiştir. "بَارَكْنَا حَوْلَهُ" Mescit mübarek değil mescidin arazisi mübarek. Bir santiminden bile taviz veremeyiz. Bir tek zeytin ağacından dahi taviz verme hakkı yoktur Müslümanların. **Orada, o sarı kubbeli cami de diğer Mervan Camisi de herhangi bir minare olmadan önce de "بَارَكْنَا حَوْلَهُ" ayeti inmişti.** Orada tek bir taş yoktu, Allah orayı mukaddes yapmıştı. Çünkü mukaddes olan o taşlar, duvarlar, surlar, kubeler, çeşmeler, kuyular değildir; kendisi mukaddestir, mübarektir. Dolayısıyla Müslümanların

üzerinde oynanan oyunların, yapılan baskıların sonunda bizi, orada bir çeşme gibi bir yere razı olup **"Hadi hakkımız helal olsun. Eyvallah! Gidelim."** dedirtecek hâle gelinmesine karşı duyanık bulunmalıyız.

Kardeşler,

İşin özü şudur: **İnsanlık yokken Mescid-i Aksa vardı. Bu sorun, yeni bir sorun değildir. Bu kıyamete kadar da devam edecek. Ve her insanın yöresel veya evrensel mi nasıl Müslüman olduğunu; Allah'ın mülkünü köy camiasından ibaret mi, yoksa içinde Mescid-i Aksa'nın da bulunduğu kâinatı tamamen gören büyük projeli bir kafa yapısına sahip olup olmadığımızı Allah görecektir.**

İnşallah biz, ömrümüz olsa kıyamete kadar Mescid-i Aksa'yı dava göreceğiz. Mescid-i Aksa ile yaşayacağız. Hepimizi Allah bu onurlu görevde muvaffak olmayı nasip etsin.

Selamunaleykum.

Necmi ATİK

Kudüs'e Hâkim Olan Dünyaya Hâkim Olur

“Kudüs'te ve Kudüs'ün çevresinde olmak, bir vücut gibi olan ümmet-i Muhammed'in, vücudun bir yeri rahatsız olunca, bütün vücudun, rahatsız, uykusuz kaldığı, onun tedavisiyle meşgul olduğu gibi Kudüs'le meşgul olması, Kudüs'ün derdiyle dertlenmesidir.

”

Efendimiz'in (s.a.v.), ashab-ı kiramdan Ebu Zer (r.a.)'in sorularına cevap olarak yeryüzünde **ilk inşa edilen mescidin “Mescid-i Haram”, ikinci inşa edilenin “Mescid-i Aksa”** olduğunu ve bu ikisi arasında kırk yıl süre bulunduğunu beyan buyurduğu **Kudüs şehri, tarih içinde çeşitli isimlerle anılmıştır.** Kudüs kelimesi, **tehhare (temizlik)** anlamına geldiği gibi **noksanlıklardan ve ayıplardan temizlenmiş** anlamına da gelmektedir. Hicazlılara göre ise, içinde temizlik yapılan bir kap olan es-Settel, el-kaddese ile aynı anlama gelmektedir. Bu yüzden de **Beytü'l-Mukaddes'e temizlenmiş ev deniyordu ki, orada günahlardan temizleniliyordu.** Hıfzı, Târih u Fezâilu Kuds-i Şerif isimli eserinde; **“Şam'a Şam deyu ad verdiler çünkü Kâbe'nin şimalindedir ve Yemen'e anın için Yemen dediler ki Kâbe'nin yemenindedir ve Beytü'l-Makdis'e anın için Kudüs dediler ki haşr u neşr onda olsa gerektir”** ifadeleriyle Kudüs kelimesini izah eder.

“Allah’ın katında hak din, İslam’dır” âyetiyle sâbit olduğu üzere, Hz. Adem’den (a.s.), Hz. Muhammed’e (s.a.v.) kadar bütün peygamberler İslam dini ile gönderildiğinden, **dört bin yıllık bir İslam şehridir Kudüs.** Nice **peygamberlerin birçoğunun doğup, büyüdüğü, yaşadığı, vahiy aldığı, davet ve tebliğini yaptığı, tevhid ve vahdet mücadelesi verdiği, hicret etmek zorunda kaldığı şehirdir Kudüs.**

Ne Yahudi ne de Hristiyan; ancak hanif bir müslüman ve tek başına bir ümmet olan ve **“Ben Rabbime gidiyorum. O bana doğru yolu gösterecek”** diyerek Kudüs’e giden Hz. İbrahim’in (a.s.) kabrinin bulunduğu, oğlu Hz. İshak’ın (a.s.) ve torunu Hz. Yakub’un (a.s.) yaşadığı, Hz. Yusuf’un (a.s.) kuyuya atıldığı, Hz. Mûsa’nın (a.s.) İsrailoğullarını Mısır’dan alıp götürmek istediği **Filistin topraklarının merkezidir Kudüs.** Hz. Davud’un (a.s.) fethedip başkent yaptığı ve Hz. Süleyman’ın (a.s.) Mescid-i Aksâ’yı inşa ettiği şehirdir Kudüs.

İmrân ailesinden, Allahu Teâlâ’nın seçtiği, tertemiz yaratıp dünya kadınlarına üstün kıldığı, iffet ve nâmus timsâli Hz. Meryem’in doğup, yaşadığı ve benzeri olmayan bir mucizeyle, Rûhu’l-Kudüs’le desteklenen, hikmetin, **Tevrat ve İncil’in öğretildiği ve göklere yükseltilen Hz. İsa’yı (a.s.) dünyaya getirdiği topraklardır Kudüs.**

“Hâtemü’l-Enbiyâ” yani peygamberlerin sonuncusu, insanların ve cinlerin peygamberi, **“rahmeten li’l-âlemîn”** (âlemlere rahmet) olarak gönderilen Hz. Muhammed Mustafa’nın (s.a.v.), **İsrâ ile Mescid-i Haram’dan Mescid-i Aksâ’ya, daha sonra Mîrâc ile de Mescid-i Aksâ’dan Rabbi’nin katına yükseltildiği yerdir Kudüs.**

Yahudileşmiş İsrailoğullarını Müslümanlığa davet için gönderilen peygamberler diyârı olan ve **“Dârüselâm”** (Barış yurdu, selam yurdu) olarak da isimlendirilen Kudüs tarih boyunca felâketlere de sahne olmuştur. Bâbil Kralı Nebukadnezzar (Buhtunnasr) MÖ. 586’da ve MS. 70 yılında Romalılar Kudüs’e girip, şehri kuşatması üzerine korkunç bir açlık baş göstermiş, nihayet şehir düşmüş, Kudüs ateşe verilmiş, duvarlar yıkılmış, halk katliamdan geçirilmiş, halkın geri kalan kısmı da sürgün edilmiştir. Kur’ân-ı Kerîm’de bu konuya şöyle telmih yapılır:

“Biz İsrailoğullarına kitapta şu hükmü de bildirdik: “Siz ülkede iki kere bozgunculuk yapacak ve açık zorbalıklar edeceksiniz.” Onlardan birincisinin vâdesi gelince, kuvvet ve şiddet sahibi olan kullarımızı sizin üzerinize musallat ettik de onlar sizi yakalayabilmek için evlerin aralarına bile girerek her tarafı didik didik edip araştırdılar. Bu, yerine getirilmesi gereken bir vaad idi.”

Sâsânîler tarafından 614’te işgal edilen Kudüs’ü 629’da Bizans İmparatoru Herakleios kurtarmış ve İranlılar’dan geri aldığı kutsal haçı Kudüs’teki yerine koymuştur.

638’de, Hz. Ömer (r.a.) devrinde Kudüs, müslümanlar tarafından fethedildiğinde, şehri terk eden Yahudiler geri gelmişler, Hristiyanlar inançlarında serbest bırakılmışlar, her iki dinin ibâdet mekanlarına da dokunulmamıştır. 1071 yılında Selçuklular’ın şehre hâkim olmalarına kadar geçen sürede, Emevîler, Abbâsîler, Fâtîmîler ve Karmâtîler Kudüs’ü idâreleri altında bulundurdular.

Efendimiz (s.a.v.) şöyle buyurur:

“Ümmetinden bir grup Allah’ın dinini ayakta tutmaya devam edecektir. Yalanlayanlar ve aykırı davrananlar onlara bir zarar veremeyecektir. Kıyamet geldiğinde onlar bu durumda devam ediyor olacaklardır.”

Efendimiz (s.a.v.) şöyle buyurur:

“Bu din yıkılmadan ayakta kalacaktır. Kıyamet kopuncaya kadar da Müslümanlardan bir grup bu din için çarpışacaktır.”

Kudüs Hedefli Haçlı Seferleri

En yakın Avrupa devletine bile dörtbin kilometre uzaklıkta olan Kudüs’le İngilizler, İtalyanlar, Almanlar ve Fransızlar tarih boyunca yakından ilgilenmişlerdir. Semâvî üç din içinde mübârek ve kutsal kabul edilen Kudüs, Hristiyanların hac yeridir. Kudüs ve civarının, 11’inci yüzyıldan itibaren Müslüman Türk Devleti Selçukluların eline geçmesi sonucunda, papazlar tarafından kasıtlı bir şekilde bölgenin sanki Hristiyanların hac vazifelerini yapmasına kapatılmış olarak gösterilmeye çalışılmaları sonuç vermiş, Avrupalı Devletlerin Müslüman halka ve devletlerine karşı düşman olmalarına sebep olmuş ve 1096 yılında Clermont’da (Fransa) toplanan klise konsilinde Papa II. Urban tarafından haçlı seferlerinin ilki başlatılmıştır. Haçlılar, Kudüs için 1270 yılına kadar 175 yıl boyunca sekiz haçlı seferi düzenlemişler, güzergahları üzerinde ne var ne yok yıkıp, yakmış ve yağmamışlar, yüzbinlerce masumu katletmişler, ama savaş meydanlarında karşılaştıkları İslam orduları tarafından perişan edilerek ülkelerine geri çekilmişlerdir. Bütün bu seferler, **“Kudüs’e hâkim olan dünyaya hâkim olur”** gerçeğinin sonuçlarıdır.

Yavuz Sultan Selim’in 1516 yılında Kudüs’ü fetihmesinden 1917 yılına kadar, 400 yıl boyunca bu mübârek belde barış ve huzur içinde Osmanlı idâresinde kalmış ve Osmanlı bu dönem içerisinde dünya hâkimi bir devlet olmuştur. 1. Dünya Savaşı’nda Kudüs, İngilizlerin eline geçmiştir. İşte Kudüs’ün kaybedildiği tarih olan 1917 yılı gerçek anlamda Osmanlı’nın hâkimiyetini kaybettiği ve Osmanlı Padişahının Müslümanların Halifesi olma özelliğini yitirdiği tarihtir. İngiltere, Fransa ve Rusya arasında imzalanan Sykes-Picot Anlaşması’nda Filistin toprakları üzerinde bir yahudi devleti kurdurulması için bu topraklara yahudilerin yerleştirilmesi karara bağlanmıştır. Bölge topraklarının satın alınarak, sinsice yerleştirilen Yahu-

dilerin nüfusu belli bir sayıya ulaşınca, BM Genel Kurulu 29.11.1947’de Filistin topraklarının Yahudilerle Araplar arasında bölünmesine dair kararını açıklamış, bu haksız karara ayaklanan Filistinlilerle Yahudiler arasında çatışmalar başlamıştır. Bu durumu fırsat bilen ve her türlü desteği arkalarına alan Yahudiler katliamlar yaparak, binlerce Müslümanı şehit etmişlerdir.

Nekbet Günü (Yevmü’n-Nekbet)

Türkçe’de **“talihsizlik günü”** anlamına gelen nekbet günü, İsrail’in bağımsızlık ilanı olan 14 Mayıs 1948 tarihini takip eden gün olan 15 Mayıs 1948 ve ardından gelişen olaylar için kullanılmaktadır. İsrail’in bağımsızlık ilanının ardından beş Arap ülkesi (Mısır, Suriye, Ürdün, Lübnan ve Irak) İsrail’e karşı askeri operasyona başlamış fakat yenilmişlerdir. İsrail, Araplara devlet kurmaları için bırakılan topraklarında yarısını işgal etmiş, savaş sırasında topraklarını terk eden Filistinli Arap mültecilerin dönüşüne de izin vermemiştir.

Filistin’in kendilerine satılması karşılığında Osmanlı’nın bütün borçlarını tasfiye etmeyi taahhüt eden Yahudilerden Theodore Herzl’a: **“Ben bir karış dahi olsa vatan toprağını satmam, zira bu vatan bana değil milletime aittir. Milletim de bu toprakları ancak aldığı fiyata verir. Çünkü bu topraklar kanla alınmıştır, kanla verilir!”** diyen ulu hakan Abdülhamit Han hazretlerinin 27 Nisan 1909’da tahttan indirilme sürecini başlatan zihniyetin hedefi, önlerinde en büyük engel olarak gördükleri Hilâfet’den başkası değildir.

Avrupa, yerli işbirlikçileri ile Osmanlı Hilafeti’ni hedef alıp, tahrip edince, İslâmi devlet ve siyasal sistem modelini ortadan kaldırır ve İslâmi Hilafetin hiçbir zaman onarılamaması için de adımlar atar. İlk olarak, Hilafet yıkıldığında, onun salt koltuğuna modern lâik

Türk Devleti geçirilir. Sonra Şii İslâm'ın kalbi İran'da benzer bir devlet ortaya çıkar. Hintli Müslümanlara da lâik Pakistan Cumhuriyetini kurdurulur. Avrupa, Hicaz'da da (Mekke ve Medine) lâik Suudi Arabistan Devleti'nin kurulmasına yardımcı olur ve sonrasında bu devletin güvenliğini garanti altına alarak, devletin hayatta kalmasını sağlar. Artık Hilafet iki nedenden dolayı hiçbir zaman yeniden inşa edilemezdi. Birincisi, Suudi-Vahhâbi rejim, Hicaz topraklarını idâre etme karşılığı asla Hilafet iddiasında bulunmayacaktı. İkincisi, Hicaz toprakları çok uzun zamandır onların kontrolünde olduğu için, başka devletlerde Hilafet iddiasında bulunamazdı.

İslâmi Hilafetin neden Avrupa tarafından hedef alınıp ortadan kaldırıldığını açıklamanın bir sürü nedenleri vardır. İlki elbette, Kutsal Toprakları özgürleştirme amacına ulaşmayı başarmak ve bu topraklara Yahudilerin dönüşünü kolaylaştırmaktır. İkinci neden, tüm insanlığı insan merkezli seküler sistemlerle bozmak, yeni Avrupâî lâik devlet modelini dünyaya hâkim kılmaktır. Üçüncü neden ise, dinsiz Avrupa gündeminde, nihâi hedefin gerçekleşmesinin önünde engel teşkil eden Hilafet yıkılınca, onun yerine dünyanın hâkim devleti olarak Kudüs'ten dünyayı yöneten Yahudi İsrail Devleti'ni kurmaktır.

Tâife-i Mansûre (Yardım Olunmuş Grup)

Osmanlı idaresi altında dörtyüz yıl barış ve huzurun kaynağı olan Kudüs, yedi milyonluk nüfusuyla yedi milyarlık dünyayı yöneten İsrail Devleti'nin kurulmasından günümüze tüm dünyada savaşların, katliamların ve kaosun kaynağı haline gelmiş, büyük bir sorun olarak önümüzde durmaktadır. Kudüs, Arap sorunu değildir. Kudüs, Filistinlilerin sorunu değildir. Kudüs, Ortadoğu'nun sorunu değildir. Kudüs, bütün Müslümanların sorunudur, sorumluluğudur.

Efendimiz (s.a.v.) şöyle buyurur:

“Ümmetimden bir grup Allah'ın dinini ayakta tutmaya devam edecektir. Yalanlayanlar ve aykırı davrananlar onlara bir zarar veremeyecektir. Kıyamet geldiğinde onlar bu durumda devam ediyor olacaklardır.”

“Bu din yıkılmadan ayakta kalacaktır. Kıyamet kopuncaya kadar da Müslümanlardan bir grup bu din için çarpışacaktır.”

“Ümmetimden bir grup hak için cihada kıyamet gününe kadar devam ediyor olacaktır.”

“Ümmetimden bir grup dinde güçlü olmaya devam edeceklerdir. Güçlülerle karşılaşsalar da düşmanlarını ezecekler karşıtlarından etkilenmeyeceklerdir. Allah'ın kıyamet emri geldiğinde onlar bu halde olacaklardır.” Ashab dediler ki: **“Yâ Rasûlallah bunlar kimlerdir ve nerede bulunacaklardır?”** Buyurdu ki: **“Kudüs'te Kudüs'ün çevresinde olacaklardır.”**

Kudüs'te ve Kudüs'ün çevresinde olmak, bir vücut gibi olan ümmet-i Muhammed'in, vücudun bir yeri rahatsız olunca, bütün vücudun, rahatsız, uykusuz kaldığı, onun tedavisiyle meşgul olduğu gibi Kudüs'le meşgul olması, Kudüs'ün derdiyle dertlenmesidir. Çünkü İslamda yöresel Müslümanlık yoktur, evrensel Müslümanlık vardır. Dünya'ya hak ve adâletin hâkim olması için kesinlikle Kudüs Müslümanların elinde ve idâresinde olmalı ve bunun için gereken ne ise her saha da mutlaka yapılmalıdır.

Yahudilerin Müslümanları Kudüs'te sıkıştırmış olması; Kudüs'te, Mescid-i Aksa'da Ümmeti Muhammed'in bir vakit namaz kılma şerefinden bir asırdan beri mahrum olması elbette büyük bir sorun ama kesinlikle ebedi değildir. Yahudiler er geç Kudüs'ü mü'minlere teslim edeceği Allah Rasûlü'nün (s.a.v.) ifâdesidir. Efendimiz (s.a.v.) kıyamete kadar en hâlis mücahitlerin, Taife-i Mensure'nin yani ashâbı kiramdaki kaliteyi taşıyan yiğitlerin; Kudüs ve çevresinde var olacağını söylüyor. İşte o yiğitler: **“Gevşemeyin, üzölmeyin, eğer inanıyorsanız en üstün siz olacaksınız”** ilâhî müjdelerini öyle içselleştirmişler ki, bu inanç ve direniş Kudüs'ü tek-rar **“Darusselam”** yapacaktır inşallah. Çünkü zafer inananlarındır ve zafer yakındır.

Fatih Sultan SEMİZ

Miraç Ayarında Namazlarla Kudüs'ün Özgürlüğüne

“Eğer Kudüs diye bir derdimiz var ise ilk düzeltmemiz gereken namazlarımızdır. Namazlarımızı miraç ayarında kılana kadar Kudüs özgürleşmeyecektir. Sabah namazlarına tekbir sesleri ile gidilen şehirlerin sahibi olana kadar bu zillet son bulmayacaktır.”

”

“Mescid-i Haram’da kılınan bir namaz Mescid-i Aksâ’da kılınan bin namazdan daha hayırlıdır”¹ buyuruyor Peygamber Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem. Bu Hadis-i Şerif iki mecsid arasında yapılan kıyaslamaya dikkat çektiği kadar akıllara birkaç soruda getirmiyor değil. Mesela;

1- Mescid-i Haram’da kılınan bir namaz Mescid-i Aksâ’da kılınan bin namazdan daha hayırlı olduğu halde **Allah azze ve celle neden Kâbe’nin eteklerinde büyümüş Peygamberini, Medine’ye hicret ettikten on altı ay geçinceye kadar Kudüs’e doğru namaz kıldırды?**

2- Mescid-i Haram’da kılınan bir namaz Mescid-i Aksâ’da kılınan bin namazdan daha hayırlı olduğu halde **Allah azze ve celle neden Resulullah sallallahu aleyhi ve sellem’i miraca çıkarırken direk Kâbe’den değil de Mescid-i Aksâ’da bütün peygamberlere kıldırдыğı namazdan sonra kendi katına çıkardı?**

Bu sorular çoğaltılabileceği gibi, cevap olarak da **“Allah istedi ve yaptı”** denilebilir. Bu cevaba da edilecek bir itiraz olmayacaktır. **O bizim Rabbi-mizdir. Ol demesiyle her şey olur. Hikmetinden de sual olunmaz.** Ne yaptığı sorgulanabilir ne de yapmadığı. Ne yaptığına itiraz edilebilir ne yapmadığına.

Her şey **O’nun yaptığı şekilde en güzel, en iyi ve en hayırlısıdır. Kullarını da yaratıklarını da en iyi bilen Allah’tır.**

Ancak yapılanlardan da ders çıkarmak kulların bir görevidir. Allah’ın verdiği mesaj üzerinde kafasını kullanmakta kullara düşmektedir.

Mescid-i Haram yani Kâbe yeryüzünün ilk beytidir, Allah adına ilk inşa edilen mesciddir. Mescid-i Aksâ ise O’ndan kırk yıl sonra inşa edilmiştir. Kâbe’nin bu kadar üstünlüğüne rağmen Mescid-i Aksâ, Kudüs için sorduğumuz iki soru Allah’ın kulları olarak bizleri tefekküre itmeli. Neden beş vakit namazın farz kılındığı miraca Mescid-i Aksâ’dan ve Kudüs’ten gidildi? Neden bütün peygamberlere ilk inşa edilen mescid olan Kâbe’de değil de Mescid-i Aksâ’da imamlık yapıldı? Burada dikkat çekmeye çalıştığımız konular namaz, bütün peygamberler, miraç, Kudüs ve Mescid-i Aksâ’dır.

1- (Zebidi, Tecridu’s-Sarih, (terc. Kamil Miras) Ankara 1985, IV, 200).

MERKEZ ÜSSÜMÜZ; KUDÜS

Namaz, Bütün Peygamberler, Miraç, Kudüs Ve Mescid-İ Aksâ denklemini çözdüğümüzde karşımıza şöyle bir tablo çıkıyor:

1- **Sakın rahat bir hayat bekleme-
yin. Çileye talip olun. Senin peygam-
berin bütün peygamberlere imamlık
yaptı ve onlardan kalan sıkıntıları
da devraldı.** Ümmetler içerisinde se-
nin bulunduğu Ümmet-i Muhammed
lider ümmettir ve liderler de en çok çi-
leyi çekecek olanlardır. O yüzden kan
gölüne dönmüş Müslüman beldelerine
bakıp da **‘bunlar niye bizim başımı-
za geliyor deme’.** Sakın deme! **Çünkü
sen Ümmet-i Muhammed’sin. Sen
Kudüs, Mescid-i Aksâ’da bütün pey-
gamberlere imamlık yapan Muhammed’in
sallallahu aleyhi ve sellem ümmetisin.**

2- **Kudüs ve Mescid-i Aksâ’ya sahip olan
dünyaya sahip olur. Orası bu dünyanın merkez
üssüdür.** Tarih bu söylediğimiz şeyi doğruluyor. **Ku-
düs kimin elinde ise dünyayı o yönetiyor. Se-
lahaddin Eyyubi varken sözde, kılıçta ondaydı.
Dünya O’nun avuçlarındaydı. Cennet Mekân
Abdülhamit’in elinden gidince Kudüs, Osman-
lı’da gitmişti. Şu an görünürde siyonizmin el-
lerinde olan dünyada Kudüs onlarda olduğu
içindir.**

3- **Eğer Kudüs diye bir derdimiz var ise
ilk düzeltmemiz gereken namazlarımızdır. Na-
mazlarımızı miraç ayarında kılana kadar Ku-**

**Sakın rahat bir hayat beklemeyin. Çileye talip olun. Senin
peygamberin bütün peygamberlere imamlık yaptı ve onlardan kalan
sıkıntıları da devraldı.**

Kudüs ve Mescid-i Aksâ'ya sahip olan dünyaya sahip olur. Orası bu dünyanın merkez üssüdür. Tarih bu söylediğimiz şeyi doğruluyor. Kudüs kimin elinde ise dünyayı o yönetiyor. Selahaddin Eyyubi varken sözde, kılıçta ondaydı. Dünya O'nun avuçlarındaydı.

düs özgürleşmeyecektir. Sabah namazlarına tek bir sesleri ile gidilen şehirlerin sahibi olana kadar bu zillet son bulmayacaktır. **Namazları miraç yapana kadar, miraca da özgür Kudüs'ten çıkana kadar Ümmet olarak yüzümüz gülmeyecektir.**

4- Kudüs Filistinlilerin değil İslam'ındır. Allah azze ve celle İsra Süresi'nin 1. Ayetinde **"Kendisine âyetlerimizden bir kısmını gösterelim diye kulunu bir gece Mescid-i Haram'dan çevresini bereketlendirdiğimiz Mescid-i Aksa'ya götüren Allah'ın şanı yücedir."** buyuracak ve buna rağmen Müslüman Kudüs bizi ilgilendirmez diyecek. Göklerin yere inmesi kadar ağır bu sözü Müslüman değil söylemek zihninden bile geçirmez. **Kudüs bizim, biz Kudüs'ünüz. İstanbul ne kadar bizimse Kudüs ondan daha fazla bizimdir.**

5- Sakın Kudüs'ü turistlik seyahat yapacak bir yer görme. Burası her şeyin başladı ve her şeyin biteceği yerdir. Buralar kıyame-

te kadar cihad topraklarıdır. Bu ümmetin en hayırlılarının bulunacağı yerlerdir buralar. Selahaddinlerin işgal altında olduğu için senelerce gülmeyi kendilerine yasakladıkları topraklardır buralar. **O yüzden her doğan çocuğu Meryem annemiz gibi Kudüs'e adamaya hazır ol.**

6- Hucurât Suresi 6. Ayetinde "Ey inananlar! Eğer bir fasık size bir haber getirirse, onun iç yüzünü araştırın.." buyuran Allah'a rağmen Yahudilerin elinde olan medya organlarına kanıp "Filistinlilerde topraklarını satmasalardı" deme!

7- Kudüs bizim olsun istiyorsak Resulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in bütün peygamberlere imam olduğu gibi ümmete de bir imam, bir halife lazımdır. Yere düşen halifelik sancağını kaldırmadığımız, Selahaddin'in torunları Kürtlerle, Alparslan'ın çocukları Türkleri, tekerlekli sandalyesi ile siyonizmin korkulu rüyası olan Şeyh Ahmet Yasin'in torunları Arapları bir çatı altında topladığımız gün Kudüs'te ezan sesleri bir daha hiç kesilmeyecek Allah'ın izniyle.

Son olarak **genç kardeşim unutma bu yük senin omuzlarında. Namazlarını kıldıktan sonra ellerini semaya kaldırdığında dudakların**

- **Kudüs için**

- **Şeyh Raid Salah için**

- **Ayasofya için**

- **Muhammed Mursi için**

- **Hilafet için kıpırdamadan sakın duanı sonlandırma. Unutma Kudüs için doğmaya da değer ölmeye de.**

ALLAH'IN ENGİN RAHMETİ

ذُنُوبِي إِنْ فَكَّرْتُ فِيهَا كَثِيرَةٌ ﴿١﴾ وَرَحْمَةُ رَبِّي مِنْ ذُنُوبِي أَوْسَعُ
وَمَا طَمَعِي فِي صَالِحٍ إِنْ عَمِلْتُهُ ﴿٢﴾ وَلَكِنِّي فِي رَحْمَةِ اللَّهِ أَطْمَعُ
هُوَ اللَّهُ مَوْلَايَ الَّذِي هُوَ خَالِقِي ﴿٣﴾ وَإِنِّي لَهُ عَبْدٌ أَقْرُ وَأَخْضَعُ
فَإِنْ يَكُ غُفْرَانُ فَذَلِكَ رَحْمَةٌ ﴿٤﴾ وَإِنْ تَكُنِ الْآخِرَى فَمَا أَنَا أَصْنَعُ

Şair Ebu Nuvas demiştir ki:

Çoktur, eğer düşünürsem masiyetlerimi,
Ancak daha genişir, rabbimin rahmeti

Tamahım yoktur, şayet işlemişsem bir Salih ameli
Ancak tamah eder ve arzularım Allah'ın rahmetini

O Allah ki, beni yaratan mevlam
İkrar eder ve boyun eğirim ki ben ona kulum

Eğer mağfiret ederse, rahmetindendir
Eğer etmezse beni kurtaracak iyi amelim yoktur.

Hazreti Pîr Seyyid

Allah Teâlâ'nın ilmi, ârif kişiyi sebeplerle uğraşmaktan alıkoyar. Yani onun Allah'ı tanınması, kendisini öyle bir meşgul eder ki, başka şeylerle ilgilenmez. Halk ona baktığı zaman, onu cahil zanneder. O ise, Allah'ın azamet meydanında devamlı bir korku hâlinedir. O'nun aşkından şaşkına dönmüştür. Görenler, onu mecnun zannederler. O ise, Allah'ın dışındaki şeylerden yüz çevirmiş. O'nun azametinin sevgisiyle meşgul olup her şeyi ile fâni olmuştur. Onu görenler, hayret ve dehşete düşerler. Ma'rifetullandan haber veren hiçbir kimse, onu takdir edememiştir. Çünkü ma'rifetullah, Allah tarafından bahşedilir ve tekrar O'na döner.

Şayet ârif, Hakk Teâlâ hazretlerinin hükmü altında olursa. Hakk döşeğinin üzerinde nefessiz ve sebepsiz olarak durur. O, ölü-diri, diri-ölü, mahcûb-mekşûf ve mekşûf-mahch haldedir. Sen onu, Hakk celle ve alâ hazretlerinin kapısında korkak ve şaşkın, Allah'ın gizlemesinin güzelliği altında nazlı, hükmünün otoritesi altında fâni ve lütfunun yaygısı üzerinde bâki olarak görürsün. Ariflerin nefisleri. Allah'ın bekâ ve saltanatı altında bütün güç ve kuvvetten fânidir. Onları, Allah'ın güç ve kuvveti sebebiyle bâki olarak ve uluhiyyetinin yüceliği altında esbâba tevessülü terketmiş olarak görürsün. Ariflerin farkı, gınâsı, izzet ve zilletleri, Allah'ıdır.

Ahmed er-Rufai (k.s) den

Bir gün Allah Teala'nın Davud'a (a.s): **“Ey Davud! Ben' tanı ki, ben de sana nefsinı tanıtayım”** diye vahyettiği, bunun  zerine Davud'un (a.s) bir müddet tefekkür ettiği, sonra da: **“il hil Seni ferd niyyetin, kudret ve bek n nefsimi de acziyyet ve fen  ile tanıdım”** dediği ve bunun  zerine Allah Teâlâ'nın ona: **“İ te gerçekten beni şimdi tanıdın”** buyurduğu mervidir.

Bir haberde de şöyle rivayet edilmiştir. **Siz Allah'ı hakkıyla tanımı  olsaydınız, kendisinden sonra hiçbir cehaletin olmadığı ilmi  ğrenirdiniz. Dualarınızla dağlar yerinden oynardı. Bununla birlikte hiçbir kimse, onu tanımanın son noktasına ulaşamaz** (Yani tam manasıyla O'nu tanıyamaz). **Muhakkak Allah Teala, kulun Allah'ı tanımada son noktaya ulaşmasından daha yücedir.**

İmam Cafer es-Sadık: **“Kim, Allah'dan başkasına iltifat ederse, Allah'ı hakkıyla tanıyamaz”** demiştir.

Dr. İhsan ŞENOC AK

İslam'ın Kızı! Aişe; (II)

“ Kadını heva denizinde boğmak isteyenler, ilimî, irfanî ve edebîyle bir “deniz feneri” gibi İslam'ın kızına yol gösteren Hz. Aişe'ye dün olduğu gibi bugün de saldırmakta; Onun üzerinden Müslüman'ın eşini, kızını, evini ve topyekün mahremiyet hayatını çökertmeyi amaçlamaktadır.

”

Rafiziler'in/Şia'nın Sönen Ateşi Ve İthamlar

Mecusî ateşini bastırıp söndüren İslâm'ın nurundan rahatsız olan Farisiler, uygarlıklarının çöküşünde en büyük paya kim sahipse, öncelikle onları hedef aldı. Evlerde yeniden Mecusî ateşini yakmak isteyenler, İslâm'ın kızının “üsve-i hasene”si olan Hz. Aişe'ye saldırdı.

Bir Kalemin Mahareti ve Rafizilik

İbn Sebe, 14 asırdır fitne sahnesinden hiç inmedi. Dün Müslümanları karşı karşıya getiren mektuplar aynı kalemde çıkmıştı. Hz. Aişe, Talha ve Zübeyr adına Hz. Ali aleyhinde hangi kalem yazdıysa, Hz. Ali adına

da sahabe aleyhinde aynı kalem yazmaktaydı. Hz. Osman adına valiye yazılan, daha sonra da Mısır'a dönen heyet tarafından ele geçirilecek şekilde gönderilen mektubu da aynı kalem yazmıştı. Tek bir kalem pek çok sahabiyi karşı karşıya getirerek Ümmet'in yüreğinde kıyamete kadar kapanmayacak yaralar açtı. **İbn Sebe'nin kaleminin varlığından ve tahribatından haberdar olmayanlar, yanlış doğru niyetine okuyacağı gibi, kendisi de muhtemel krizlerin esiri olacaktır.**

İbn Sebe mektupların tesiriyle Ümmet'ten büyük bir parça kopardı. **Ayet ve hadisler yalanlara göre tevil edildi.** Ortaya on binlerce tabisi olan bir mezhep çıktı. **Âlimler bütün Müslümanları, bunlara karşı âgâh olmaya çağırdı.** Hz. Ali de onlara dair, **"Yalana Rafizi'den daha iyi şehadet eden birini görmedim."** dedi; Şerîk ise, **"Rafizi dışında her karşılaştığından ilim al. Çünkü onlar(Rafiziler) hadis uydurur, sonra da onu din edinirler."**²⁸ buyurdu.

Hız. Aışe ile alakalı, kitaplarda yer alan iftiraların neredeyse tamamı yalancılıkla iştihar eden Rafiziler'e aittir. İmam Suyutî, Miftahu'l-Cenne adlı eserinin başında Rafiziler'in görüşünü naklederken şöyle der: **"İnsanların asırlardır içinde olduğu bu fasid mezhebin aslının ne olduğunu beyan etme zorunluluğu olmasaydı, onlardan hiçbir şey burada zikretmezdim. Zira bunlar rivayetini dahi helal kabul etmediğim hikayelerdir."**²⁹

Ben Müminlerin Annesiyim; Münafıkların Değil

Rafizilerin eserlerinde Hız. Aışe'ye dair pek çok iftira ve tenkidin yanında, Onun faziletini

inkar noktasında uydurulan çok sayıda rivayet de vardır.

"Peygamber'in eşleri onların anneleridir."³⁰ ayet-i kerimesi ile ikaz edilen ve **"Hız. Aışe'ye sövmeyin, o da annenizdir."** diye uyarılan Rafiziler, **"Aışe annemiz değil, biz annelerimize sövmüyoruz."** diyecek kadar ileri gitmiştir.

Bir gün Hız. Aışe'ye **"Bir adam, senin, onun annesi olmadığını söylüyor."** denince, Hız. Aışe, **"Doğru söyledi; ben müminlerin annesiyim, münafıkların değil."**³¹ buyurdu.

Bitmeyen Rafizi Öfkesi

Hız. Aışe'nin Allah Rasulün'den sonra uzun yıllar yaşaması, Müslüman aile yapısının numune şekli Peygamber Evi'nin daha çok ondan gelen rivayetlerle müşahhas bir hal alması gibi hususiyetler sebebiyle Rafiziler'in Ona olan öfkesi hiç dinmemiştir. Her dönemde yazılan Şia kitapları Hız. Aışe ile alakalı iftiralarla doludur. Fakat **İbn-u Ebi'l-Hadîd** gibi bazı Şii yazarlar da yer yer hakkı söylemekten kendini alamayarak **Onun büyüklüğünü takdir etmiştir.**

Yalancılıkla Şöhret Bulanların "Yalan Rivayeti"

Rafizilerin Hız. Aışe'ye karşı yürüttüğü çok cep-heli savaşın bir boyutu da Onun hadis uydurduğu, bu yüzden Onan gelen rivayetlerin kabul edilmeyeceği iddiasıdır. Sadûk'un rivayet ettiği Cafer b. Muhammed'e isnad edilen bir sözde, **"Üç kişi Allah Rasulü adına hadis uydurmaktadır ki; bunlar, Ebu Hureyre, Enes b Malik ve Kadındır."** denmektedir.³²

İbn Sebe, 14 asırdır fitne sahnesinden hiç inmedi. Dün Müslümanları karşı karşıya getiren mektuplar aynı kalemden çıkmıştı. Hız. Aışe, Talha ve Zübeyr adına Hız. Ali aleyhinde hangi kalem yazdıysa, Hız. Ali adına da sahabe aleyhinde aynı kalem yazmaktaydı.

İbn Sebe'nin kaleminin varlığından ve tahribatından haberdar olmayanlar, yanlış doğru niyetine okuyacağı gibi, kendisi de muhtemel krizlerin esiri olacaktır.

Şia kitapları “**imree/kadın**” kelimesini “**Hz. Aişe**” olarak tefsir etmektedir.³³

Muhaddislere göre uydurma olan bu rivayet Şia'nın hadis kriterlerine göre de merduttur; hiçbir şekilde onunla istidlal edilemez. Çünkü rivayet senedinde yer alanlardan Cafer b. Muhammed Umare el-Kindî, Rafizilere göre meçhul bir ravidir. Zira Şia'nın cerh ve tadil âlimleri ondan bahsetmemiştir.³⁴

Yukarıdaki rivayette Hz. Aişe'den “**imree/kadın**” diye nekire olarak bahsedilmesi onun uydurma olduğunun bir başka delilidir. Zira eğer rivayete geçen “**imree**” kelimesi, eğer Hz. Aişe ise neden metinde adı gizlendi? **Esasında bu durum rivayetin uydurma olduğuna tek başına delildir. Zira ravi, rivayetin Kur'an ve Sünnet'e aykırı olduğunu bu yüzden onu savunamayacağını bildiğinden Aişe adını zikretmemiştir.**

Eğer Hz. Aişe'nin isminin takiiye olarak gizlendiği söylenirse, bu durumda “**neden Ebu Hureyre ve Enes b Malik değil de, sadece Aişe gizlendi?**” gibi bir soru aklı gelir. Eğer Rafizi şöyle bir savunma yapar, “**Ravinin gizleme nedeni Aişe'nin Peygamber'in eşi, eşlerinin de Ona en sevgilisi ve Ebu Bekir'in kızı olması hasebiyledir.**” derse, bu durumda kendi sözünü tümünden geçersiz kılacak bir delil getirmiş olur ki o da: **Hz. Aişe'nin Allah Rasulü'nün eşi olması gerçeğidir.**

Rivayete Ehl-i Sünnet uleması açısından baktığımızda da durum değişmeyecektir. Zira **muhaddislere göre Şia'nın rivayetleri merduttur. Çünkü ravileri ya yalancı, ya metruk ya da halleri meçhuldür. Bütün bunlar göstermektedir ki, bu rivayet her yönüyle merduttur.**

Sened açısından olduğu gibi metin cihetiyle de bu rivayet kabul edilemez. Çünkü **Hz. Aişe'nin güvenilirliği ile alakalı pek çok hadise aykırıdır.**

Kur'an'ın, “**Müminlerin annesi**” kadrosunda zikrettiği, **beraatini semadan indirdiği Peygamber-i Ekber'in en çok sevdiği eşidir o.**

Hulâsa; **Yalancılıkla iştihar eden Rafizilik, yalan bir rivayetle Hz. Aişe'ye yalancılık isna-dında bulunmanın yoludur.**

Yalanın Gerçeğe Yakın Sunumu: Hz. Hasan Meselesi

Rafizilerin uydurduğu rivayetlerden bir diğeri ise Hz. Aişe'nin; Hz. Hasan'ın, dedesi Allah Rasulü'nün yanına defnedilme isteğini geri çevirdiği iddiasıdır. Küleyni'nin “**el-Kafi**”deki rivayetine göre, insanlar Hz. Hasan'ı Allah Rasulü'nün yanına defnetmek istediğinde Hz. Aişe, egeri olan bir katır üzerinde karşılarına çıkıp, “**Oğlunuzu evimden uzaklaştırın. O benim evime defnedilemez.**” demiştir.

Müslümanları, Hz. Hasan'ı istismar ederek Hz. Aişe'ye karşı tahrik eden Rafizilerin bu rivayeti de uydurmaz. Çünkü, Şia kaynakları dahi Hz. Aişe'nin Hz. Hasan'ın evine defnedilmesine müsbet cevap verdiğini zikretmektedir. Şii müelliflerden Ebu'l-Ferec el-Esbehani'nin rivayetine göre; **Hz. Hasan, Hz. Aişe'ye haber gönderip Allah Rasulü'nün yanına defnedilmek için izin ister, O da buna “Evet” der.** Bu haber, Benû Ümeyye'ye ulaştınca, Hz. Hasan'ı oraya defnettirmemek için silah kuşanırlar. Mukatele için Benû Haşim de silahlanır. Benû Ümeyye, “**Hasan asla Allah Rasulü'nün yanına defnedilemez.**” diye yemin eder. Bu haber Hz. Hasan'a intikal edince, Benû Haşim'e haber gönderip, “**Eğer mesele bu raddeye ulaştıysa, ben talebimden vazgeçiyorum. Beni Annem Fatıma'nın yanına defnedin.**” diye vasiyet eder. Vefat edince de Baki'de annesinin yanına defnedilir.³⁵

Hz. Aişe'nin definden uzak durmasını doğru kabul etsek, bunun, Şii müellifin de rivayet ettiği izin ha-

disesinden sonra, kan dökülmesini önlemek gayesine matuf olduğu anlaşılır. Nitekim Hişam'ın, babası Urve'den yaptığı rivayet de bu durumu teyit etmektedir. Zira rivayete göre defne bizzat Mervan karşı çıkmış, bunun üzerine Benû Haşim ve Benû Ümeyye toplanmış, silahlar ortaya çıkmış, kan döküleceğini gören Hz. Aişe devreye girerek, **“Ev benimdir, kimsenin ona defnine müsaade etmiyorum.”** demiştir. Bunun üzerine Hz. Hasan Baki'ye defnedilmiştir.³⁶

Hz. Aişe gibi, Hz. Hasan'ın Allah Rasulü'nün yanına defnedilmesine başta taraftar olan sahabe, kan döküleceğini görünce, Hz. Aişe gibi Baki'ye gömülmesini istemiş ve Hüseyin'e, kardeşinin Baki'ye gömülmesi yönündeki vasiyetine uymasını söylemiştir.³⁷

Hz. Aişe'ye Saldıranların Kalkanı: Cemel Günü

Hz. Aişe'nin Hz. Ali'yle savaşmak için yola çıktığını iddia eden Rafiziler, davalarını Allah Rasulü'ne isnat ettikleri şu rivayetle teyit etmektedirler: **“Sen zulmeden taraf olduğun halde Ali'yle savaşacaksın.”**

Hz. Aişe ile alakalı farklı kaynakları mütalaa edenler Onun her açıdan nasıl bir kuşatma altında olduğuna şahit olacak ve hayretler içinde kalacaklardır.

Bu babdaki rivayetlerin tamamı da mevzudur. Hiçbiri, hiçbir muteber hadis mecmuasında olmadığı gibi, hiçbirinin bilinen bir senedi de yoktur.³⁸ Çünkü Hz. Aişe ve beraberindekiler Cemel Hadisesinin olduğu mevkiye Hz. Ali'yle savaşmak için değil, sulh için gitmiştir. Zira Hz. Ali ile Hz. Aişe arasında Hz. Ali'nin Hilafet'inden önce Ona başkaldırını gerektirecek bir muhalefet olmadığı gibi, aralarında karşılıklı takdire dayalı bir ilişki vardı. Hz. Ali, Hz. Aişe'yi Müminlerin annelerinden biri olarak görür; Hz. Aişe de, Ali'nin Allah Rasulü katındaki yerini bilir ve bu yüzden ona

hürmet ederdi. Taberi'nin Ehnaf b. Kays'tan rivayet ettiği hadise göre; Hz. Aişe, Hz. Ali'yi, Hz. Osman'ın şehadetinden sonra Hilafet'e en layık isim görürdü. Mevzuya dair Ahnes'in rivayeti şu şekildedir: *“Hac için Basra'dan yola çıktık. Medine'ye vardığımızda insanlar Peygamber Mescidi'nin ortasında toplanmışlardı. Orada Talha b. Ubeydillah ve Zübeyr ile karşılaşıp onlara, ‘Öyle görülüyor ki Osman şehid oldu. Kime biat etmemi emredersiniz?’ dediğimde ‘Ali’ye.’* cevabını verdiler. Sonra Mekke'ye gittim. Orada da Aişe ile karşılaştım. Ona da **‘Kime biat etmemi emredersiniz?’** diye sordum. O da **‘Ali’** dedi. *Daha sonra Medine'ye döndük. Ali'ye biat ettim ve oradan Basra'ya döndüm.”*³⁹

Hz. Aişe'nin, Hz. Ali'ye karşı olan ihtiramı Cemel'den önce de,

sonra da hiç değişmedi. Hep onun mücahadesini takdir etti. Cemel'e giderken de içinde aynı duygular vardı. Abdullah b. Büdeyle, Cemel günü Hz. Aişe Hevdec'in içinde iken yanına geldi ve **“Müminlerin Annesi! Hz. Osman şehid edildiğinde huzuruna varıp ‘Bana ne emredersiniz?’** diye

sorduğumda **“Ali'den ayrılma!”** demiştin biliyor musun? deyince, Aişe sustu.

Hz. Talha ve Zübeyr başta olmak üzere sahabe de savaş için değil, sulh için yola çıkmıştı. Fakat savaş tamamen kendi kontrolleri dışında gelişti. Nitekim Hz. Ali, Talha, ve Zübeyr'in karşılıklı mektuplaşmalarının ana fikri Ümmet'in maslahatına uygun bir zeminde ittifak etmekte. Ne var ki bunlar olurken Hz. Osman'ın katilleri Talha ve Zübeyr'in birliklerine saldırdı. Onlar da Hz. Ali'nin kendilerine saldırdığını düşündü. Kendilerini müdafaa etmek için karşı hamle yaptı. Hz. Ali de bu durumu onların kendisine saldırısı şeklinde değerlendirdi. Neticede sahabenin ihtiyarı dışında büyük bir fitne koptu. Bütün bunlar olurken Hz. Aişe devesinin üzerindeydi. Ne savaştı, ne de savaşmayı emretti.⁴⁰

İbn Sebe mektupların tesiriyle Ümmet'ten büyük bir parça kopardı. Ayet ve hadisler yalanlara göre tevil edildi. Ortaya on binlerce tabisi olan bir mezhep çıktı. Âlimler bütün Müslümanları, bunlara karşı âgâh olmaya çağırdı.

Cemel Günü'ne dair Hz. Aişe'den gelen rivayetlere bakıldığında da, Onun oraya savaşmak için değil, Müminlerin annesi olarak tarafların arasını bulmak için gittiği anlaşılmaktadır. Ka'ka', **"Anne! Seni yollara düşüren nedir, bu beldelere getiren nedir?"** diye sorunca, **"İnsanların arasını bulmak yavrum!"** diye cevap verdi.⁴¹ Hz. Ali de, Cemel Günü galip gelince Hz. Aişe'nin yanına gelir ve **"Gaferallahu lek/Allah seni bağışlaşın."** der. Hz. Aişe, **"Seni de"** dedikten sonra, **"Sulhden başka bir amacım yoktu."** der.⁴²

Hiçbir muteber kitapta; Hz. Aişe, Zübeyr ya da Talha'nın, Hz. Ali'nin Hilafeti'ne itiraz ettiği, Onu cerh ettiği, başka birinin halife olmasını istediği ya da ona biat ettiği ile alakalı bir rivayet yoktur. Bilakis insanları –yukarıda da ifade edildiği gibi- Ona biat etmeye yönlendirmişlerdir. Hz. Aişe'nin, Hz. Ali'nin hilafetini meşru addetmediği ya da bu mevzuda onunla niza ettiğine dair de elimizde tek bir rivayet yoktur. Bütün bunların bizi götürdüğü bir hakikat vardır ki o da şudur: Onlar oraya savaş için değil, sulh için gitmişlerdi. Fakat münafıklar savaşı başlatınca kimse kendini ateşten geri alamadı.

Hesabı Ahiret'te Görülecek Yalanlar

Rafizilerin Hz. Talha ve Zübeyr'in, Hz. Aişe'yi Cemel Günü'ne çıkardığı ve onlarla birlikte gittiği iddiası da tarihi hakikatlere aykırıdır. Zira Talha ve Zübeyr, Hz. Ali'den umre yapmak için izin talep etmiş, Hz. Ali de gitmelerini münasib görünce onlar Mekke'ye varmış, orada Hz. Aişe ile karşılaşmışlardır.

Dinlerini yalan ve takiyye üzerine bina eden Rafizilerin bir diğer iddiası ise, Hz. Talha'nın –haşa- Hz. Aişe'yi sevdiği, Basra'ya hareket etmek istediğinde, kendisine mahremsiz çıkmasının caiz olmadığı söylenince de Talha ile evlendiği iftirasıdır⁴³. Bu da Hz.

Aişe'yi itibarsızlaştırma sürecinde uydurulan ve hiçbir muteber eserde yer almayan; yıkımı dünyada görülen, hesabı ise Ahiret'te verilecek yalanlardan biridir.

Manası Çarpıtılan Bir Ayet

Rafizler, Hz. Aişe'nin evinden çıkarak, **"Evlerinizde oturun ve daha önce Cahiliyye döneminde olduğu gibi açılıp ortaya dökülmeyin."**⁴⁴ mealindeki ayet-i kerimeye muhalefet ettiğini söylemektedirler.

Hz. Aişe, Allah Rasulü zamanında nasıl meşru bir ihtiyacı için evden çıkıyorsa, Efendimiz'den sonra da çıkmaya devam etmiştir. Fakat –haşa- açılıp sokaklara dökülerek değil, etrafında kız kardeşinin oğlu Abdullah b. Zübeyr gibi mahremleri olduğu halde, yüzünü de örterek seyahat etmiştir.⁴⁵

Ayet-i kerimede zikredilen evlerde oturma emri, zannedildiği gibi kadınların hanelerine hapsolmaları manasında değil, hayatlarının merkez üssünün evleri olması gerektiği anlamındadır. Nitekim Allah Rasulü, eşleri için, **"İhtiyacınız için evden ayrılmanız noktasında serbestsiniz."**⁴⁶ buyurmuştur. Buna göre **bir kadın sıla-i rahim, hasta ziyareti yapmak, tedavi olmak, tahsil etmek, herhangi bir maslahatını karşılamak için 90 km'den daha az olan mesafelere yalnız başına gidebilir.** Yanlarında mahremleri olanlar ise diledikleri yerlere sefer edebilirler. Bu **ayet-i kerime nazil olduktan sonra da Allah Rasulü eşleriyle birlikte seyahat etmiş, veda haccına gitmiştir.** Hz. Aişe'yi kardeşi Abdurrahman'ın hayvanının arkasına bindirerek Tenim'den umre yaptırmıştır. Müminlerin anneleri, Allah Rasulü hayattayken olduğu gibi, ondan sonra da hac etmiş; bunun için evlerinden ayrılmışlardır.

Cemel hadisesi, siyasi açıdan tahlil edilirken Hz. Aişe'nin müçtehid olması gözden ırak tutulmamalıdır.

O, Müminlerin annesi olarak evden çıkıp hadiseye müdahil olmasının Ümmet'in maslahatı için gerekli olduğunu düşünmüş ve bu yönde adım atmıştır. Bu durumda Hz. Aişe günahkar olmaz; bilakis Allah Rasulü'nün, **"ictihad edip isabet eden iki ecir, hata edense bir sevap alır."**⁴⁷ hadisi fetvasınca indellah me'cur olur.

Müslümanların sulhu için evden çıkan Hz. Aişe'nin hata ettiği farz edilse, Peygamber buyruğuna göre yine de günahkâr değildir. Nitekim daha sonra Cemel'e gidişinden dolayı pişman olmuş; hadiseyi her hatırladığında, gözünden boşalan yaşlar örtüsünü ıslatacak kadar ağladı. Şii müellif İbn Ebî'l-Hadîd'in naklettiğine göre, Hz. Ali, Cemel'de muzaffer olunca Hz. Aişe'yi Abdu'l-Kays'tan yirmi kadınla birlikte Medine'ye gönderir⁴⁸. Muharebe meydanında birisi, **"Ey Müminlerin Emiri! Aramızda fey'i ve esirleri paylaş!"** deyince, Hz. Ali Ümmet'i bölme-ye memur bu kişiye, şer cephesinin bütün oyunlarını bitirecek şu soruyu sorar: **"Hanginiz Müminlerin annesini payına alma cüretini gösterecek!"**⁴⁹

Hz. Aişe mi, Fatıma mı?

Rafiziler Hz. Fatıma üzerinden, Hz. Aişe düşmanlığı yapmakta, önce Ümmet'i, **"Fatıma mı, Aişe mi?"** diyerek ikisinden birini tercihe zorlamakta; **Aişe'den kopardıklarını ise daha sonra Fatıma'nın babasına ve O'nun getirdiği İslâm'a hasım hale getirmektedirler.**

Şia'nın, **"Hz. Aişe ile Fatıma arasında husumet vardı."** iddiaları da hakikate aykırıdır. Zira bizzat Rafiziler tarafından telif edilen eserlerde yer alan ve Hz. Aişe'ye isnad edilen rivayetlerden biri şu şekildedir: **"Allah Rasulü'ne Ali'den daha sevimli bir erkek, Fatıma'dan da daha sevgili bir kadın görmedim."**⁵⁰

İslâm'la Mücadelede Dönüm Noktası ve İfk Hadisesi

Allah Rasulü risalet hayatı boyunca sürekli olağan üstü şartlarda mücadele etti. **Mekke'de, Bedir'de, Uhud'ta, Hendek'te ölümle burun burunaydı.** Fakat **ne Mekke, ne Hendek, onu ne Namazla Rabbiyle birlikte olmaktan, ne de Hendek'te zaferden mahrum etti.** Hendek muharebesinde müşrikler, Yahudi ve münafıkları da saflarına katarak bütün güçleriyle son defa İslâm'a saldırdı. Fakat **İslâm cephesini aşip Mekke'ye giremediler.**

Hendek Muharebesi İslâm'la mücadelede dönüm noktası oldu. Kafirler savaş meydanlarını evlere, yüreklere taşıdı. Benû Mustalık Gazvesinde Abdullah b. Übeyy, Ensar'la Muhacir'i karşı karşıya getirecek hamleyi yaptı; fakat inen ayetler ve Allah Rasulü'nün yerinde müdahalesi oyunu bozdu. Bu defa aynı muharebede münafıklar ikinci hamleyi yaparak **Allah Rasulü'nün evine kadar uzanıp, Hz. Aişe'ye iftira ettiler. Bununla Müslümanların Allah Rasulü'nün hanesine olan itimatlarını sarsıp, savaş meydanlarında çökertemedikleri Müslümanları, içerden şüphelerle dağıtacaklardı.** Ne var ki hadise üzerine on ayet nazil olarak(Nur, 24/11-20; Buharî, H. No: 4750.) **Hz. Aişe'nin iffeti tescillendi. İnsanlar en iffetli kadına, nasıl en iffetsiz isnatta bulunabileceğine şahit oldu.**

Münafıkların İslâm'ı çökertmek için kurban olarak seçtikleri Aişe, Müeddebe bir kadının Allah Teâlâ tarafından nasıl muhafaza edileceğine örnek olarak kıyamete kadar mihraplarda ayet ayet yâd edilmektedir.⁵¹

Rafizilerin –bir kısmı- Kur'an'ın beraatine değil de, bekledikleri **Mehdi ortaya çıkınca Hz. Aişe'ye Had cezası uygulayacağına inanmaktadırlar.**⁵²

Hz. Aişe ile alakalı açık ya da gizli ithamlarda bulunanların imanî durumunun ne olacağı hususu ulemâ tarafından erken zamanlardan beri konuşul-

İmam Suyutî, Miftahu'l-Cenne adlı eserinin başında Rafiziler'in görüşünü naklederken şöyle der: **"İnsanların asırlardır içinde olduğu bu fasid mezhebin aslının ne olduğunu beyan etme zorunluluğu olmasaydı, onlardan hiçbir şey burada zikretmezdim. Zira bunlar rivayetini dahi helal kabul etmediğim hikayelerdir."**²⁹

muş ve akîde kitaplarında yer almıştır. Buna göre **kim Nur Suresi'ndeki ayetlere rağmen Hz. Aişe'ye ithamda bulunursa, beraatini ilan eden ayetleri inkar ettiğinden "kafir" olur, denmiştir.** el-Kadî Ebû Ya'lâ, İbn Kesîr, Molla Aliyyu'l-Karî, İbn Abidin⁵³ başta olmak pek çok âlim bu hususta icmâ' olduğunu söylemektedir. **İmam Nevevî de Hz. Aişe'nin beraatinin Kur'an'la sabit olduğunu, bu noktada şüphe edenin bütün Müslümanların icmâ'ıyla kafir olacağını ifade eder.**⁵⁴

Hem Doğunun, Hem de Batının Hedefindeki Büyük Kadın: Hz. Aişe

En azılı İslâm düşmanları gibi, eserinin en çok satan kitaplar listesinde olmasını arzulayan yazarlar da Hz. Aişe üzerinden hedeflerine ulaşmaya çalışmıştır. Oryantalist çalışmalar başlığı altında toplayabileceğimiz bu eserlerin sahipleri, daha çok **Allah Rasulü'nün Hz. Aişe ile erken yaşta evlenmesi mevzuu üzerinden İslâm'a saldırmış; kazdıkları şüphe kuyularına çektikleri insanların imanlarıyla oynamışlardır.**

Kureyş, Allah Rasulü'nün her attığı adımı, her sözü yakından takip eder; insanların anlamakta zorlanacağı bir mesele ya da bir zelle bulsa, habbeyi kubbe yaparak İslâm'a saldırdı. Fakat Allah Rasulü'nün Hz. Aişe ile izdivacını sıradan bir hadise olarak görmüş, bu izdivaçla alakalı menfi manada hiçbir şey söylememiştir. Eğer Kureyş bu evlilikte bir istismar görmüş olsaydı, mutlaka konuşacak, **"Bizi hakkaniyete çağıran Muhammed'in yaptığına bakın!"** diyecekti; lakin demedi, diyemedi. Bu hususta onlardan tek satırlık bir tenkit nakledilmedi. Çünkü **Allah Rasulü'nün Hz. Aişe ile izdivacı, Hicaz örfünde çok normal bir hadiseydi.**

Ayrıca bu izdivac, Allah Rasulü'nün doğrudan talebiyle olmamış; Hz. Hatice'nin vefatından sonra uzun zaman altı çocuğa hem annelik, hem de babalık yapmasına şahit olan yakınları yeni bir izdivaç noktasında O'na telkinde bulunmuş, bu bağlamda Havle Binti Hakîm (Ümm-u Şerik) de Hz. Aişe ile evlenmesini teklif etmiştir.

Allah Rasulü, Hz. Aişe tarafına evlilik teklifi götürdüğünde, Hz. Aişe çoktan evlenecek çağa gelmişti. Zira, muteber siyer kitaplarında da belirtildiğine göre Hz. Aişe Allah Rasulü'nden önce Cübeyr b. Mut'im ile nişanlanmıştı.

O günkü örfte bir kızın evlilik çağına gelip gelmediği takvimle değil, fiziksel gelişimle takdir edilirdi. Tıpkı bir çiftçinin, ürünün hasad vaktinin geldiğine, bizzat gelişimine bakarak karar vermesi gibi, **Cahiliye'de de evlilik için bizzat kızın fiziki durumuna bakılırdı.** Havle, Hz. Aişe'de bu gelişimi gördüğünden dolayı Allah Rasulü'ne onunla evlenmeyi teklif etmişti. Çünkü **Hz. Aişe o yıllarda çocukluk dönemini geride bırakmış, Mekke örfüne göre evlenecek kızlar arasına girmişti.**

Örfler asırdan asra olduğu gibi, bölgeden bölgeye de değişir. 50-60 yıl önce Anadolu'da kızların evlenme yaşı 15-16 iken bugün üniversite okuyan kızlarda bu ortalama 25-26'ya yükselmiştir. Ayrıca bilinmelidir ki, sıcak iklimlerde kız çocuklarının gelişimi, soğuk memleketlere göre daha erken olmaktadır.⁵⁵

İslam'a Adanmış Bir Hayatın Hulâsası

İslâm'la bir çağ kapandı, Kıyamet'e kadar sürecekt muhteşem bir çağ açıldı. Batıl kaybetti, Hak kazandı.

İslam'ın nihaî zaferiyle Ebu Cehil gibi büyük aktörlerini kaybeden Batıl, çöken sistemlerinin ve aktörlerinin yerine yenilerini sürerek Dîn-i Mübinle olan mücadelesine hiç ara vermedi.

Batıl, **İslâm İnkılabının ailedeki tesirini kırabilmek için Hz. Aişe'yi kurban seçti; 14 asır Doğu ve Batı'nın müseccel yobazları Onu itibarsızlaştırmak için yazıp-çizdi.**

İslâm'ın, kadının hayatında ne derece tesirli olduğunu; bunda da **en büyük payın Hz. Aişe'de olduğunu fark eden Batıl**, özelde birbirine hasım olan şubelerini Hz. Aişe düşmanlığında ittifaka çağır-mış; Hristiyanlığın keşif ve ifsad kolu **Oryantalizma ile Mecusiler**, Hz. Aişe'ye birlikte saldırmışlardır.

H. Aişe, Ümmetin hem annesi, hem âlimesi, hem muhaddisesi, hem mürşidesi, hem mücahidesi, hem de büyük mazlumesidir. Bütün bunların ötesinde **O, Peygamber'in eşidir. Saraylarda yaşayabilir, müreffeh mekanlarda keyif yapabiliirdi.** Lakin öyle yapmadı, **dünyaya meyletmedi. Eşiyle birlikte kurduğu hayata sadakat gösterdi. Ümmet'e anne oldu;** topyekûn bütün Müslümanlar da ona **"anne"** diye hitap etti.

Yahudi, İbn Sebe'nin tahrikiyle Ümmet'i içerden parçalayınca, Irak ve Mısır halkı Hz. Osman'a; Şam da Hz. Ali'ye sövmeye başlamıştı. Hariciler ise her ikisine lanet okuyordu. Müslümanların bölünmesine şahid olan Hz. Aişe evine kapanıp zulme sessiz kalmadı, meydan yerine çıktı, bir annenin yapması gerekeni yaptı ve manevi evlatlarını Hakk'a şahit olmaya çağırdı. İnsandı, yanıldığı mevzular da oldu. Tövbe etti, ağladı. Sahabeye sövenlere iletilmek üzere kız kardeşinin oğlu Urve'ye, bütün Müslümanlara duyurması için bir vasiyette bulundu: "Bunlar Allah Rasulü'nün ashabına istigfar etmekle emr olundular⁵⁶; ne var ki tersini yapıyor, sahabeye sövüyorlar."⁵⁷ dedi.

Allah Rasulü, son hastalığında Onun evine gitmek arzusunda olduğunu ihsas ederek, **"Bugün neredeyim, yarın neredeyim?"**⁵⁸ diye sordu. Bu ifadedden, Hz. Aişe'nin evine gitmek istediğini anladılar. Son yedi günü, **"Humeyrâ"**sının evinde geçirdi. Oradan mescide gitti. **Allah Teâlâ ruhunu, başı Onun sadrına yaslı olduğu orada aldı. Orada yaşadı, oraya defnedildi.**

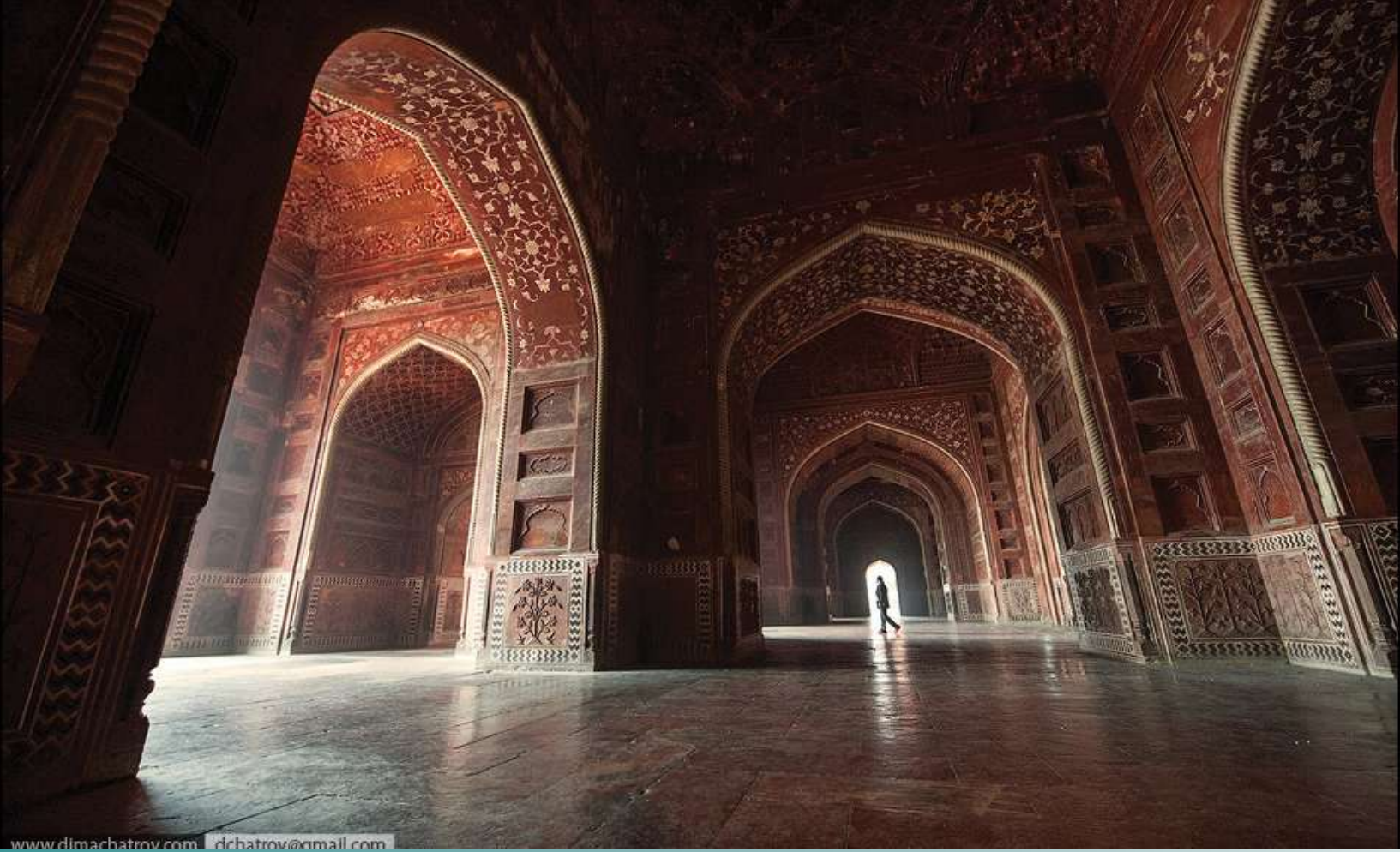
Peygamber'den sonra her an, ona ulaşmanın arzusuyla tam elli yıl mezarının yanında yattı Hz. Aişe. Evi Peygamber'in kabri; kabri de evi oldu.

Kadını heva denizinde boğmak isteyenler, ilimî, irfanî ve edebîyle bir **"deniz feneri"** gibi **İslâm'ın kızına yol gösteren Hz. Aişe'ye dün olduğu gibi bugün de saldırmakta;** Onun üzerinden **Müslüman'ın eşini, kızını, evini ve topyekûn mahremiyet hayatını çökertmeyi amaçlamaktadır.** İslam'ı insanlarla koruyan Allah Azze ve Celle, Hz. Ebu Bekir'in, Ömer'in, Osman'ın, Ali'nin itibarını koruduğu gibi İslâm'ın kızının deniz feneri **H. Aişe'yi de muhafaza edecektir.**

Dipnotlar

28. İbn Teymiyye, Minhâcu's-Sünneti'n-Nebeviyye, I, 60. 29. Suyûtî, Miftahu'l-Cenne, 6. 30. Ahzab, 33/6. 31. El-Âcurrî, eş-Şeria, V, 2393; "Sadaka, Ene Ümmü'l-Müminîn ve Lestu bi Ümmi'l-Münafikîn." 32. Sadûk, el-Hassâl, 190; Meclisî, Bahru'l-Envâr, II, 217. 33. Meclisî, Bahru'l-Envâr, II, 217. 34. Ali eş-Şahrudî, Müstedrakât-u ilmi Ricali'l-Hadis, 290. 35. Ebû'l-Ferec el-Esbehânî, Mükatilu't-Talibîn, I, 82. 36. Belâzürî, Ensâbu'l-Eşraf, III, 62. 37. İbn Asakir, Tarih-u Dimeşk, XIII, 288. 38. Abdulkadir Mahmud Ata, es-Sai'ka fi Nesfi Ebâdile ve İftirââtı's-Şia, 212. 39. Taberî, Tarihü't-Taberî, III, 34. 40. İbn Teymiyye, Minhacu's-Sunne, IV, 317; Muhammed Mâlullah, Şubuhât Havle's-Sahabe, 14. 41. Taberî, Tarihü't-Taberî, IV, 488; İbn Esîr, Kamil, II, 591. 42. İbnu'l-İmad, Şezerâtu'z-Zeheb, I, 42. 43. El-Kummî, Tefsîru'l-Kummî, II, 377. 44. Ahzab, 33/33. 45. İbn Teymiyye Minhacu's-Sünne, IV, 355. 46. Buharî, H. No: 4795. 47. Müslim, Akdiye, 6. 48. İbn Ebî'l-Hadid, Şerh-u Nehci'l-Belâga, XVII, 254. 49. İlelu's-Şerâi', II, 603. 50. el-Meclisî, Bihârü'l-Envâr, 38, 313. 51. Buharî, H. No: 4750; Müslim, H. No: 2770. 52. Abdullah Şibr eş-Şii, Hakkü'l-Yakîn fi Ma'rifet-i Usûli'd-Dîn, II, 25. 53. İbn Teymiyye, es-Sârimu'l-Meslûl, 566; İbn Kesir, el-Bidaye ve'n-Nihaye, XIV, 376; Aliyyu'l-Karî, Şemmu'l-Avâriz fi Zemmi'r-Revafiz, 27; İbn Âbidîn, Reddû'l-Muhtâr, VII, 162. 54. Nevevî, Şerh-u Müslim, XVII, 117. 55. Bkz. Merkezu't-Tenvîr-il-İslamî, Redd-ü İftirâât-il-Münessirîn Havle'l-İslam, 86-7. 56. Haşr Suresi'nin 10. ayet-i kerimesini kastediyor. Bkz. Takî Osmanî, Fethu'l-Mülhim, VI, 280. 57. Müslim, H. No: 7491. 58. Buharî, Fedailu's-Sahabe, 13

Yrd. Doç. Dr. Mehmet KAYA*

Kâmil Müminin En Önemli Özelliği Olarak Ahlâk

“ Ahlâk, toplumu ayakta tutan yapı taşlarının en güçlüsüdür. Bir toplumda ahlâkın ortadan kalkması aynı zamanda toplumun çöküşünün yakın olduğunun göstergesidir. Kur'an'da helâk edilen toplumların serencamına baktığımızda, çoğu hakkında ilk bozulmanın ahlaki esaslarda gerçekleştiği görülmektedir.

”

Kur'an Penceresinden Genel Bir Bakış

İnsanı insan yapan değerlerden biri olarak ahlâk, hem bireysel hem de toplumsal yaşamın vazgeçilmez unsurlarından biridir. Gelişmişlik seviyesi ne olursa olsun, toplumdaki ahlaki zaaf onun bekasını da etkilemektedir. **Kur'an'da toplumları helake götüren sebepler** incelendiğinde temel faktörün **ahlaki yozlaşma olduğu görülecektir**. Bu yönüyle bu konu geçmişten ziyade günümüzü ilgilendirmektedir. Geçmişte sınırlı bir toplumu ilgilendiren ve sayısı belli olan gayri ahlaki davranış biçimleri bugün iletişim araçları sayesinde zaman ve mekân olgusunu da aşarak her zaman ve her yerde karşımıza çıkmakta, **gençler başta olmak üzere dil, din, ırk farkı gözetmeksizin her kesimden insanı etkisi altına almakta ve hayatımıza etki etmektedir**. Bu yönüyle ahlaki yozlaşmanın yaşamımıza yavaş yavaş en-

mekte edilerek bizi fark ettirmeden bir uçuruma sürüklediği de gözden kaçmamalıdır. Bu sebeple **ahlak, geçmişten daha çok günümüz insanının gündemine alması gereken bir konudur.** Bu yazıyı kalem almaktaki maksadımız, **her geçen gün daha fazla örselenen ahlak kavramı hakkında Kur'an'ın bize sunduğu reçeteyi siz okuyucularımızla paylaşmaktır.**

Arapça bir kelime olarak ahlak, “**yaratılış ve fitrat**” anlamındaki خلق (hulk) kelimesinin çoğuludur.¹ Sözlükte seciye², huy, kişilik, mizaç ve din anlamına gelen bu terim³, “**İnsan ruhunda yerleşmiş, düşünmeye ihtiyaç hissetmeden ve de kolaylıkla fiillerin meydana gelmesine kaynaklık eden bir durum**”⁴ ya da “**Bir toplum içinde kişilerin benimsedikleri, uymak zorunda bulundukları davranış biçimleri ve kuralları**” şeklinde tanımlanmıştır.⁵ Gazali (ö. 505/1111)’nin yaptığı birinci tanımda ahlakın kaynağı üzerinde durulurken, ikinci tanımda ise ahlakın toplumsal boyutu temel alınmıştır. **Ahlâk, temelde bireysel bir olgu olup toplum içerisinde şekillenen, toplumdan etkilenen ve aynı zamanda onu etkileyen bir olgu olmakla birlikte, insanların var oluşlarına uygun hareket etmelerini sağlayarak, onların mutluluklarını temin etmek için kendilerine doğru, iyi ve faziletli olanla bunların zıddı olan kötü ve yanlış gösteren bir olgudur.**⁶

Dinlerin gayelerinden biri de ahlaklı nesilleri ve mutlu bir yaşamı tesis etmektir. Bunun

için **din, insanın yaşaması gereken değerleri belirler ve insana o değerlere bağlı kalarak yaşama iradesi kazandırır. Dinin kazandığı iradeyle insan ahlâklı yaşama bilinci kazanır.**

Değerlerin davranışa dönüşmesi ve irade göstermesi açısından da ahlâk ile din, alan bakımından da birbiriyle yakın ilişki içindedirler.⁷

Bu yönüyle İslâm düşüncesinin genel çerçevesi içinde ahlakın geniş ve o ölçüde önemli bir yeri vardır. **Kur'an'ın çok geniş bir kısmı doğrudan veya dolaylı olarak ahlak konularını içeren ayetlerden oluşur. Hadis külliyatında da ahlaka dair hadislerin yekûnu ciltleri dolduracak zenginliktedir.** Zira

hem Kur'an'da hem de sünnet-te güdülen en temel gaye, insanın varlık kategorileri içindeki ayrıcalığına uygun erdemlerle bezenmesini ve yetkinliğe ulaşmasını sağlamaktır.⁸

İslâm ahlâkının asıl kaynağı Kur'an ve onun ışığında oluşan sünnettir. **H. Âişe annemizin, H. Peygamberin ahlakını, Kur'an olarak ifade etmesi**⁹, aslında **H. Peygamberin ahlakını şekillendiren temel kaynağın yüce kitabımız olduğunu bizlere göstermektedir.** Bu itibarla Kur'an'ın ilk müfessiri ve uygulayıcısı olan H. Peygamberin “**Ben güzel ahlakı tamamlamak için gönderildim.**”¹⁰ hadisi de, İslâm'da ahlaka verilen değer ve H. Peygamberin İslâm ahlakındaki örnekliğini anlatması açısından yeterlidir. Bu açıdan bakıldığında genelde tüm insanlığın özelde ise Müslümanların ahlâk anlayışında örnek alacağı temel referansın çağlara, kişilere, kültürlere göre değişen ve birileri tarafından

Kur'an'da toplumları helake götüren sebepler incelendiğinde temel faktörün ahlaki yozlaşma olduğu görülecektir.

Din, insanın yaşaması gereken değerleri belirler ve insana o değerlere bağlı kalarak yaşama iradesi kazandırır. Dinin kazandırdığı iradeyle insan ahlâklı yaşama bilinci kazanır.

dayatılan ilkeler değil, Kur'an ve sünnet olması gerektiği hususu önem kazanmaktadır.

Kur'an'da ahlaki konular daha çok ilkeler üzerinden işlenmektedir. Bunda ahlakın herkesi kuşatan genel kurallar olması etkilidir. Yani genel bir ahlaki kural yediden yetmişe herkes için geçerli olduğundan Kur'an'da bu mesajlar kişiler üzerinden değil, ilke olarak verilir. Bununla birlikte, özel bir kesimi ilgilendiren ahlaki hususların ise gerek Kur'an'da ve gerekse hadislerde kişiler aracılığıyla işlendiği görülmektedir.

Temel konularını iman, amel ve ahlaka dair meselelerin oluşturduğu **Kur'an'ı bir ağaca benzetirsek, kökünün iman, gövdesinin ibadetler ve meyveye duran dallarının da ahlak olduğunu söylememiz mümkündür.** Örneğe bakıldığında Kur'an'ın bu meseleleri bir hiyerarşi olduğu düşüncesi akla gelse de Kur'an'ın bu üç ana temasının birbirinden ayrılamayacak kadar bütünlük içerisinde de görülecektir. Bu açıdan bakıldığında İslâm'ın nihaî gayesinin de ahlaken olgun bireyler meydana getirmek olduğunu söylemek de yanlış olmaz. Ni-

tekim Kur'an'da hayatımızın beş vaktinde kılmakla mükellef olduğumuz namaz başta olmak üzere bazı ibadetlerin ahlak ile ilişkilendirilmesi de¹¹ bu hususu teyit etmektedir.

Ahlâk kelimesi Kur'an'da çoğul formuyla değil **خُلُقٍ** şeklinde iki yerde geçmektedir. İlk olarak bu kelime Şuara suresi 137. ayette **إِنْ هَذَا إِلَّا خُلُقُ الْأَوَّلِينَ** şeklinde kullanılmıştır. Ayetin öncesine bakıldığında kelimenin adet, yerleşik davranış biçimi, gelenek anlamında kullanıldığı anlaşılmaktadır. İkinci olarak ise Kalem suresi 4. ayetteki **وَإِنَّكَ لَعَلْ خُلُقٌ عَظِيمٌ** şeklindeki kullanımına bakıldığında ise kelimenin huy, tabiat, mizaç ve ahlak anlamında kullanıldığı ve Hz. Peygamberin yüce ahlakı yönüyle övüldüğü anlaşılmaktadır. Birinci ayette dolaylı da olsa ahlaki davranış biçimlerinin belli zamanda yaşayan kişilerle sınırlı olmayıp örnek alınabildiği ve böylece nesilden nesile aktarılabilme özelliğine işaret edilirken, ikinci ayette, insanlığa rol model olarak gönderilen Hz. Peygamberin ahlaki olgunluğuna ve örnek alınması gerektiğine işaret edilmiştir. Yine, birinci ayette bu kelimenin istenilmeyen davranış biçimleri için kullanılmışken, ikincisi ise istenilen davranış biçimleri için kullanıldığı görülmektedir. Bu yönüyle birincisinin kötü, ikincisinin ise iyi ahlakı temsil ettiği söylenebilir.

İnsanın fitratında var olan bir üstün ruhî cephesi yanında, bir de topraktan yaratılan beşerî, bir diğer deyişle maddî ve biyolojik cephesi vardır ve Kur'an insanın bu tabiatı konusunda, ruhî ve manevî cephesi hakkında olduğu kadar iyimser değildir. Nitekim cinsellik, evlat, para ve mevki gibi dünya menfaat ve zevklerine aşırı derecede bağlılık, nankörlük, sabırsızlık ve tahammülsüzlük gibi beşerî zaafıların da ahlaki bakımdan insanın olumsuz yönlerini teşkil ettiği belirtilmiştir.¹² **İnsan, yapısı gereği aceleci,¹³ güçsüz,¹⁴ tedirgin, sıkıntıya gelemeyen bir ruh haline sahip bir varlık olmakla birlikte¹⁵ bu za-**

aflarından kurtulacak ve faziletli davranışlarda bulunacak güç ve iradeye sahip olarak da yaratılmıştır. Kur'an'da, ruhen kötü düşüncelerden arınarak¹⁶ Müslümanların bir vasfı olarak sunulan bu ahlaki prensipleri benimseyip davranışa dönüştürmeye çalışanların kurtuluşa ereceği belirtilmiş ve övülmüştür.¹⁷ İşte insanın ruhi yapısındaki bu zıtlık, onun ahlaki bakımdan da çift kutuplu bir varlık olduğu anlamına gelmektedir.¹⁸ Kur'an, insanın bu iki kutuplu yapısını göz önünde bulundurmuş, her iki kutba meyiletme özelliği ile yarattığı insanoğlunun¹⁹ nefsanî boyutuna da işaret ederek²⁰ bu iki tercihten istediğini seçmekte onu serbest bırakmış bununla birlikte²¹ her zaman ahlakiolani seçmesini de tavsiye etmiştir.²²

Kur'an'da doğrudan ve direkt olarak birçok ahlaki konuya değinilmekle birlikte genel bir çerçeve çizilmek istenirse en çok dürüstlüğe vurgu yapıldığı görülmektedir.²³ Çünkü güven yaşamın ve diğer ahlaki davranışların temelini oluşturmaktadır. Güvenin olmadığı bir toplumda sağlıklı bir yaşam sürdürülmesi mümkün olmadığı gibi ahlaki değerlerin kök salması da mümkün değildir. Çünkü birçok ahlaki davranışın bir şekilde güven duygusu ile bağlı bulunmaktadır. Bu meydana Kur'an'ın dürüstlükten sonra sırasıyla vurguladığı iffetli olmak,²⁴ sözde durmak,²⁵ emanete riayet etmek,²⁶ adil olmak²⁷ gibi ahlaki ilkelerin de bir şekilde güvenle ilişkili olması, bu duygunun hayatımızdaki değerini anlatması bakımından önemlidir.

Kur'an'da ahlak çoğunlukla ilkesel olarak verilmeyle birlikte yer yer davranış biçimi olarak da verilmektedir. Örneğin Nisa suresi 135. ayet ile Maide suresi 8. ayette adil olmak ilke olarak verilirken, Bakara suresi 282. ve Nisa suresi 58. ayetlerde bir davranış modeli olarak sunulmaktadır. Ayrıca Kur'an meseleyi ele alış açısından incelendiğinde bazı ayetlerde tek bir ahlaki konuya temas edildiği, yer yer de bir birden fazla ahlaki hususa değinildiği görülmektedir. Örneğin, Saff suresi 1. ve 2. ayetlerde sadece doğru konuşma gibi bir ahlaki konu işlenirken, Hucurât suresi

11. ayette insanlarla alay etmek, onların kusurlarını sayıp dökmek ve lakap takmak konularına değinildiği görülmektedir. Bunun yanı sıra **Kur'an'da doğruyu söylemek,²⁸ şahitliği doğru yapmak,²⁹ adil olmak,³⁰ ölçüyü doğru tutmak,³¹ emaneti ehline vermek,³² rüşvet vermek³³ yetim malı yemek³⁴** gibi bazı ahlaki mesajların, açıktan verildiği, bir kısmınınise bazı emir ve yasakların içerisinde dolaylı olarak işaret edildiği görülmektedir. Örneğin faizin kılınmasında ekonomik ve sosyal boyut olduğu kadar da ahlaki bir boyut olduğu da aşikârdır. **Nisa suresi 161. ayette faizin haram kılınmasının peşi sıra adaletsizliğe işaret edilmesi, bu eylemin aynı zamanda gelir adaletsizliğine sebep olması açısından ahlaki bir davranış olmadığına da işaret etmektedir.**

Kur'an'da ahlaki konulara temas ederken insanın psikolojik özelliklerini de göz önünde bulundurur. Kur'an'a göre her insanın kendine has bir yapısı bulunmaktadır ve davranışlarını da bu yapıya göre şekillendirmektedir.³⁵ Müfessirlerin bir kısmının ayette geçen "**şâkile**" kelimesini "**ahlâk**" olarak yorumlaması³⁶ bizlere insanın iyilik ve kötülüğe olan potansiyelini hatırlatır. Bu açı-

dan bakıldığında ayette insan ruhunun iyiye meyyal olması durumunda kendisinden güzel ve övülmüş fiillerin, kötüye meyyal olması durumunda da çirkin ve zemmedilmiş fiillerin sudur edeceğigerçeğine dikkat çekilmektedir.³⁷ Buna mukabil Bakara suresi 137. ayette "**Allah'ın boyası ile boyanılmasının emredilmesi**", yaşamın her alanında Allah'ın belirlediği esaslara göre hareket edilmesini, adeta bu esasların bütün bir benlikle kabullenilmesini de ifade etmektedir. Buna göre ayette, Allah'ın boyası ifadesiyle, İslâm sayesinde kazanılan ruhî-ahlaki kemâl da kastedilmiş olup³⁸ dolaylı olarak da ahlâkın, dinin diğer unsurları ile içi içe olduğuna da işaret edilmiş ve ahlâkın din açısından önemi hatırlatılmıştır.

Kur'an'da ahlaki bazı davranışların ibadetlerle de ilişkilendirildiği görülmektedir. Bu açıdan bakıldığında

Kur'an'ın ilk müfessiri ve uygulayıcısı olan Hz. Peygamberin "**Ben güzel ahlaki tamamlamak için gönderildim.**"¹⁰ hadisi de, İslâm'da ahlaka verilen değer ve Hz. Peygamberin İslâm ahlakındaki örnekliğini anlatması açısından yeterlidir.

Faiz yiyenler⁴² iftira atanlar,⁴³ ölçüde ve tartıda hile yapanlar⁴⁴, insanların kusurlarıyla meşgul olanlar,⁴⁵ insanların mallarını haksız olarak yiyenlerden⁴⁶ tehditkâr bir dille bu davranışlardan uzak durulması istenirken, iffetli, emanete riayet eden ve verdiği sözde duran kişilere cennet vadedilmiştir.⁴⁷

bazı ibadetler ahlaki olgunluk için bir vasıta olarak gösterilirken,³⁹ bazen de ahlaki olmayan bir davranışın ibadeti iptal ettiği belirtilmiştir. Örneğin, başa kakmak ve kişiye eziyet vermek ahlaki olmayan bir davranış, kendisinden sevap beklenen sadaka ibadetinin iptaline sebep olabilmektedir.⁴⁰ Yine ahlaki prensiplerin arasına ibadetlerle ilgili ayetlerin serpiştirilmesi ve özellikle bu konuda bir Müminin en temel ibadeti olması yönüyle alâmeti fârikası sayılabilecek ve günün başından sonuna murakabe halinde olmayı ifade eden namaza vurgu yapılması⁴¹ ahlak ile ibadetin, dolayısıyla dinin iç içe olduğunun ve bu ikisinin net sınırlarla ayrılamayacağının ve de ahlakta devamlılığın esas olduğunun bir göstergesidir.

Kur'an'ın ahlaki konularda izlediği bir diğer yönü ise, olumsuz ahlaki davranışlardan insanları sakındırırken tehditkâr, olumlu ahlaki davranışlara yönlendirirken ise ödüllendirici bir dil kullanmasıdır. Örneğin **faiz yiyenler⁴² iftira atanlar,⁴³ ölçüde ve tartıda hile yapanlar⁴⁴, insanların kusurlarıyla meşgul olanlar,⁴⁵ insanların mallarını haksız olarak yiyenlerden⁴⁶ tehditkâr bir dille bu dav-**

ranışlardan uzak durulması istenirken, iffetli, emanete riayet eden ve verdiği sözde duran kişilere cennet vadedilmiştir.⁴⁷ Bunun yanı sıra bazı ayetlerde de istenilen bazı ahlaki davranışlar neticesinde bir mükâfattan bahsedilmemiş, bu davranışın kişi için daha iyi olduğuna dikkat çekilmekle yetinilmiştir.⁴⁸ Kur'an'da bu anlamda göze çarpan bir diğer husus ise, ahlaka ilişkin uyarılarda çoğunlukla cinsiyet ayırımına gidilmezken, insanlarla alay etmek⁴⁹ ve iffetli davranmakla ilgili uyarıların⁵⁰ hem erkek hem de kadın için ayrı ayrı tekrar etmesidir ki, bu ifade biçiminin seçilmesinin arka planında, toplumda bu davranış biçimlerinin yaygınlığına işaret etme ve ahlaki açıdan önemine dikkat çekme hedeflerinin olduğu aşîkârdır.

Kur'an'da ahlaki mesaj verilmek istenildiğinde kullanılan bir diğer yöntem ise benzetme metodudur. Bu açıdan bakıldığında bazı ahlaki davranış türleri açısından bu davranışı sergileyen kişiler bazı benzetmelere konu olmuştur. Bu benzetmeler bazen aynı cins ile yapılırken bazen de hayvanlarla yapılmıştır. Örneğin Bakara suresi 74. ayette katılığı yönüyle kalp taş benzetiilmiş, bazen kalplerin taştan da katı kesilebileceğine dikkat çekilmiştir. İbrahim suresi 26. ayette kötü söz, köksüz ağaca benzetiilmiş, Nahl suresi 92. ayette ise sözünde durmayan kişi, ipini bükütükten sonra çözen kadına benzetiilmiştir.

Kur'an'da ahlaki mesaj verilirken din ayırımı gözetilmemesi dikkat çeken bir diğer husustur. Örneğin Müminler, iyiliği emreder kötülükten sakındırırken,⁵¹ münafıklar tam tersini yaparlar ve aynı zamanda cimridirler.⁵² Yine **Müminler iffetlerini korurlar,⁵³ emanete riayet eder ve sözlerini tutarlar,⁵⁴ şahitliklerini tam olarak yaparlar.⁵⁵ Ehli Kitap'tan bir grup da iyiliği emreder kötülükten sakındırır,⁵⁶ bir grubun emanete riayet ettiği ölçüde diğeri hassas değildir⁵⁷ vebazı din adamları insanların mallarını haksız yöntem-**

lerle yemektir.⁵⁸ Ayrıca Yahudiler faiz yemeleri ve insanların mallarını haksız yere yemelerinden ötürü kınanmıştır.⁵⁹ Bununla birlikte inkârcı guruh ise olur olmaz yemin etmesi, kusur arayıp iğneleyici bir üsluba sahip olması, laf götürüp getirmesi, iyiliği engelleyip, saldırgan, huysuz ve sert olarak tavırla sergilemesi sebebiyle eleştirilmiştir.⁶⁰ Kur'an'ın bu yöntemi bizlere, ahlâkın evrensel bir olgu olduğunu ve kişiden kişiye değişmediğini göstermesi açısından da önemlidir.

Kur'an'da bazı davranış biçiminin herhangi bir inanç grubu belirtilmeden tüm insanları kapsayan bir dille kınadığı davranışlar da vardır. Buna göre Kur'an'da iftira atan⁶¹ ölçü ve tartıda hile yapan⁶² insanları kınayan herkes herhangi bir din ayırımı olmaksızın ahlaki sayılmayan bir davranış yapmalarından ötürü kınanmış hatta azapla tehdit edilmiştir.⁶³ Bununla birlikte Kur'an'da bir takım gayri ahlaki fiiller bazı kavimlerle adeta özdeşleştirilerek yerilmektedir. Örneğin homoseksüellik⁶⁴ ve eşkıyalık⁶⁵ Lut kavmi, ölçü ve tartıda hile ile insanların mallarını haksız yollarla alma ve bozgunculuk Medyen halkı⁶⁶ ile özdeşleşmiş olarak sunulmaktadır. Müslümanlar başta olmak üzere tüm insanlığa inanç farkı gösterilmeden seslenilmiş olması ahlaki prensiplerin evrenselliğini göstermesi açısından önem arz etmektedir.

Kur'an'da her bireyin ahlaklı olması istenmekle birlikte ahlakın bireyselliğinden çok toplum sathına yayılmasına da önem verilmiştir. Bu açıdan bakıldığında Kur'an'da ahlaki konularda hitap kitlesinin geniş tutulduğu görülmektedir.⁶⁷ Genel anlamda akıl ve dinin iyi olarak nitelendirdiği şeylere teşvik ve kötü olarak nitelendirdiklerinden uzaklaştırmayı ifade eden⁶⁸ emri bi'l-ma'rûf nehyi ani'l-münker prensibi⁶⁹ ile ahlak sadece bir tercih meselesi olarak bırakılmamış, toplumda oluşturulan otokontrol mekanizması ile ahlaki olanın yayılması ve yaşatılmasına da gayret gösterilmiştir. Hatta öğüt vermek⁷⁰, sabrı, merhamet ve hakkı tavsiye etmek⁷¹ gibi konularda tafsillatla gidilerek, hangi konularda uyarı ve tavsiyelerde bulunulacağı bile belirtilmiştir.

Son olarak bu konuda değinmemiz gereken husus şudur ki; **ahlâk, toplumu ayakta tutan yapı taşlarının en güçlüsüdür. Bir toplumda ahlâkın ortadan kalkması aynı zamanda toplumun çöküşünün yakın olduğunun göstergesidir.** Kur'an'da helâk edilen toplumların serencamına baktığımızda, çoğu hakkında ilk bozulmanın ahlaki esaslarda gerçekleştiği ve bu bozulmada yöneticilerin önemli rol oynadığı,⁷² bu bozulmanın zamanla toplumun tüm yapılarını ve katmanlarını ele geçirerek yok olmasına sebep olduğu görülmektedir. **Lût kavminin cinsel sapkınlığından ötürü,⁷³ Şuayb (a.s.)'in kavmi ise ticari ahlaksızlığı nedeniyle helak edilmesi,⁷⁴ gibi örnekler ahlâkın toplumların ayakta durması konusundaki rolünü göstermesi açısından önem arz etmektedir.**

Sonuç

Türediği fiil kökünün anlamı nazar-ı dikkate alındığında ahlâk kavramının, insan Allah'ın onun ruhuna yerleştirmiş olduğu safiyete, tabiri caiz ise yaratılış ayarlarına dönmesi ve buna uygun yaşamasını ifade ettiğini söylemek mümkündür. Bu itibarla ahlâk insanı insan yapan en önemli değerlerden birisidir. Ahlâkın dinle de sıkı

irtibatı bulunmaktadır. Bu sebeple Allah tarafından gönderilen dinlerin hepsinde ahlâk esaslarının önemli bir yekûnu teşkil ettiği görülür. Bu itibarla **İslâm ahlâkının da temel kaynağı Kur'an ve onun ışığında oluşan sünnettir. Bu iki kaynakta özelde Müslüman, genelde ise tüm insanlığın bürünmesi gereken ahlaki ilkeler belirtilmiştir.** Bu sebeple her anlayıştan insana seslenmesi yönüyle Kur'an'da ahlaki ilkeler sadece Müslümanlara hitap eder şekilde değil, çoğunlukla fiiller üzerinden verilmiştir. Bu açıdan bakıldığında Kur'an'da evrensel bir dil kullanıldığı görülür. Bunun yanı sıra **Kur'an'da ahlâkın ibadetlerle ilişkilendirildiği, ibadetlerin birey ahlakındaki önemine dikkat çekildiği görülmektedir.** Ayrıca Kur'an'da insanları olumlu ahlaki davranışlara yönlendirirken ödüllendirici, olumsuz ahlaki davranışlardan sakındırırken tehditkâr bir dil kullandığı görülür. Kur'an'da her bireyin ahlâklı

İslâm ahlâkının da temel kaynağı Kur'an ve onun ışığında oluşan sünnettir. Bu iki kaynakta özelde Müslüman, genelde ise tüm insanlığın bürünmesi gereken ahlaki ilkeler belirtilmiştir.

olması istenmekle birlikte ahlâkın bireyselliğinden çok toplum sathına yayılmasına da önem verilmiş, insanların bu konuda emr-i bi'l-ma'rûf nehyi ani'l-münker ifadeleriyle formüle edilen otokontrol sistemi oluşturmaları istenmiştir. Bütün bunların yanı sıra, **toplumun mutluluk ve bekasının ahlâkı ikamede gizli olduğuna dikkat çekilmiş, helak olan topluluklar üzerinden bizlere ahlâki konuda öğüt verilmeye çalışılmıştır.** Bu açıdan bakıldığında ahlâki gerileme ve sapkınlığa karşı reçetenin Kur'an ve sünnette bulunduğunu söylemek mümkündür. Ayrıca bu iki kaynaktan ahlâk açısından kullanılan üslup ve yöntemin ahlâk eğitimimiz noktasında da bizlere bir ufuk çizdiğini ve bu iki kaynağın metodunun örnek alınmasının yaşadığımız ahlâki problemlerin aşılması konusunda bizlere büyük oranda yardımcı olacağını belirtmemiz mümkündür.

* Aksaray Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi Öğretim Üyesi.

1. Cevherî, İsmail b. Hammâd, (1984). es-Sihâh, Tâcu'l-Lüğa ve Sihâhu'l-Arabiyye, th. Ahmed Abdülgafûr Attâr, Beyrut, Dâru'l-İlmî'l-Melâ'în, s. 1472; İsmail Parlatır v.d. (1998). Türkçe Sözlük, Ankara, TDK Yay. I, 48. 2. Cevherî, Sihâh, s. 1472. 3. Bk. Parlatır v.d, Türkçe Sözlük, I, 48; Firûzâbâdî, Mecdüddîn Muhammed b. Yakub, el-Kâmûsu'l-Muhîd, Müessesetü'r-Risale, s.1137. 4. Gazâlî, Ebû Hâmid, İhyâu'Ulûmi'd-dîn, Beyrut, Dâru'l-Marife, III, 53. 5. Parlatır v.d, Türkçe Sözlük, I, 48; ayr. bk. Mustafa Çağrıncı, (1998). "Ahlâk", DİA, İstanbul: II, 1. 6. Bk. Aydın, İbrahim Hakkı, (2011). "Seküler Ahlak Bağlamında Din-Ahlak İlişkisi", Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, sayı: 35, s. 6. 7. Aydın, "Seküler Ahlak Bağlamında Din-Ahlak İlişkisi", s. 8. 8. Çağrıncı, (2014). İslâm Düşüncesinde Ahlak, İstanbul, Dem Yayınları, s. 9. 9. Müslim, b. HaccâcEbu'l-Hasen, Sahih-u Müslim, th. Muhammed Fuad Abdülbâkî, Beyrut, Müsâfirîn, 139. 10. Beyhâkî, Ahmed b. el-Hüseyn b. Ali Ebûbekr, (2003). es-Sünenü'l-Kübrâ, th. Muhammed Abdülkadir Atâ, Beyrut, Dâru'l-Kütübü'l-İlmîyye, VI, 230. 11. Bakara 2/183; Ankebut 45; Tevbe 71, 112; Mümin 1-9; Mearic 29-34. 12. Âli İmrân 3/14; Nisa 4/28; Yunus 10/12; Hud 11/9; İbrahim 14/34; Meryem 19/59; Hac 22/66; Mearic 70/19; Fecr 89/20; Âdiyât 100/6-8. 13. İsrâ 17/11; Enbiya 21/37. 14. Nisa 4/28. 15. Mearic 70/19-21. 16. Alâ 87/14; Şems 91/9. 17. Âli İmrân 3/76, 134; Maide 5/93; Müminün, 23/1-9; Mearic 70/22-34. 18. Çağrıncı, İslâm Düşüncesinde Ahlak, s. 32. 19. Şems 91/8-9. 20. Kâf 50/16. 21. İnsan 76/3. 22. Bakara 2/220; Tekvîr, 81/28. 23. Bakara 2/42, 282-283; Nisa 4/2, 29, 58; Enam 6/152; Araf 7/85; Tevbe 9/119; İsrâ 17/34; Şuara 26/183, Saff 61/2-3; Mutaaffîn 83/1-6. 24. Araf 7/33; Müminün 23/5-7; Mearic 70/29-31; İsrâ 17/32; Nur 24/26, 30-31. 25. Maide 5/1, 13-14, Nahl 16/91-92; Ahzab 33/23; Müminün 23/8, Mearic 70/32. 26. Ali İmrân 3/75; Nisa 4/2, 58; Müminün 23/8, Mearic 70/32. 27. Nisa 4/3, 135, Maide 5/2; 8, 42; Nahl 16/90. 28. Nisa 4/9; Tevbe 9/119; Ahzab 33/70. 29. Nisa 4/153; Maide 5/8. 30. Nahl 16/90. 31. İsrâ 17/35; Şuara 26/181-182. 32. Nisa 4/2-58. 33. Bakara 2/188. 34. Nisa 4/2. 35. İsrâ 17/84. 36. Elmalılı, Muhammed Hamdi, Hak Dini Kur'an Dili, İstanbul, Azim Dağıtım, ty. V, 318; Karaman, Hayreddin, vd. (2007). Kur'an Yolu Türkçe Meâl ve Tefsir, Ankara, DİB Yayınları, III, 516. 37. Sabunî, Muhammed Ali, Safvetü't-Tefsîr, Kahire, Dâru'l-Hadîs, ts, II, 167. 38. Karaman v.d, Kur'an Yolu, I, 222. 39. Bakara, 2/183, Ankebut 29/45. 40. Bakara 2/264. 41. Müminün, 23/1-9; Mearic, 70/22-34. 42. Bakara 2/275. 43. Casiye 45/7. 44. Mutaaffîn 83/1-6. 45. Hümeze 104/1. 46. Tevbe 9/34. 47. Müminün 23/1-11; Mearic, 70/29-35. 48. Araf 7/85; Nur 24/30. 49. Hucurat, 49/11. 50. Nur 24/30-331. 51. Tevbe 9/71, 112. 52. Müminün 23/5-7; Mearic 70/29-31. 53. Müminün 23/8; Mearic 70/32. 54. Mearic 70/33. 55. Âli İmrân 3/114. 56. Âli İmrân 3/75. 57. Tevbe 9/34. 58. Nisa 4/61. 59. Kalem 68/10-13. 60. Câsiye 45/7. 61. Mutaaffîn 83/1. 62. Hümeze 104/1. 63. Araf 7/80-81; Enbiya 21/74; Neml 27/54-55; Ankebut 29/28-29. 64. Ankebut 29/29. 65. Araf 7/85; Hud 11/84-85; Şuara 26/181-183. 66. Nisa 4/29, 135; Maide 5/1, 8 v.d. 67. Râğıp el-İsfahânî, Müfredât fî Ğarîbi'l-Kur'an, Mektebetü'Nezâr Mustafa el-Bâz, ty.s. 331. 68. Âli İmrân 3/104, 114; Tevbe 9/71, 112. 69. Zâriyât 51/55; Abese 80/4; Ala 87/9. 70. Beled 90/17; Asr 103/3. 71. İsrâ 17/16-17. 72. Şuara 26/165-173; Ankebut 29/31-24; Necm 53/50; Hâkka 69/6. 73. Hud 11/84-95.

TEVBE VE ÖLÜM

فَرَضُ عَلَى النَّاسِ أَنْ يَتُوبُوا ﴿١﴾ لَكِنَّ تَرْكَ الذُّنُوبِ أَوْجِبُ
وَالصَّبْرُ فِي النَّائِبَاتِ صَعْبٌ ﴿٢﴾ لَكِنَّ فَوْتَ الثَّوَابِ أَصْعَبُ
وَالدَّهْرُ فِي صَرْفِهِ عَجِيبٌ ﴿٣﴾ لَكِنَّ غَفْلَةَ النَّاسِ أَعْجَبُ
وَكُلُّ مَا قَدْ يَجِيئُ قَرِيبٌ ﴿٤﴾ وَلَكِنَّ الْمَوْتَ مِنْ ذَاكَ أَقْرَبُ

Farzdır, Tövbe etmek, insanlara
Ancak günahı terk, farzdan da âlâ

Zordur, dert ve musibete sabretmek
Ancak daha zordur sevabı kaçırmak

Acayıptır, deveran eden zamanın seyri
Ancak daha acayıptır nâs'ın gafleti

Yakındır, her gelecek olan
Ancak daha yakındır ölüm, bundan.

Yrd. Doç. Dr. Ebubekir SİFİL

Tekfir Meselesi

“ Bu yazının maksadı “kimlerin tekfir edildiğini” değil, “kimlerin tekfir edilmediğini” ortaya çıkarmak olduğundan, konunun bu yönü üzerinde durmayı zait addediyorum.

”

Tekfir meselesi uzun zamandan beri gündemdeki yerini koruyor. Bu mesele hakkında izahat yapmak, kaçınılamayacak bir borç oldu.

İmam el-Gazzâlî, *Faysalu't-Tefrika*'da tekfirle ilgili olarak bir tavsiye, bir de kural zikreder.

Tavsiyesi şudur: “*Lâ ilâhe illallâh Muhammedun Resûlullâh* dedikleri ve buna aykırı davranmadıkları sürece Ehl-i Kible hakkında dilini mümkün mertebe tut. Buna aykırı davranmak, bir özre mebni olsun veya olmasın Hz. Peygamber (s.a.v) adına yalan uydurmayı caiz görmektir. (Bunu yapmadıkları sürece) Ehl-i Kible'nin tekfirinde tehlike vardır. Dilini tutmakta ise tehlike söz konusu değildir.”

Kuralı ise şöyle zikreder: “**Nazariyatın** iki kısım olduğunu bilmendir: **Akaid** esaslarına müteallik olanlar ve **fürua** müteallik olanlar. İman esasları üçtür: Al-

lah Teala'ya, peygamberlere ve ahiret gününe iman. Bunlar dışında kalan hususlar (imanın) fûru(u) dur. Bil ki, esasen furûda tekfir yoktur. Bir tek mesele bunun istisnasıdır: Bir kimse-nin, Hz. Peygamber (s.a.v)'den tevatüren bili-nen dinî bir aslın inkârı. Bunun dışın-da, fer'îyyatın bir kısmında –fikhî meselelerde olduğu gibi– (de- lile aykırı davrananı) hatalı olduğunu söyleme, diğer bazılarında ise –İmamet (hilafet) ve Sahabe'nin ahvaliyle ilgili hata-lı tutumlar sebebiyle bid'atçı olduğunu söyleme söz konusu-dur...”¹

İmam el-Gazzâlî, fer'î meselelerde Efendimiz (s.a.v)'i tekzip ihtiva eden her tavrın küfür olduğunu ve sahibinin tekfir edile-ceğini söyledikten sonra, mezkûr 3 iman esası konusunda şöyle bir ilke koyar: **“Yapısı te'vile müsait olmayan, tevatüren nakledilen ve hila-fına delil ikame edilmesi düşünülemeyen her hususa muhalefet, mahza tekziptir.”**

Buna örnek olarak haşr-ı cismaniyi ve Allah Tea-la'nın cüz'îyyatı/kullarının işlerinin tafsilatını bilmesini inkârı zikreder ve şöyle der: **“Bu üç hususta, uzak bir mecaz yoluyla dahi olsa tevil ihtimalinin yol açtığı bir hüküm söz konusu olursa, bu du-rumda delile bakarız. Eğer kesin ise, gereğini be-nimsemek icap eder. Ancak eğer o meselenin avama açılmasında –anlayışları kıt olduğu için– bir zarar söz konusu ise, onu açmak bid'attir. Şayet söz konusu de-lil kat'î olmayıp, zann-ı galip ifade ediyorsa ve bunun yanında dine bir zararı da bilinmiyorsa –Mu'tezile'nin**

Allah Teala'nın (ahirette) görülmesini inkârı böyle-dir–, bu, bid'attir, küfür değildir.

“Söz konusu hükmün zararlı olduğu açık-ça bilinirse, bu durumda mesele içtihad ve değerlendirilmeye kalır. Böyle kimsenin tekfir edilmesi de, edilmemesi de ihtimal dahilindedir.”

Buna misal olarak, tasav-vuf iddiasında bulunan bazı sapık kimselerin, belli bir makama eriştikten sonra kendilerinden şer'î teklif-lerin düştüğü yolundaki hezeyanlarını zikreder ve şöyle der: **“Her ne ka-dar böyle bir kimsenin cehennemde ebedî azap göreceği meselesi kesin değil ise de, öldürülmesi ge-rektiğinde şüphe yoktur. Böyle birisinin katli, yüz kâfirin katlinden efdaldır. Zira onun dine vereceği zarar, kâfirle-rin zararından daha büyüktür.”**

İmam el-Gazzâlî'nin tekfirin mahiyeti konu-sundaki sözleri: **“Tekfir, şer'î bir hükümdür ki, tekfir edilen kişinin canını ve malını (öldürül-mesini ve malının müsaderesini) mübah kılar ve cehennemde ebedî olarak kalacağını ifade eder. Kaynağı, diğer şer'î ahkâmın kaynağı gi-bidir. Kimi zaman yakînen idrak edilir, kimi zaman zann-ı galip ile. Kimi zaman da hak-kında tereddüt edilir. Tereddüdün söz konusu olduğu durumlarda tekfirden tevakkuf etmek evladır. Tekfirden acele etmek, cehalete mağ-lup olmuş kimselerin tabiatlarına hakim olan bir tutumdur.”**

İmam el-Gazzâlî, Faysalu't-Tefrika'da tekfirle ilgili olarak bir tavsiye, bir de kural zikreder.

Tavsiyesi şudur: **“Lâ ilâhe illallâh Muhammedun Resûlullâh dedikleri ve buna aykırı davranmadıkları sürece Ehl-i Kible hakkında dilini mümkün mertebe tut.**

Buna aykırı davranmak, bir özre mebni olsun veya olmasın Hz. Peygamber (s.a.v) adına yalan uydurmayı caiz görmektir. (Bunu yapmadıkları sürece) Ehl-i Kible'nin tekfirinde tehlike vardır. Dilini tutmakta ise tehlike söz konusu değildir.”

“Burada bir diğer kaideye dikkat etmek gerekir: Bazan muhalif, mütevatir bir nassa muhalefet ve onun müevvel (tevil edilmiş) olduğunu iddia eder. Ancak bu tevilin dilde uzaktan ya da yakından bir aslı yoktur. İşte bu küfürdür ve bu tevil yapan –her ne kadar tevil yaptığı-nı söylese de–, mükezzib (Hz. Peygamber (s.a.v)’i yalanlayan) kimsedir.”²

İmam el-Gazzâlî’ye göre;

1. Allah’a iman, Peygamberlere iman ve ahirete iman imanın aslıdır. Bunların dışında kalan hususlarsa bunlara bağlı olmak anlamında fer’idir. Bu itikadî hususlara taalluk eden ve tevatürle sabit olan bir meseleyi inkâr küfürdür.

2. Yapısı teville müsait olmayan, tevatüren nakledilen ve hilafına delil ikame edilmesi düşünülemeyen her hususa muhalefet küfürdür.

3. Fer’î meselelerde dahi olsa Efendimiz ‘(s.a.v)’i yalanlama anlamına gelen her tutum küfürdür.

4. Delile dayalı tevil söz konusu ise ve delil kat’î ise gereği benimsenir; zann-ı galip bildirecek derecede zannî ise ve tevilin dine bir zararı yoksa tevil yapan kimse tekfir edilmez, tebdi edilir (bid’atçı olduğu söylenir).

5. Mütevatir bir nassa, tevil yapmak suretiyle muhalefet edildiğinde bakılır; tevilin dilde uzaktan ya da yakından bir aslı yoksa bu tutum da küfürdür.

Bütün bu hususlarda bir kimsenin tekfir edilebilmesi için birtakım şartların bulunması ve birtakım engellerin mevcut olmaması gerekir. Bunları şöyle maddeleştirebiliriz:

1. Akli başında bulunmak. Ne söylediğinin farkında olmak ve cunun (delilik) gibi bir durumda olmamak.

2. Özgür iradesiyle hareket ediyor olmak; baskı altında bulunmamak.

3. Üzerinde konuştuğu meselenin cahili olmamak; bilgi ve birikim sahibi bulunmak.

Bu şartları taşıyan bir kimse, İmam el-Gazzâlî’nin yukarıda naklettiğim maddelerde zikrettiği tutumlardan birini sergilerse, yaptığı işin küfür olduğu söylenir.

Bu ön bilgileri verdikten sonra meselenin aslına gelecek olursak;

Bir görüş, söz veya tavır küfür olduğu halde onu benimseyip söyleyen muayyen bir kimsenin kâfir olduğu söylenebilir mi, söylenemez mi? Doğru olan, **“Küfr”** işleyen (yani küfr sözü söyleyen veya küfr itikadında olan) kimseye **“kafir”** denilmeyecek de kime kafir denecek?” tavrını benimsemek mi, yoksa **“bir sözün, görüşün veya tutumun küfür olduğunu söylemek başka, onu benimseyip söyle-**

yen muayyen bir kimsenin kâfir olması başka şeydir” demek mi?

İsterseniz Zâhid el-Kevserî merhumdan bir alıntı ile başlayalım: O, el-Beyhakî'nin el-Esmâ ve's-Sıfât'ına yazdığı ta'liklerden birinde, **“Allah'ın indirdikleriyle hükmetmeyenler kâfirlerin ta kendileridir”** mealindeki 5/el-Mâide, 44. ayeti üzerinde dururken şunları söyler:

“İbn Abbâs'ın dediği gibi: “Onlar kâfirdir (ancak), Allah'ı ve ahiret gününü inkâr eden kâfirler gibi değildirler. Ğarîbeyn sahibi el-Herevî şöyle demiştir: “el-Ezherî'ye, Kur'an'ın mahluk olduğu görüşünü benimseyen kimseye **“kâfir”** denip denemeyeceği sorulduğunda, **“Onun söylediği söz küfürdür”** dedi. Soru üç kere tekrarlandı. Ancak o, ilk söylediğini söylemeye devam etti. En sonunda şöyle dedi: **“Bazen Müslüman da küfür sözü söyler.”**

el-Kevserî merhum, bu ifadeleri İbnu'l-Esir'in en-Nihâye'sinden nakletmiştir.³⁾

Onun bu notu düştüğü yerde el-Beyhakî de tam bu meseleyi işlemektedir. İmam eş-Şâfi'nin, ihtilaflarını düşmanlık derecesine taşımadıkları sürece ehl-i bid'atin şahitliğinin kabul edileceği görüşünü nakleden el-Beyhakî şöyle devam eder: “Ulemamız, ehl-i ehvanın (ehl-i bid'atin) tekirinde ihtilaf etmiştir. Onlardan bir kısmı, ehl-i bid'atin görüşlerine göre meseleyi tafsil ederek onları tekfir etmiştir. **Bu görüşü benimseyenler, eş-Şâfi'nin, bid'atçının şahitliğinin kabul edileceği ve arkasında namaz kılınabileceği görüşünü, bid'ati küfre varmayan bid'atçilere tahsis etmişlerdir.**

“Onları tekfir etmeyen ulemamıza göre ise, eş-Şâfi'î, Kur'an'ın mahluk olduğunu iddia etmenin küfür olduğunu söylerken, kişiyi dinden çıkarmayan küfrü (küfrün düne küfr) kasetmiştir.

“Ebû Süleymân el-Hattâbî (rh.a), tevil yapan ve tevilinde hata eden ehl-i bid'ati tekfir etmez, şahitliklerini kabul ederdi. Yeter ki Hari-

cî ve Rafizîler, işi Sahabe'yi tekfire vardırırmışlar ve Kaderiyye, işi, kendilerine muhalif olan Müslümanları tekfir etmeye, kazalarının caiz olmadığını, kendilerine karşı silah çekip kanlarını akıtmanın mübah olduğunu söylemeye kadar vardırırmışlar...”⁴⁾

İbnu'l-Hümâm, fasık kimsenin imameti bahsini işlerken, el-Muhî'ten, **“Fasık veya bid'atçının arkasında namaz kılan kimse, cemaatle namaz sevabını alır; ancak müttaki kimsenin arkasında namaz kılanın sevabını elde edemez”** hükmünü naklettikten sonra tafsilata girer ve sözü bid'atçının tekfiri meselesine getirir. Bu konuda imamlardan çeşitli nakillerde bulunduktan sonra şöyle der: “Bil ki, İmam Ebû Hanîfe ve eş-Şâfi'î'den (Allah onlara rahmet eylesin), bid'atçilerden ehl-i kible olan hiç kimsenin tekfir edilmemesi görüşü sabit olduğu halde, zikrettiğimiz ehl-i ehva (bid'atçı) kimselerin küfrüne

hükmedilmesinin (iki hüküm arasındaki tenakuzun) açıklaması şöyledir: Bu inancın kendisi küfürdür, bu inancı benimseyen kimse, küfür olan bir inancı benimsemiştir. Her ne kadar bu kimse tekfir edilmese de, durum böyledir. Onun tekfir edilmemesi, hakka ulaşmak için bütün gücünü sarf etmesi sonucu bu görüşe kail ol-

ması sebebiyledir.

“Ancak fukahanın, böyle kimsenin arkasında kılınan namazın batıl olduğunu kesin bir dille ifade etmiş olması bu açıklama tarzımızı doğrulamamaktadır. Bununla birlikte eğer buradaki adem-i cevaz görüşü, bunların arkasında namaz kılma fiilini işlemenin helal olmadığı anlamına yorulursa, o zaman problem kalmaz. **Zira bir kimse, böyle birisinin arkasında namaz kılacak olursa, her ne kadar bu fiili helal değilse de, bu, kıldığı namazın sıhhatine mani değildir. Böyle izah edilirse ne ala, yoksa mesele çözümsüz (müskil) dır.”**⁵⁾

Ali el-Karî, İbnu'l-Hümâm'ın üzerinde durduğu bu işkâlin çözümü sadetinde şunları söyler: **“Bu meselenin çözümü konusunda şöyle düşünmenin mümkün olduğu açıktır: Fukahanın, ihtiyaten**

Mezkûr 3 iman esası konusunda şöyle bir ilke koyar: **“Yapısı te'vile müsait olmayan, tevatüren nakledilen ve hilafına delil ikame edilmesi düşünülemeyen her hususa muhalefet, mahza tekziptir.”**

İmam el-Gazzâlî'ye göre;

1. Allah'a iman, Peygamberlere iman ve ahirete iman imanın aslıdır. Bunların dışında kalan hususlarsa bunlara bağlı olmak anlamında fer'îdir. Bu itikadî hususlara taalluk eden ve tevatürle sabit olan bir meseleyi inkâr küfürdür.

böyle bid'atçilerin arkasında namaz kılmanın butlanını kesin bir dille ifade etmiş olması, bu kimselerin kâfir olduğuna kesin bir şekilde inanmış olmalarını gerektirmez. Görmez misin ki fukaha, Hicr'in⁷ Kâbe'den olmadığını kesin bir şekilde ifade etmemiş olmakla birlikte, Hicr'e doğru namaz kılmanın da batıl olduğunu ihtiyaten söylemiştir. **Hatta fukaha, zanlarının gereği olarak Hicr'in Kâbe'den olduğuna ve tavafın Hicr'in dışından yapılmasına hükmetmiştir.**"⁶

Ehl-i bid'atın tekfiri meselesini en tafsilatlı şekilde işleyenlerden birisi Kadı İyâd'dır. **eş-Şifâ'da mezhep imamlarının ve alimlerin konu hakkındaki kanaatlerini, Ali el-Karî'nin şerhiyle birlikte bu eserden mütalaa etmekte mutlak fayda var. Burada kısa bir özetini vereyim:**

Bid'at ehlinin tekfiri meselesinde Selef'in ve sonra gelen ulemanın ihtilaf ettiğini zikrettikten sonra⁸ (Ali el-Karî burada bid'at ehlinin tekfir edilmeyeceği görüşünü İmam el-Eş'arî ile Eş'arîler'in ekseriyeti ile İmam Ebû Hanîfe ve Hanefî fukahasının ekserisine

ait olduğunu söyler), **İmam Mâlik ve ashabının ihtilafı görüşlerinin zikrine geçer. Burada İmam Mâlik'ten ve ashabından nakledilenlerin çoğunluğunun, bid'at ehlinin tekfir edilmeyeceği istikametinde olduğunu belirtir.**

Daha sonra Selef alimlerinin, fukahanın, muhadislerin ve kelimcilerin ekseriyetinin, bid'at ehlinin tekfir edileceği görüşünde olduğunu söyler ve örnek olarak bazı isimler zikreder. **Bir tevile dayalı olarak benimsediği görüşün yol açtığı netice küfre varan ve fakat küfrü amaçlamayan bir kimsenin durumu hakkında Selef'in ekserisinin tekfir, fukaha ve kelimcilerin ekserisinin ise adem-i tekfir görüşünde olduğunu belirtir.**

En az bid'at ehlinin tekfir edilmeyeceğini söyleyenlerin görüşü kadar, onlardan tevbe etmelerinin isteneceğini, etmezlerle öldürüleceklerini söyleyen ulemanın bu görüşü de önem taşımaktadır. Zira bu ulemeden birçoğundan nakledilen hükmün sonunda miraslarının vereselerine verileceği hükmü yer almaktadır ki, bu da onların küfren değil, haddenden öldürüleceklerini gösterir.

Bu söylenenler, ulema ve fukaha arasında ehl-i bid'atın tekfir edileceğini söyleyenler bulunmadığı anlamına elbette gelmez. Benim de böyle bir kastım yok zaten. **Me-sele, küfür sözünü söylemek ile tekfir edilip mürted muamelesine tabi tutulmak arasındaki farkın tebellür ettirilmesidir.**

Küfür bir sözü söylemenin veya küfür bir fiili işleminin kişiyi her hal-u kârda kâfir yapacağını söylemenin isabetli olmadığını, birkaç yazı boyunca yaptığım nakiller yeterince anlatıyor. Bu yazıda son bir nakle daha yer vererek meseleyi toparlamaya çalışacağım.

İmam Ebû İshâk eş-Şâtıbî, el-İ'tisâm'da, **“mü-teahhirundan biri”** diyerek ismini zikretmediği bir alimden, bid'at fırkalar içinden, kâfir olduklarında bütün Müslümanların ittifak ettiği kesimlerin özelliklerini nakletmiştir. Bu özellikler, –Sebeiyye'nin Hz. Ali (r.a) hakkındaki itikatlarında olduğu gibi– Allah Teala'ya ortak koşmak, –Cenahiyye gibi– Allah Teala'nın mahlukata hulul ettiğine inanmak, –Gurabiyye gibi– Efendimiz (s.a.v)'in risaletini inkâr anlamına gelen bir inancı benimsemek yahut haramları helal kabul, farzları iskat ve –Gulat-ı Şia gibi– Efendimiz (s.a.v)'in getirdiklerini inkâr etmek gibi şeylerdir.

Yine o alime göre, zikredilenlerin dışında kalan inançlar arasında, kişiyi kâfir yapmaması uzak bir ihtimal olmayanlar da vardır. Bunu bu şekilde nakleden eş-Şâtıbî, o alimin bu meseleler hakkında uzun uzadıya zikrettiği deliller bulunduğunu belirtir ve onlara yer vermeyeceğini söyleyerek şöyle der: “Ancak üstadlardan duyup dinlediğimiz şudur: Muhakkik usulcüler, sonuç itibariyle küfür olan şeylerin, halde küfür olmadığını söylemişlerdir.”⁹

“Lazım-ı mezhep mezhep değildir” kaidesini hatırlatan bu tesbit ile birlikte, küfür bir sözü söyleyen veya küfür bir görüşü benimseyen herkesin niçin kâfir sayılmayacağını –delilik, bunaklık, ikraha maruz kalma... gibi arızî durumları dışarıda bırakarak– şöyle özetleyebiliriz:

1. **İmam el-Gazzâlî'nin ta'liline göre o kimse, –mesele tevile müsait ise– tevil sonucu o hükme varmıştır.**

2. **İbnu'l-Hümâm'ın ta'liline göre o kimse –hakkında ihtilaf edilmiş olan– o mesele hakkında doğruya ulaşmak için bir cehd ve gayret (icthad) göstermiştir.**

3. **Ali el-Karî'nin ta'liline göre bu durumdaki kişinin tekfir edilmesi ihtiyat sebebiyledir. Yani insanla-**

rın gevşeklik göstererek o görüşü benimseme eğilimine girmesini engellemek için böyle davranmışlardır.

4. **el-Kevserî'nin ta'liline göre o kimsenin ölmeden önce tevbe etmiş olma ihtimali vardır.**

5. **Sonucu küfre çıkan bir görüşü benimseyip savunmanın, o sonucu kasdetmedikçe küfür olmaması.**

Bütün bunlar, bir müslümanı tekfir ederken riayet edilmesi gereken noktalar hakkında bize yeterli fikri verebilecek keyfiyette tesbitlerdir. **Her ne kadar buraya yansıtmadıysam da, ilgili kaynaklarda, kendisini kâfir yapmadığı bu durumlarda dahi küfür bir söz söyleyen kimsenin tevbeye davet edileceği, etmezse ta'zir cezasıyla cezalandırılacağı konusunda ciddi uyarılar mevcuttur.**

Dolayısıyla bu yazdıklarımdan, küfür sözü söylemenin hafife alınabilecek bir davranış olduğu şeklinde bir sonuç çıkarılması kesinlikle hedeflemediğim, arzu etmediğim ve onaylamadığım bir istinâç olacaktır!..

Aynı şekilde, kendisini İslam'a nisbet eden fırkaların içinde görüşleri küfre varan ve bu sebeple ulema tarafından fiilen tekfir edilen kimseler bulunduğu gerçeğini göz ardı ediyor değilim. Bu yazının maksadı **“kimlerin tekfir edildiğini”** değil, **“kimlerin tekfir edilmediğini”** ortaya çıkarmak olduğundan, konunun bu yönü üzerinde durmayı zait addediyorum. **İnşallah yazdıklarım, en azından üzerinde ulemanın ihtilaf ettiği hususlarda tekfir müessesesini işletmeden önce bir kere daha düşünülmesine vesile olur.**

Doğruya ulaştıran Allah Teala'dır.

Dipnotlar

1. İmam el-Gazzâlî, Faysalu't-Tefrika, 61-2.

2. A.g.e., 64-6.

3. İbnu'l-Esir, en-Nihâye, IV, 186.

4. el-Beyhakî, el-Esma ve's-Sıfat, 257-8.

5. İbnu'l-Hümâm, Fethu'l-Kadir, I, 304.

6. Kâbe ile “hatîm” denen yarım daire şeklindeki duvar arasında kalan ve altın oluğun altına rastlayan yer.

7. Ali el-Karî, Minahu'r-Ravdi'l-Ezher fi Şerhi'l-Fikhi'l-Ekber, 428-9.

8. Kadı İyâd, eş-Şifâ (Ali el-Karî şerhi ile birlikte), II, 493 vd.

9. eş-Şâtıbî, el-İ'tisâm, II, 413.

Abdullatif ACAR

Sabrı Kuşanmak

“Yüce Allah buyuruyor ki:

“Ey müminle! (ibadetin meşakketlerine ve musibetlere) **sabredin**. (harp sıkıntılarına tahammül göstererek Allah düşmanlarına) **galip gelip** (kafirlerle) **Cihada hazır ve uyanık olun, cihada devam edin ve onda sebat edin**. Allaha karşı gelmekten sakının ki böylece kurtuluşa (ve başarıya) **eresiniz**” (Ali İmran 146)

”

İnsanoğlunun hayatı her zaman güllük gülistanlık olmaz. **Bazen varlıkla bazen de yoklukla deneniriz. Eşle, dostla, evlatla imtihan edilirken sağlık sıhhatle de imtihana tabi tutulduğumuz zamanlar olur.** İnsan hayatı mevsimler gibidir bir hali bir haline uymaz; hem kışı, karı boranı olur hem baharı gülü, gülistanı olur. Yazı, güzü, gel-gitleri, heyelanı depremi eksik olmaz. Ümitsizliğe düştüğümüz, bütün kapıların kapandığı bir durumda hesap edemediğimiz yerden yardım elinin uzandığına şahit olduğumuz da olmuştur. Bazen de “**tamam**” dediğimiz bir zamanda aslında bir arpa boyu yol almadığımızı anlarız. Kısacası, kendimize sormamız gereken: Sevinmemize vesile olan şeylere mi bel bağlamalı, üzüntümüzün sebepleri altında mı eriyip tükenmeliyiz? **Asıl olan ne varlığın sevinci ne yokluğun üzüntüsüdür. Asıl olan imtihanı kazanıp hakkın rızasına ermektir.**

“İnsanlar imtihandan geçirilmeden, sadece iman ettik demeleriyle bırakılı verileceklerini mi sanıyor.”(Ankebut,2) ayeti biz müminler için uyarıdır.

Geçmiş ümmetlerin bizim gibi bazen nimetlerle bazen musibetlerle imtihan edildiğini başka bir ayetinde bizlere haber veren Yüce Allah, kendisine kayıtsız ve şartsız itaat etmemizi emretmiştir, taki kurtuluşa erenlerden olabilelim.

Biz, dünyaya ait hesaplarımızı yapıp dururken Allah’ın bizim için hesap yaptığını unutuveririz. Allah’ın hakkımızda kalem-kalem, nakış-nakış çizdiği, rahmet ya da gazap görüntüsünde bizim irademize bıraktığı şeylerin arkasında, aslında imtihan vardır. **Hayat sadece dünyevi maişetimiz için değil, Allah’ın yolunda gitmek, başımıza gelenlere sabretmek, verdiği nimetlere şükrimizi göstermek için bir imtihandır.** Yüce Allah bir ayetinde şöyle buyuruyor: **“O ki, hanginizin daha güzel davranacağını sınamak için ölümü ve hayatı yaratmıştır. O mutlak galiptir, çok bağışlayıcıdır.”** (Mülk,2)

Başka bir ayeti kerimesinde çeşitli imtihanların olacağını bildirirken başarıyla, anlığımızın akıyla bu imtihanlardan geçmenin yolunu da gösteriyor: **“Andolsun ki sizi biraz korku ve açlık; mallardan, canlardan ürünlerden biraz azaltmak ile deneriz,** (Ey peygamberim) **sabredenleri müjdele.”** (Bakara,155)

Bir kutsi hadiste de Peygamberimiz buyuruyor ki:

“Kullarımdan birine, bedenine , evladına veya malına bir musibet gönderdiğim de o da sabrı cemil ile karşılarsa kıyamet günü ona hesap sormağa haya ederim.”(Hakim)

Suratlarınızı Asmayın!

İstedığımız olmadı diye elinden oyuncağı alınan bir çocuk gibi suratlarımızı asmaya, yüzümüzü buruşturmaya, kalbimizi daraltmaya, başkalarına Rabbi şikayet etmeye ne haccet teslimiyetin rahatlığı varken. Evet, **“Bunun zamanı mı her şey yoluna girmişken?”**

diyerek **“zamanı”** mı, bilinmez, yoksa ters giden işimizi gücümüzü mü sorgularız teslimiyetsiz bir ruh haleti içinde. Göye bak anlamsız ve uygunsuzluk göremezsin. Bir daha, bir daha bak gözler yorgun bitkin halde geri döner. Kış soğuk, ateş yakıcı olduğu için ceza değildir insanlara. yağın yağmur, esen rüzgarında hikmeti var. Yerde sürünen akrep ısırsa da **“gayesi ısırmak mı”** diye sorgular mısın? O da bu düzenin bir parçası. Yılanı yılan eden, aslanı sırtlanı dengenin bir parçası haline getiren Allah, insanın sevdiğini, nefsinin hoşuna gideni değil hayrına olanı var etmiş. Hiçbir şey eksik değil, insan için taktir edilende mi eksiklik arıyor da sabretmiyoruz. Eksiklik baktığımız şeyler de değil, bakışlardır. Eksikliğimiz hayrı, şer şeri hayır görüştedir. **“Olur ki bir şey hoşunuza gitmez, fakat o sizin için ha-**

“İnsanlar imtihandan geçirilmeden, sadece iman ettik demeleriyle bırakılı verileceklerini mi sanıyor.” (Ankebut,2) ayeti biz müminler için uyarıdır.

Yüce Allah bir ayetinde şöyle buyuruyor: **“O ki, hanginizin daha güzel davranacağını sınamak için ölümü ve hayatı yaratmıştır. O mutlak galiptir, çok bağışlayıcıdır.”** (Mülk,2)

yırlıdır. Bir şeyi de seversiniz fakat o, sizin için şerdir. Allah bilir, siz bilemezsiniz.”(Bakara, 216) buyurmuyor mu Allah.

Dünya hali hep sıkıntı ve dertlerle doludur. Her nimette külfet, her külfette nimetler ve hikmetler saklıdır. Abdul kadir Geylani Hz. derki: **“Dünyanın hepsi afet ve musibettir, bunun dışında müstesna olan varsa bu da nadirattandır. Hiçbir nimet yoktur ki yanı başında bir hikmet bulunmasın. Hiçbir ferahlık yoktur ki beraberinde sıkıntı olmasın hiçbir genişlik yoktur ki onunla birlikte bir darlık bulunmasın.”** Biz meselelerin hep görünür tarafına bakıp değerlendirdiğimizde yanılıyor, hayal kırıklığına uğruyoruz.

İnsan cüz-i iradesini külli iradenin emrine verdiğiğinde sabır denen hasleti yakalamış olur. Sızlanmalar ve yakınmalar Allah’ın taktirinin önüne geçemez. Allah bir insan hakkında ne dilemişse onu kimse engelleyemez. Kime de nimet ihsan etmişse onu da kimse elinden alamaz. **“Deki, bize Allah’ın yazdığından başka başımıza musibet gelmez. O ,**

dostumuzdur. Müminler Allah’a tevekkül et-sinler.” (Tevbe,51)

İnsanların sınırsız ihtiyaçları söz konusu. Ölüm-den ötelere gözetken ve arzulayan ruhi ve kalbi bir yapıya sahibiz. Bize merhametli ve çok şefkatli Rabbimize güvenmeli ve ona dayanmalıyız. Buda nefsimizin isteklerine sabretmekle, bir anlık zevk ve lezzetlere rağmen direnmekle mümkündür. Allah, ancak bundan razı olur. Allah Taala kutsi hadiste **“Ey adem oğlu, benim verdiğim belalara sabreden benden razı olmuştur.”** buyuruyor. Kurtuluş buradadır. Allah bir kulunu sevdi mi onu razı olacağı şeylerle istihdam eder, ona sabredeceği şeyleri ihsan eder.

Yüce Allah buyuruyor ki:

“Allah, onlardan razı, onlarda Allahtan razı. İşte bu en büyük kurtuluş ve saadettir.” (Maide,119) “Onlar ki sabretmiş, yalnız rablerine güvenmişlerdir.”(Nahl.42) buyuruyor.

Evet, Allah’ın bir insandan razı olması insanın Allah’ın takdirinden razı olmasına bağlıdır. Bu rıza makamı sabrın meyvesidir. Yani her şeyi gönülden kabul etmek, her emre ve yasağa razı olmak, bela ve musibete sabırla göğüs gererken kalpte bir itminan ve huzur hissetmek. İman kalple ilgili olduğu gibi sabırda kalp işidir; müspet eylem ve tavır gerektirir.

“Sizi mutlaka imtihana tabi tutacağız, ta ki içinizden cihada çıkanları (dini ve dünyası için çalışanları) ve (zorluklara) sabredenleri, bilelim (yaptıklarınızla ilgili) haberlerinizi (imanınızı) deneyelim.”(Muhammet,31) buyuran rabbimiz bizleri uyarıyor. İmanda ispatın, amelde samimiyyetin, işte güçte başarının sırrı sabırla mümkündür.

Hidayete ermek sabrı gerektirir. Sahip olduğumuz imanı muhafaza etmekte sabırla mümkündür. İmanı, salih amel işlemekle muhafaza edebiliriz, salih amelde sabırla yerine getirilir. Bir insan her başına gelene sabretmediği, Allah'ın emirlerine devam edip yasaklarından sakınmadığı, nefsinin istek ve arzularını dizginleyemediği müddetçe kamil bir iman sahibi olamaz. Sabrı karakterimiz haline getirmeliyiz. Gelgitler yaşanmamalı, zikzaklar çizilmemeli. Bir gün öyle bir gün böyle değil, her gün istikamet üzere bir hayat sürmeli.

İmam gazali sabrı, **“Şeytani ve rahmani duyguların karşılaşması anında rahmani duyguların galip gelmesi; şehvete zorlayan kuvvet karşısında, dinin gereklerini yerine getirmekte gösterilen sebat ve nefsin arzularını ve tembelliği terk ederek dinin gereklerini yerine getirmektir”** diye tarif etmiştir.

Ragıp el-isfahani ise sabrı, **“aklın ve şeriatın gerektirdiği şeylere karşı nefsi tutmaktır”** diye tarif eder:

Ebu Musa el-Ceriri şöyle demiştir:

“Sabır, nimet ve sıkıntı hallerini birbirinden ayırt etmeksizin, her iki halde de kalp sükuneti içerisinde olmaktır. Zorlamayla olan sabır ise, sıkıntının ağırlığını hissederek bela anında feryat etmekten geri durmaktır.”

Peygamberimiz buyuruyor ki:

“Kimde üç şey varsa, dünya ve ahiretin hayrına kavuşmuş demektir: kazaya rıza, belaya sabır, rahatlıkta duadır” (Deylemi)

Sabır müminin dayanağı ve tutanağıdır. Müminin silahı ve çıkış yoludur. Sabır ipini kuşanmadan teslimiyet zırhını giymeden hedefe ulaşmak mümkün değildir. Sabır imanın bir gereği, İslam'ın bir emridir. Onun için iman nedir? diye sorulduğunda

Allah Resulü; “sabırlı ve hoşgörülü olmaktır” cevabını vermiştir. Abdullah b. Mesut, sabrı imanın yarısı, diye tarif ederken Hz Ali onu, vücuttaki başa, benzetmiştir. Öyle ya! Başsız vücudun hayatiyetini devam ettirmesi mümkün değildir. Kolsuz olurda, ayaksız idare edilirdi başsız asla! Çünkü her başarının arkasında sabır vardır. Bu isterse dünyevi şeyler için olsun isterse ahiretle ilgili olsun böyledir. Sabır ışığı ve gücü kendinden olan bir güneş gibidir, ziyası hiçbir şeyi gölede bırakmaz. İbadetin başı namaz olduğu gibi ahlakın başı da sabırdır. Sabır başı acı ama sonu selamettir. Bütün davranışların tutucu dizginleyici, elidir. Sabır kontrol mekanizmasıdır. Sabır, başına gelen bela ve musibetler nedeniyle başkalarına Allah'ı şikayet etmemektir. Her şey Allah'ın mülküyken kimi, kime şikayet edebiliriz. Onun için sabırsızlık hadsizlik ve edepsizliktir, Rabbe karşı isyan

etmek ve onunla cedelleşmektir.(Allah muhafaza). Mütevekillere sabır ağır gelmez. Mütevekkil her işini Allah'a bırakmış sabrı rıza makamında yaşayan insandır. **“Kahrında hoş lütfunda, bana seni gerek seni”** sözü aşk ve derin bir muhabbetin neticesinde Allah'ın hoşnutluğunu

arzulamanın bir ifadesidir. Şöyle denilmiştir: Allah için sabretmek meşakkatlidir, Allah ile sabretmek bekadır. Allah yolunda sabır imtihandır. Allah ile birlikte olmaya sabır vefadır. Allahtan gayrı kalmaya sabır ise cefadır. Sabır cennetin hazinelerinden bir hazine, Allah'ın kulunu sevmesine, onunla olmasına vesile olan bir haslettir. Seven sevdiğinin her şeyine razı olur Allah'ın sevgisini kalbine yerleştirmiş bir insan her nimeti şükür, her sıkıntıyı kurtuluş vesilesi bilir.

Anlatılana göre; Şibli hapse atılmış sevenleri ziyaretine gitmiş. Onlara niye beni ziyarete geldiniz dediginde. Biz seni çok seviyoruz onun için görmek istedik demişler. Şibli taşları eline alıp ziyaretine gelenleri taşlamış, kaçıştıklarını gördüğünde : **“Yalancılar beni gerçekten sevseydiniz musibetime katlanırdınız”** demiş. Biz yalancılardan olmamalı.

Ondan gelene, ona olan sevgi ve muhabbetimizle karşılık vermeli. bu sayede mükafatlara ve lütuflara mazhar olabiliriz.

Sabır, ibadetin başı, en hayırlı vasıta. Sabır insana özgü bir davranış peygamberi bir ahlaktır. İlmin başı, kazancın şartı, temiz ve günahsız kalmanın yolu, teslimiyetin ana damarı tevekkülün harcı, bela ve musibetin ilacı, sabırdır. Onun için sabır her amelden hayırlıdır. Resulullah **“Hiç kimseye sabırdan daha hayırlı, daha çok nimet verilmemiştir.”**(Buhari) buyuruyor.

“Sabır Allahtan, acelecilik şeytandandır.” Öfkenin kontrolü sabırla sağlanır. öfke akli perdeler düşünme melekesini yok eder. Kin nefret kalpten sabırla Allah'ın hatırı için sökülüp atılır. Affetmek büyük bir erdemliliklerdir oda sabırla mümkündür. Sabırsız insanın ani hareketlerle nice dönülmez yollara, telafisi mümkün olmayan nice yıkımlara ve felaketlere sebebiyet verir.

Sabır Ve Şükür Birlikteliği

Peygamberimiz (s.a.v.) insanı cenneti alaya uçuran iki kanadı yani sabrın ve şükürün iman gereği olduğunu anlatmıştır. Buyurmuştur ki: **“imanın bir yarısı şükür, diğer yarısı sabırdır.”**

Sebepleri farklı olmasına rağmen ikisi de kazandırır. Şükürün devamı da sabırla mümkündür. Şükürsüz bir sabır olmayacağı gibi sabırsız şükürde kıymet ifade etmez. Ancak bazen bela ve musibetin ağırlığı insanı zorladığında zavıf ve direncsiz bir kar-

şılık nedeniyle isyanlar baş gösterir. Bazen de şükürü gerektirecek rahatlık insanı, nefesine uydurup gaflete dalmasına, vahamete kapılmasına sebep olabilir. Her halü karda gaye, rıza-i ilahi olmalı, yoksa şükür anlamsız bir teşekkür şekline bürünür, sabırdan zoraki katlanmak mecburiyetinde olunan, netice vermeyen bir kabullenme olur.

Her hali hayır olan Müslümanın durumunu yüce Resul birazda tebessüm ederek şöyle anlatır:

“Müslümanın durumu ne kadar şaşırtıcıdır? Zira her işi onun için hayırdır. Bu durum sadece mümine mahsustur. Ona memnun olacağı bir şey isabet eder şükreder , bu hayırdır. Hoşlanmayacağı bir zarar gelse, sabreder bu da onun için hayırdır.” (Müslim, Züht,6)

Sabır Ve Namaz

“Ey iman edenler sabır ve namazla Allah-tan yardım dileyin. Muhakkak Allah sabredenlerle beraberdir” (Bakara,153)

Allahtan yardım görmek için iki önemli unsurunu zikretmektedir bu ayeti kerime. Biri sabır, öteki ise namaz. Namaz ibadetlerin en önemlisidir. Zira zorluğa katlanabilmenin, nimetlere şükretmenin günahlardan kendimizi korumanın en önemli yolu namazdır. Peygamberimiz zorlu ve sıkıntılı zamanlarda namazla teselli bulmuş, sahabede onu takip etmiştir. Ancak her ibadette olduğu gibi namazda da gerçek manada kazanç elde edebilmemiz onu sabırla eda etmemizle mümkündür. Acelecilik, yalancılığın göstergesidir. Husu ve huzur içerisinde kılınan bir namaz sabırla

Bir kutsi hadiste de Peygamberimiz buyuruyor ki:

“Kullarımdan birine, bedenine , evladına veya malına bir musibet gönderdiğim de o da sabrı cemil ile karşılarsa kıyamet günü ona hesap sormağa haya ederim.”(Hakim)

mümkündür. Namazı hakkıyla eda edenlerde Allaha karşı kopmaz bir bağlılık ve teslimiyet olur. Buda Ondan gelene sabretmeye vesile olur. **“Gerçekten insanoğlu sabırsız yaratılmıştır. Ona bir kötülük dokunduğunda sızlanır. Ona bir iyilik gelince de kimseye vermez. Ancak namazlarını daima kılanlar başka”** (Mücadele,10-23)

Her namazda sabır gereklidir Her sabırda namaz gerekli değildir. Buda gösteriyor ki sabır, bütün hayatımıza şamil bir haslettir. Sabırla abdestini alan, kalbi ve bedeniyile huzurda olduğunu hisseden, okudukları üzerinde tefekkür eden bir insan; niyetinde halis olmayı sabırla başarmış, sonra bu huzur ve sükun halini koruyan, buna her vakit devam edip namaz dışında da o namaza uygun bir yaşam sürerek, **“namaz insanı fuhşiyattan ve münkerattan alıkoyar.”** ayeti kerimesinin işaret buyurduklarına dahil olmuştur.

Müminin Hali

Resülü Ekrem(s.a.v.), mümin ve kafirin bela musibetler karşısın da durumunu şöyle anlatır:

Müminin hali, ekin sapının hali gibidir ki, onu rüzgar kah böyle sağa, kah böyle sola meylettirir. Rüzgar durduğu vakit, onunda sağa sola meyletmesi durur. Kafirin ise hali dimdik duran katı çam ağacının hali gibidir. Ta ki Allah onu yılıp helak eder. (Sahih-i buhari)

Evet, mümin kırılmaz, Allahtan gelene darılmaz, güzel güzel karşılar rabbinden geleni. Müminin ağırlığı vardır, bu ağırlık ve farklılığı rabbine olan imanı ve güvenidir. İnsan olması nedeniyle üzülməsi bir bela karşısında gözyaşı dökmesi o şeye itiraz etmesinden değildir, beşer olmasındandır. Kalbi vardır hüzünlenir, gözü vardır yaşarır ancak bu şeyler müminin ne imanına ne samimiyetine zarar verir. Duruşunda bozulma, kalbinde burukluk olmaz. Aksine bela ve musibet müminin daha da olgunlaşmasına, pişmesine vesile olur. Sabredenin Günahları affedilir, cennetle mükâfatlandırılır. Kâfir ise, kırılır burkudur, karamsarlığa kapılır, kendisini yalnız ve yarımsız hisseder. Bu nedenle isyanlara dalar, bunalımlara girer, davranışları bozulur. İsyânlarına isyan, küfrüne küfür eklenir. Allah mümini mükâfatlandırmak için sabır verirken kâfire ceza çektirmek için verir.

“Olur ki bir şey hoşunuza gitmez, fakat o sizin için hayırlıdır. Bir şeyi de seversiniz fakat o, sizin için şerdir. Allah bilir, siz bilemezsiniz.” (Bakara, 216)

Sabır İlk Tosladığı Anda Olmalı

Sabrı gerektirecek bir bela ve musibetle karşılaştığımız ilk zamanda ki durumumuz çok önemli. Allah-tan geleni rıza haliyle bekleyen, ondan gelen her şeyi hayrına olduğunu düşünen bir insan asla sarsılmaz. Hali hazırdaki durumu lehine ve kazancına çevirmenin telaşı ve kaygısıyla hareket eder. Bunu başarmanın yegane silahı şüphesiz sabırdır. Bela ve musibetin ilk tosladığı anda imtihan başarıyla geçirilirse zaten sonucu hayırla neticelenir. İnsan zamanla her şeye alışır. Nice sıkıntılar vardır ki “zaman her şeyin ilacı” diye ilgili insan teselli edilir. Ancak alışılmış bir musibet, sabır neticesinde göğüs gerilen bir sıkıntı olmadığından mükâfatı da olmaz. Her şey Rabbin rızası için olursa, ona güvenin bir neticesinde zuhur ederse kıymet arz eder. Zoraki, zaten katlanılmaktan başka çare yok anlayışıyla sabretmek, istenilen sabır değildir.

Enes b. Malik den rivayet edildiğine göre , Nebi(s.a.v.), çocuğunun mezarı başında bağıra çağıra ağlayan bir kadının yanından geçti, ona:

“Allahtan kork ve sabret” buyurdu. Kadın şöyle dedi:

“Çek git başımdan, benim başıma gelen felaket senin başına gelmemiştir”

Kadın Hz. Peygamberi tanıyamamıştı (belki tanısaydı, böyle davranmayacaktı) kendisine onun peygamber olduğunu söylediklerinde bunu duyar duymaz Resulullah(s.a.v.)’ın yanına koştu. Özür beyan etmek üzere ona şöyle dedi:

**“Ey iman edenler sabır ve namazla Allaha yardım dileyin.
Muhakkak Allah sabredenlerle beraberdir” (Bakara,153)**

“Sizi tanımadım” peygamber ona cevaben dedi ki:

“Sabır dediğin, felaketle karşılaştığın ilk anda dayanmaktır” (Ebu Davut, Cenaiz, 23)

Sabrın Mükâfatı

İbadetlerin mükafatı fedakarlık oranındadır. Bir çok haslet vardır ki elde etmek diğerlerine göre çok zordur. Sabır işte bunlardandır. Meşakkati, zahmeti, mücadelesi zor ancak neticesi iyi, mükâfatı fazladır. İnsanlardan gelen bela ve musibet karşısında sabretmenin zorluğunu düşünün! Hele hele cezalandırma gücü eline geçtiğinde sabredip onu serbest bırakmak her yiğidin harcı değildir. infak ederken, zekat verirken tedirgin olmadan, gönül hoşluğuyla vermek güzel olduğu kadar zordur. İbadette yılgınlık göstermemek, son nefese kadar devam etmek, ihlaslı olmak, riyaya bulaşmamak başkalarının iltifatından rahatsız olmak zordur. Düşmanla mücadelede başarı elde etmek kolay değildir. Bu ve bunun gibi birçok tehlike ancak sabrın gücüyle aşılar. Sabır imtihanın-

da Allaha yardım istemeli onun yardımını olmadan sıkıntılı ve zorlu bu yolu geçmek mümkün değildir. Peygamberimiz buyuruyor ki: **“Kim sabır isterse Allah ona sabır ihsan eder”**(Buhari, Rikak,20) **Allah’ın sabır ihsan ettiklerinin mükafatı hesapsız verilir.**(bkz. Zümer,10)

Peygamberimizde(s.a.v.): **“Mükafatın büyüklüğü, belanın şiddetine göredir...”** (Tirmizi, Züht,57) buyuruyor.

İbadetlerle ulaşılamayan, derecelere sabırla ulaşılır. Sabır, nice derecelere ve makamlara ulaştırır en etkili yoldur. Yeter ki sabrı gerektirecek şeyler üzerinde düşünelim verilmek istenen dersten kendimize pay çıkaralım. Sabırla yüzleşen insan, gaflete kolay kolay dalmaz. Bizzat o şeye muhatap olduğundan hakikatlere ulaşması, oradan da Allaha yaklaşması daha kolay olur. Atalarımız **“bir musibet bin nasihatten daha hayırlıdır”** derken bunu anlatmak istemişlerdir.

Peygamber Efendimiz(s.a.v.) buyuruyorlar ki:

“Kul Allah’ın kendisi için taktir ettiği dereceye ameli ile ulaşamazsa Allah, onun canına, malına veya çocuğuna bir musibet verir oda bunlara sabrederse, böylece Allah’ın kendisi için takdir ettiği dereceye ulaşır”(Ahmet B. Hambel, c.5,s, 242)

Günahlara keffaret olan, huzuru mahşerde imrenilecek makamlara insanları ulaştırır sabır insanı eğitir, pişirir olgunlaştırır. Demirin tavında olduğu zamanlarda nasıl ki şekil verilebilirse, sabır ateşinde pişmeyen, belli bir kıvama gelmeyene de salih, muhlis şekli verilmez. Peygamberimizin buyurduğu gibi: **“Şüphe edilen altını ateşte muayene ettikleri gibi Allah Taala insanları dertle imtihan eder. Bazısı bela ateşinden halis olarak çıkar bazıları da bozuk olarak çıkar”**... samimi mümini ayıkla-

mak için bela ve musibetin çemberinden geçmeden olmaz. Yani sabır yanmak ve pişmek kadar zor olduğundan altın kadar değerli ve kıymetlidir.

Sabır Ne Değildir

Sabır tedbirden, tedaviden uzaklaşmak, musibetler ve belalardan kendimizi korumamak, miskinlik ve tembellik göstermek asla değildir. İnsan elinden gelen gayreti göstermeli, neticesinde Allaha güvenmeli ve dayanmalıdır. Sabır eylemsizlik, pasif duruma düşmek, tepkisiz kalmak her şeyi kabul etmek değil, aksine dik durma çabasıdır. Müminin görevi büyük, sorumluluğu ağırdır. Öyleyse sabır, Dünyanın süsü, nefislerin ayartması batıl yolda olanların çokluğuna rağmen, hayır olanı yerine getirmek, bu uğurda canla başla mücadele etmektir. Diri olmalı, iri olmalı ve irademizin hakkını vermeliyiz. Her yönden düşmanlardan daha donanımlı olurken, onlardan gelen tehlikeler ve zararlar karşısında ümitsizliğe düşmeden kendimizi muhafaza edebilecek ferasete de sahip olmalıyız. Sabır düşmanla yarış halidir, adaletten hakkaniyetten asla taviz vermeden zafere ulaşma yoludur. Hiçbir şey yapmamak sabır değil zoraki tahammül göstermektir. Bir insan zalimin karşısında hakkı haykırmaz, onun zulmüne eliyle, diliyle hiç olmasa gönlüyle buğz ederek o şeye taraf olmadığını göstermese bu sorumluluk gerektirir. Sabırla zilleti, gafleti ve tembelliği bir birine karıştırmamak gerekir. **Zulme rıza zülümdür şerre rıza şerdir. İyiliği emretmek kötülükten sakındırmak her müminin kurtuluş ve saadet vesilesidir.**

Yüce Allah buyuruyor ki:

“Ey müminle! (ibadetin meşakketlerine ve musibetlere) **sabredin.** (harp sıkıntılarına tahammül göstererek Allah düşmanlarına) **galip gelip** (kafirlerle) **Cihada hazır ve uyanık olun, cihada devam edin ve onda sebat edin. Allaha karşı gelmekten sakının ki böylece kurtuluşa** (ve başarıya) **eresiniz”** (Ali İmran 146)

Şu Ayeti kerimeyle bitirelim yazımızı:

“Ey Rabbimiz, dar zamanda, bize sabır ihsan et ve yürekten sana bağlanan kimseler olarak canımızı al”(Araf,126)

Selam ve dua ile...Yazı

KUVEYTÜRK

Burhan Basın Yay.Eğt.Tur.Ltd.Şti.

İban No:
TR51 0020 5000 0008 2671 8000 01

Hesap No:
826718 - 1

Fakirler ve Zenginlerin Tercihleri

Kibâr-ı Kelâm

(Ehlullahın Dilinden...)

Ubeyd FAKİRULLAH

Tefekkürün Semeresi

وَعَنْ جُمْهُورِ الْعُلَمَاءِ أَنَّ الْفِكْرَةَ عَلَى خَمْسَةِ
أَوْجِهٍ: فِكْرَةٌ فِي آيَاتِ اللَّهِ، يَتَوَلَّدُ مِنْهَا التَّوْحِيدُ
وَالْيَقِينُ. وَفِكْرَةٌ فِي آلاءِ اللَّهِ، يَتَوَلَّدُ مِنْهَا الْمَحَبَّةُ.
وَفِكْرَةٌ فِي وَعْدِ اللَّهِ تَعَالَى، يَتَوَلَّدُ مِنْهَا الرَّغْبَةُ.
وَفِكْرَةٌ فِي وَعِيدِ اللَّهِ، يَتَوَلَّدُ مِنْهَا الْهَيْبَةُ. وَفِكْرَةٌ
فِي تَقْصِيرِ نَفْسِهِ عَنِ الطَّاعَةِ مَعَ إِحْسَانِ اللَّهِ إِلَيْهِ،
يَتَوَلَّدُ مِنْهَا الْحَيَاءُ.

Cumhûr-u Ülemâ'dan bazıları buyurmuştur ki:
“Hiç şüphesiz! Tefekkür, beş çeşittir.

1- Allah'ın âyetlerini tefekkür, bundan tevhid
ve yakîn doğar.

2- Allah'ın nimetlerini tefekkür, bundan
muhabbet doğar.

3- Allah'ın va'dini tefekkür, bundan (ahirete)
rağbet doğar.

4- Allah'ın azabını tefekkür, bundan heybet
(Allah korkusu) doğar.

5- Allah'ın, kendisine yaptığı bunca ihsana
rağmen taattaki noksanlığını tefekkür, bundan
haya doğar.”

وَعَنْ سُفْيَانَ الثَّوْرِيِّ (رَحِمَهُ اللَّهُ) أَنَّهُ قَالَ: اخْتَارَ
الْفُقَرَاءُ خَمْسًا، وَاخْتَارَ الْأَغْنِيَاءُ خَمْسًا. اخْتَارَ
الْفُقَرَاءُ: رَاحَةَ النَّفْسِ، وَفَرَاغَةَ الْقَلْبِ، وَعُبُودِيَّةَ الرَّبِّ،
وَخِفَةَ الْحِسَابِ، وَالذَّرَجَةَ الْعُلْيَا. وَاخْتَارَ الْأَغْنِيَاءُ:
تَعَبَ النَّفْسِ، وَشُغْلَ الْقَلْبِ، وَعُبُودِيَّةَ الدُّنْيَا، وَشِدَّةَ
الْحِسَابِ، وَالذَّرَجَةَ السُّفْلَى.

Süfyân-ı Sevrî (rahimehullah) şöyle demiştir:
“Fakirler (şu) beş şeyi, zenginler de (şu) beş
şeyi seçmiş ve tercih etmişlerdir. Fukara: gönül
rahatını, kalbin (mâsivallahtan) boşalmasını,
rabbe kulluğu, hesabın hafifliğini ve yüksek
dereceleri seçtiler. Zengiler ise: Gönül
yorgunluğunu, kalb meşguliyetini, dünyaya
tapmayı, hesabın şiddetlisini ve süfli alçak
dereceleri seçtiler.”

Takva'nın Önündeki Engeller

وَعَنْ بَعْضِ الْحُكَمَاءِ: بَيْنَ يَدَيِ التَّقْوَى خَمْسُ
عَقَبَاتٍ، مَنْ جَاوَزَهَا نَالَ التَّقْوَى. أَوَّلُهَا: اخْتِيَارُ
الشَّدَّةِ عَلَى النِّعْمَةِ. وَثَانِيهَا: اخْتِيَارُ الْجُهْدِ عَلَى
الرَّاحَةِ. وَثَالِثُهَا: اخْتِيَارُ الدُّلِّ عَلَى الْعِزِّ. وَرَابِعُهَا:
اخْتِيَارُ السُّكُوتِ عَلَى الْفُضُولِ. وَخَامِسُهَا: اخْتِيَارُ
الْمَوْتِ عَلَى الْحَيَاةِ.

Hikmet ehli bazı zatlar buyurmuştur ki; “Takva
(üzere hayat yaşamak isteye)nin önünde (şu)
beş netice vardır. Birincisi: Darlığı nimete
tercih etmek; İkincisi: Gayreti rahata tercih
etmek; Üçüncüsü: Zilleti izzete tercih etmek;
Dördüncüsü: Susmayı fuzuli kelama tercih etmek;
Beşincisi: Ölümü yaşamaya tercih etmek.”

Acele Etmenin Sünnet Olduğu Yerler

وَعَنْ خَاتِمِ الْأَصَمِّ رَحِمَهُ اللَّهُ أَنَّهُ قَالَ: أَلْعَجَلَةُ مِنَ الشَّيْطَانِ إِلَّا فِي خَمْسٍ مَوَاضِعَ. فَإِنَّهَا مِنْ سُنَنِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. إِطْعَامُ الضَّيْفِ إِذَا نَزَلَ، وَتَجْهِيزُ الْمَيِّتِ إِذَا مَاتَ، وَتَرْوِيجُ الْبَيْتِ إِذَا بَلَغَتْ، وَقَضَاءُ الدَّيْنِ إِذَا وَجَبَ، وَالتَّوْبَةُ مِنَ الذَّنْبِ إِذَا فَرَطَ.

Hâtem-i Esam (rahimehullah) buyurmuştur ki: “Beş yer hariç, acele etmek şeytandandır. Zira o beş şey Rasûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)’in sünnetlerindendir. Geldiği zaman misafire ikramda acele etmek. Öldüğü zaman ölünün teçhiz, tekfin ve defnini acele yapmak. Buluğa ulaştığında kız çocuğunu evermede acele etmek. Borçlandığı vakit ödemede acele etmek. Hata ettiğinde günahına tevbeyle acele etmek.”

Neyi İstersen Ona Göre Davran

وَعَنْ شَقِيقِ الْبَلْخِيِّ رَحِمَهُ اللَّهُ أَنَّهُ قَالَ: عَلَيْكُمْ بِخَمْسٍ خِصَالٍ فَأَعْمَلُوهَا. أُعْبِدُوا اللَّهَ بِقَدْرِ حَاجَتِكُمْ إِلَيْهِ، وَخُذُوا مِنَ الدُّنْيَا بِقَدْرِ عُمرِكُمْ فِيهَا، وَأَذْنِبُوا اللَّهَ بِقَدْرِ طَاقَتِكُمْ عَلَى عَذَابِهِ، وَتَزَوَّدُوا فِي الدُّنْيَا بِقَدْرِ مَكَثِكُمْ فِي الْقَبْرِ، وَأَعْمَلُوا لِلْجَنَّةِ بِقَدْرِ مَا تُرِيدُونَ فِيهَا الْمَقَامَ.

Şakîki Belhî (rahimehullah) buyurmuştur ki: “Sizin şu beş şeyle amel etmeniz gerekir: Allah’a, ona ihtiyacınız olduğu kadar ibadet edin. Dünyadan, orada yaşayacağınız kadar alın. Allah’u Teâlâ’ya karşı azabına dayanabileceğiniz kadar günah işleyin. Kabirde bekleyeceğiniz kadar dünyada iken yanınıza azık alınız. Cennet için, orada istediğiniz makama göre amel edin.”

İblisin Şakaveti, Adem (a.s.)’in Saadeti

وَقَالَ مُحَمَّدُ بْنُ الدُّورِيِّ: شَقِيَ إِبْلِيسُ بِخَمْسَةِ أَشْيَاءَ: لَمْ يُقِرَّ بِالذَّنْبِ، وَلَمْ يَنْدَمْ، وَلَمْ يَلْمِ نَفْسَهُ، وَلَمْ يَغْرِمْ عَلَى التَّوْبَةِ، وَقَنَطَ مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ. وَسَعِدَ آدَمُ بِخَمْسَةِ أَشْيَاءَ: أَقَرَّ بِالذَّنْبِ، وَنَدِمَ عَلَيْهِ، وَلَا مَ نَفْسَهُ، وَأَسْرَعَ فِي التَّوْبَةِ، وَلَمْ يَقْنُطْ مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ.

Muhammed b. Ed-Dûrî (rahimehullah) buyurmuştur ki: “İblis (şu) beş şeyle şakî (kötü) oldu: (İşlemiş olduğu) günahı kabul etmedi, pişman da olmadı, nefsinin kötülemedi, tevbe etmeye azmetmedi ve Allah’ın rahmetinden ümidini kesti. Adem (aleyhisselam) ise (şu) beş şey ile saîd ve mutlu oldu: Hatasını kabul etti, ona pişman oldu, nefsinin kötülemedi, tevbe etmeye acele etti, Allah’ın rahmetinden ümit kesmedi.”

Sevilen Beş şey, Unutulan Beş şey

قَالَ النَّبِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ: سَيَاتِي عَلَى أُمَّتِي زَمَانٌ يُحِبُّونَ الْخَمْسَ وَيَنْسَوْنَ الْخَمْسَ. يُحِبُّونَ الدُّنْيَا وَيَنْسَوْنَ الْآخِرَةَ، وَيُحِبُّونَ الْحَيَاةَ وَيَنْسَوْنَ الْمَوْتَ، وَيُحِبُّونَ الْقُصُورَ وَيَنْسَوْنَ الْقُبُورَ، وَيُحِبُّونَ الْمَالَ وَيَنْسَوْنَ الْحِسَابَ، وَيُحِبُّونَ الْخَلْقَ وَيَنْسَوْنَ الْخَالِقَ.

Hız. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) buyurmuştur ki: “Ümmetim üzerine öyle bir zaman gelecek ki onlar beş şeyi sevip beş şeyi unutacaklar. Dünyayı sevip ahireti unutacaklar; yaşamayı sevip ölümü unutacaklar; köşk ve sarayları sevip kabri unutacaklar; malı sevip hesabı unutacaklar; mahluku sevip Hâlık olan (Allah’ı) unutacaklar.”

M.Emin KARABACAK

Çocuklarda Bilinçaltı Nasıl İşler?

Yaradılışın gereği zihinleri boş olarak yaratılan çocuklar, eğitmeye müsait olarak da anne babalara emanet edilmişlerdir.

“Allah sizi annelerinizin karnından bir şey bilmez halde çıkarmıştır.” (Nahl,78)

“Her doğan çocuk fitrat üzere doğar.”
(Buhârî, Cenâiz, 92)

İmam-ı Gazali Hazretleri çocuğun kalbini; **“Tertemiz, bomboş, saf, her şeyi almaya kabiliyetli ve yönlendirdiği her şeyi yapmaya meyilli”** olarak tarif ederken eğitimleri konusunda şöyle tavsiyede bulunmaktadır:

“Çocuk, ana- babasının elinde bir emnettir. Kalbi, kıymetli bir cevher gibi temizdir. Mum gibi her şekli alabilir. Bütün yazı ve şe-

killerden uzaktır. Temiz bir toprak gibi olup, hangi tohum atılsa büyür. İyilik tohumu ekilirse din ve dünya saadetine kavuşur. Anne babası ve hocası sevabına ortak olur. Şayet fesad tohumu atılırsa helak olur; anne babası ve hocası günahına ortak olur.”

0-6 yaşları arasında çocukların bilinçaltı, gördüklerini, işittiklerini ve öğrendiklerini atlamadan kamera gibi kaydeder. Bunları kaydederken de egosantrik düşüncelerini de dikkate alırlar. Bu kayıtlar, zamanla inançlar dediğimiz çocukların doğrularını oluşturur. Bunun en güzel örneği de Albert Bandura deneyidir.

1961’de Albert Bandura ve arkadaşları tarafından yapılan deney, televizyonda şiddeti gören çocuğun saldırganlığının artıp artmadığını ortaya koyuyor.

Bu deneyde çocuklar bir yetişkini, basit oyuncaklar ve şişirme bir bebekle oynarken seyrettiler. Deneysel koşullardan birinde, yetişkin yaklaşık bir dakika için basit oyuncakları toplamakla işe başladı. Sonra dikkatini şişirme bebeğe çevirdi. Bebeğe yaklaştı, onu yumrukladı, ağaç bir çekiçe ona vurdu, havaya fırlattı ve odanın içinde oraya buraya tekmeledi. Bütün bunları yaparken de **“Kır burnunu, vur başına, al sana!”** diyerek bağırırdı.

Çocukların gözleri önünde bu davranışlar yaklaşık 9 dakika sürdü. Diğer bir durumda yetişkin sessizce diğer oyuncaklar üzerinde çalıştı, şişirme bebekle ilgilenmedi.

Bir süre sonra, her çocuk şişirme plâstik bebeği de içeren bir dizi oyuncakla 20 dakika yalnız bırakıldı. Yetişkini saldırgan davranışlarda bulunurken seyreden çocukların, onu diğer oyuncaklar üzerinde sessizce çalışırken seyreden gruptaki çocuklardan çok daha saldırgan davrandıkları görüldü.

İlk grup, bebeği yumrukladı, tekmeledi, hırpaladı ve saldırgan yetişkinin söylediklerine benzer saldırgan yorumlarda bulundu. Bu çocukların, saldırmaya, deney öncesinden daha eğilimli oldukları açıkça ortaya çıktı. Taklit süreci içinde daha fazla saldırgan davranış gösteriyorlardı.

6-12 yaşları arasında ise çocuklar, kısmen yorumlama yeteneğinin gelişmesine bağlı olarak gördüklerine, işittiklerine ve öğrendiklerine duygu ve düşüncelerini de katarlar. Yani 0-6 yaşlarında kaydettiklerini yeni öğrendikleri bilgilerle karşılaştırarak ve harmanlayarak kaydederler. Başka bir ifadeyle 0-6 yaşlarında öğrendiklerini 6-12 yaşlarında doğrularak ve pekiştirerek kaydetmektedirler.

12 ve yukarı yaşlarda ise soyut zekânın da gelişmeye başlaması ile birlikte, geçmişteki tecrübelerden de yararlanarak olayları genelleme yaparak kaydediler. Yaklaşımları ve değerlendirmeleri ise 12 yaş öncesinde bilinçaltına kaydettiği şekilde olur. Olaylar karşındaki tepkileri, bilinçaltındaki kayıt şekline göre verirler. Ergenlik sürecinde çocuklar, bilinçaltına bağlı olarak duygu yoğunluğu yaşayacaklarından duygularını kontrol etmekte sıkıntı yaşayabileceklerdir. Ani tepki verme ve duygusallık daha çok bilinçaltından kaynaklandığından tepkilerin gösteriliş şekli de kendilerine has olacaktır.

Çocuklar için Yapılması Gerekenler

1. Bilinçaltı kişinin bilgi deposudur. **Çocukların bilinçaltına bilgi yüklerken ileride işlerine yarayabilecek bilgiler yüklenmeli.**

2. Çocukları ileride nasıl olması isteniyorsa onlara o şekilde model olunmalı. **Çünkü çocukların bilinçaltı, ayna gibi olduğundan anne babalarından ne görürlerse o şekilde hareket edecekleri unutulmamalı.**

3. Çocuklara karşı anne babalar, söz ve davranışlarıyla tutarlı olmalı. **Anne babalar, çocukları ikilem içinde bırakmamak için doğrular ve yanlışları konusunda tutarlı olunmalı.**

4. Çocukların kendileri hakkındaki duygu ve düşünceleri, ailenin çocukla ilgili tutumlarından kaynaklanır. **Çocukların olumlu davranışlar sergileyebilmeleri için anne babalar, benlik saygısını zedeleyici söz ve davranışlardan kaçınılmalı.**

5. Güzel bakan güzel görür, düşüncesiyle çocukların bardağın dolu tarafını görebilmeleri için anne babalar, olaylara her zaman olumlu taraftan bakmalı.

6. **Anne babalar, çocuklarının ahlakını bozacak, bilinçaltılarını olumsuz etkileyecek kötü arkadaş ve olumsuz çevreden uzak tutmalı.**

7. **Çocukların sanal âlemde kimlerle arkadaşlık kurduklarına hangi sitelere girdiklerine dikkat edilmeli. Bunların olumsuz çevre ve kötü arkadaş çocukların bilinçaltılarını olumsuz etkileyeceğinden, anne babalar tarafından gerekli tedbirler alınmalıdır.**

Salih AYDIN

Hız. Ebû Hureyre (r.anh)

“Ebû Hureyre diye künye edindiğini kendisi şöyle açıklamıştır: “Bir kedi bulmuştum, onu elbisemin yenido taşırdım; bundan dolayı Ebû Hureyre (kedicik babası) künyesiyle çağrılır oldum”

”

Çok hadis rivâyet eden meşhur sahâbî.

Adı, **Abdurrahman b. Sahr**; künyesi, **Ebû Hureyre**'dir. **Câhiliye döneminde ismi Abdüşşems** idi. **Hız. Peygamber** onu, **Abdurrahman** (bazı rivâyetlere göre **Abdullah**, hattâ başka isimler de ileri sürülmektedir) diye adlandırdı (el-Hâkim en-Nisâbûrî, el-Müstedrek, Beyrut, t.y, III, 507). Ne sebeple Ebû Hureyre diye künye edindiğini kendisi şöyle açıklamıştır: “**Bir kedi bulmuştum, onu elbisemin yenido taşırdım; bundan dolayı Ebû Hureyre** (kedicik babası) **künyesiyle çağrılır oldum**” (ez-Zehebî, Tezkire-tü'l-Huffâz, Haydarâbâd 1376/1956, I, 32). **Hayber gazvesi** sırasında **Yemen'den Medine'ye gelip müslüman olmuştur** (H. 7/M. 629) (ez-Zehebî, a.g.e., aynı yer). O tarihten itibaren Hız. Peygamber'in vefâtına kadar ondan ayrılmayan bir sahâbîsi olmuş, kendisini onun hizmetine adanmıştır. **Hizmet süresi yaklaşık dört yılı buluyordu** (İbn Kesir, el-Bidâye ve'n Nihâye, Beyrut 1966, VIII, 108,113).

**H. Peygamber'in misafirperverliği ve cö-
mertliği sayesinde yaşıyan Ebû Hureyre, Rasû-
lullah (s.a.s.)'in mescidinde sadece ibadet ve
ilimle meşgul olan Ehl-i Suffe'nin en ileri ge-
len siması idi.** H. Peygamber'i büyük bir muhab-
betle sevmiş, onun sünnetine uygun olarak
yaşamış ve manevî yüce mertebelere
erişmiştir (İbn Kesir, a.g.e., VIII,
108, 110).

**İffet sahibiydi, eli
açık ve cömertti.** H.
Osman'ın şehid edilme-
sinden sonraki fitne olay-
larında köşesine çekildi.
Halk onun bu halinden
kendisine söz ettiklerinde
Rasûlullah (s.a.s.)'in şu ha-
disini rivâyet ediyordu: **"Fit-
neler çıkacak. O zamanda,
oturanlar ayakta durandan,
ayakta duran yürüyenden, yürü-
yen koşandan daha hayırlıdır. Kim
dönüp bakmaya yönelirse, o da ona yönelir.
Kim bir sığınak veya korunak bulursa onunla
korunsun"** (Buhâri, Menâkib, 25; Müslim, Fiten, 10).

Hoşsohbet, temiz ve ince duygulu, saf gönüllü
idi (Zehebî, Tezkire, 1, 33). Emirlik ve valilik ona kibir
vermedi. Üstelik alçak gönüllülüğünü arttırdı. Medine
valisi Mervan'a vekâlet ettiği sıralarda, üzerine seme-
ri bağlanmış bir eşekle, hurma lifinden örölmüş bir
başlık başında olduğu halde çarşıya çıkar ve, **"Sa-
vulun emir geliyor!"** dermiş (İbn Sa'd, et-Tabaka-
tü'l-Kübrâ, Beyrut 1380/1960, IV, 336).

**İmam şâfii gibi büyük âlimlerin bildirdiği-
ne göre Ebû Hureyre kendi dönemindeki hadis
nakledenlerin içinde hafızası en sağlam ola-**

nıdır (İbn Hacer, el-isâbe fi Temyîzi's-Sahâbe, Mısır
1328, IV, 205). **H. Peygamber ile nisbeten kısa
sayılabilecek bir süre birlikte olmasına rağ-
men, onun hadislerini bu kadar büyük bir sa-
yıda elde edebilmesinin sırrı ve sebepleri şöyle
açıklanabilir:**

a) Birinci sebep: H.
Peygamber ile sık sık görüş-
mesi ve ona hiç çekinme-
den her çeşit sorular sor-
masıdır (İbn Hacer, a.g.e.,
IV, 206). Nitekim Buhâri
ve Müslim'in naklettik-
lerine göre Ebû Hureyre
şöyle demiştir: **"Siz, Ebû
Hureyre'nin çok hadis
rivâyet ettiğini söyleyip
duruyorsunuz. Ben fakir
bir kimseydim. Karın tok-
luğuna H. Peygamber'e hiz-
met ediyordum. Muhâcirler çar-
şıda, pazarda alışverişle, Ensâr da**

**kendi malları, mülkleriyle uğraşırken, ben H.
Peygamber'in meclislerinin birinde bulunmuş-
tum; buyurdu ki: 'İçinizden kim cübbesini yere
serer de ben sözümü bitirdikten sonra toplarsa
benden duyduğunu bir daha unutmaz. 'Bunun
üzerine ben üzerimdeki hırkayı yere serdim,
H. Peygamber de sözünü bitirince, onu topladım.
Nefsim kudret elinde olan Allah'a yemin
ederim ki, o andan sonra ondan duyduğum hiç-
bir sözü unutmadım"** (Müslim, Fadâilü's-Sahâbe,
159; Buhâri, ilim, 42).

b) İkinci sebep: İlme olan tutkunluğu
ve H. Peygamber'in ona bildiğini unutmama-
sı için dua buyurmasıdır. El-Hâkim en-Nisâbûrî,
Müstedrek'te (111, 508) şu haberi vermektedir: "Bir

Adı, Abdurrahman b. Sahr; künyesi, Ebû Hureyre'dir. Câhiliye
döneminde ismi Abdüşşems idi. H. Peygamber onu, Abdurrahman (bazı
rivâyetlere göre Abdullah, hattâ başka isimler de ileri sürölmektedir)
diye adlandırdı (el-Hâkim en-Nisâbûrî, el-Müstedrek, Beyrut, t.y, III, 507).

H. Peygamber'in misafirperverliği ve cömertliği sayesinde yaşıyan Ebû Hureyre, Rasûlullah (s.a.s.)'in mescidinde sadece ibadet ve ilimle meşgul olan Ehl-i Suffe'nin en ileri gelen siması idi.

adam Zeyd b. Sâbit'e gelerek ona bir mesele sordu. O da Ebû Hureyre'ye gitmesini söyledi ve şöyle devam etti; çünkü bir gün ben, Ebû Hureyre ve bir başka sahâbî Mescid'de oturuyorduk, dua ve zikirle meşgul idik. O sırada Hz. Peygamber geldi, yanımıza oturdu; biz de dua ve zikri bıraktık. Buyurdu ki: **'Her biriniz Allah'tan bir dilekte bulunsun.'** Ben ve arkadaşım, Ebû Hureyre'den önce dua ettik, Hz. Peygamber de bizim duamıza âmin dedi. Sıra Ebû Hureyre'ye geldi ve şöyle dua etti: **'Allah'ım, senden iki arkadaşımın istediklerini ve de unutulmayan bir ilim dilerim.'** Hz. Peygamber bu duaya da âmin dedi. Biz de, **'Ey Allah'ın Rasûlü, biz de Allah'tan unutulmayan bir ilim isteriz'** dedik. Hz. Peygamber, **'Devslı genç sizden önce davrandı'** buyurdu.

Buhâri, ilim bahsinde, hadise olan tutku bâbında (nr. 33) Ebû Hureyre'nin şöyle dediğini nakletmiştir: **"Ey Allah'ın Rasûlü, kıyâmet gününde senin şefâatine nâil olacak en mutlu kişı kimdir?"** diye sordum. Rasûlullah buyurdu ki: **"Ey Ebû Hureyre, senin hadise olan aşırı tutkunluğunu**

bildiğim için, böyle bir soruyu senden önce hiç kimsenin sormayacağını tahmin etmiştim. Kıyâmet gününde benim şefâatime nâil olacak en mutlu kişı Lâilâhe illallah diyen kimsedir."

c) Üçüncü sebep: Ebû Hureyre'nin büyük sahâbîlerle görüşmesi, onlardan birçok hadis alması ve bu sayede ilminin artıp ufkunun genişlemesidir (İbn Hacer el-Askalâni, el-isâbe, IV, 204).

d) Dördüncü sebep: Hz. Peygamber'in vefâtından sonra uzun süre yaşamış olmasıdır. Nitekim **Hz. Peygamber'den sonra kırkyedi yıl yaşamış, hadisleri halk arasında yaymakla meşgul olmuştur** (Muhammed Ebû Zehv, el-Hadis, ve'l-Muhaddisûn, Kahire 1958, 134).

Bütün bunların neticesinde Ebû Hureyre, Sahâbe içerisinde hadisi en iyi bilen, hadis almada ve rivâyet etme hususunda diğerlerinden daha üstün bir duruma gelmiştir. Onun rivâyet ettiği hadisler, diğer sâhâbilerde veya birçoğunda dağınık halde bulunuyordu. Bu yüzden onlar Ebû Hureyre'ye başvuruyor, hadis rivâyetinde ona dayanıyorlardı. İbn Ömer, onun cenaze namazında, ona Allah'tan rahmet dileyerek, **"Hz. Peygamber'in hadisini müslümanlar adına muhâfaza ediyordu"** demiştir (İbn Sa'd, Tabakât, IV, 340). Buhâri, **'Ebû Hureyre'den 800 kadar sahâbe ve tâbiîn âlimleri hadis rivâyet etmişlerdir'** diyor (İbn Hacer, a.g.e., IV, 205).

Kendisinden beşbinüçyüzyetmiş dört hadis gelmiş, bunlardan üçyüzyirmibeş tanesini Buhâri ve Müslim müştereken, doksanüç tanesini yalnız Buhâri, yüzseksendokuz hadisini de yalnız Müslim Sahîh'lerine almışlardır (Muhammed Ebû Zehv, a.g.e., 134).

Ebu Hureyre, asırlar boyunca tetkik ve tenkid konusu olmuştur. Gerek Doğu dünyasında gerek Batı

dünyasında Ebû Hureyre hakkında ileri geri konuşulmuştur. Bunun sebebi, keyif ve arzulara karşı gelen dine yönelik hile ve tuzakları sonuçsuz bırakan bir kısım hadislerinden kurtulmak istenmesidir. Bu hücumlar ya yalan ve zayıf rivâyetlere, ya da bazı sahîh hadislerle dayanır. Fakat bu tür sahîh hadisleri de doğru-dürüst anlayamazlar, bu yüzden de kendi arzuları doğrultusunda yanlış yorumlara başvururlar. (Muhammed Ebû Zehv, a.g.e., 153; el-Hâkim en-Nisâbü'rî, a.g.e., III, 5 1 3). Bu hadislerden bir kısmını ve cevaplarını özet olarak verelim:

Ebû Hureyre'nin hadis konusundaki güvenilirliğine gölge düşürecek şüphe kaynaklarından biri, onun Rasûlullah (s.a.s.)'den: **“Bir kimse Ramazan ayında cünüp olarak sabahlarsa, o gün oruç tutmasın”** hadisini nakletmesi ve halka bu yolda fetvâ vermesidir. Onun böyle rivâyet ettiğini Âişe ve Ümmü Seleme haber alınca, onun bu rivâyetini kabul etmemişler, şöyle demişlerdir: **“Hz. Peygamber ailesiyle birlikte olması neticesinde cünüp olarak sabahlar, sonra da boy abdesti alıp orucunu tutardı.”** Bunun üzerine Ebû Hureyre onların dediklerini kabul etmiş ve demiştir ki: **“Bu hadisi bana Fadl b. Ab-bâs ile Üsâme b. Zeyd Hz. Peygamber'den nakletmişlerdi. Mü'minlerin anneleri ise bu gibi konuları erkeklerden daha iyi bilirler”** (Buhârî; Savm, 23; İbn Hacer, Fethu'l-Bâri, Mısır 1300, IV, 123-124; Muhammed Ebû Zehv, a.g.e., 155).

Buna şu cevap verilmiştir: Ebû Hureyre sözkonusu hadisi Rasûlullâh (s.a.s.)'den kendisi işitmemiştir. Hadisi Fadl ve Üsâme vasıtasıyla rivâyet etmiştir. Bu iki sahâbî ise doğru ve güvenilir kişilerdir. Âişe ile Ümmü Seleme'nin hadisi, onun yanında ağırlık kazanınca, onların rivâyetine dönmüş, hakka uyararak önceki fetvâsından vazgeçmiştir (İbn Hacer, a.g.e., IV, 126; M. Eba Zehv, a.g.e., 155). Fadl ve Üsâme'nin naklettiği hadise gelince, âlimler bu konuda şunları söylediler: Birincisi, bu hadis kendisinden daha kuvvetli hadisle gelişmektedir; dolayısıyla onunla değil kuvvetli olanla

amel edilir. ikincisi, bu iki sahâbînin hadisi orucun farz kılındığı dönemin başlarına aittir. O sırada oruçlunun uyuduktan sonra yemesi, içmesi, cinsel münasebette bulunması haramdı. Daha sonra Allah'tan yeri ağarcaya kadar bütün bunları mübah kıldı. Onun için karı-koca ilişkisi sabaha kadar devam ederdi. Fecrin doğuşundan sonra da yıkanması gerekmektedir. Bu da gösteriyor ki Âişe ile Ümmü Seleme'nin naklettiği hadisin hükmünü neshetmiştir. Ne Fadl ile Üsâme'nin ne de Ebû Hureyre'nin bu son hükmü bildiren hadisten haberleri vardı. Bu yüzden Ebû Hureyre hâlâ önceki hadise göre fetvâ vermeye devam ediyordu. Kendisine bu haber ulaşınca da bu fetvâsından dönmüştür (İbn Hacer, a.g.e., IV, 127-128). İbn Hacer şöyle der: **“Ebû Hureyre'nin hakkı teslim edip ona dönmesi onun faziletini gösterir”** (a.g.e. ve yer; Kastallâni, irsâdü's-Sârî, Mısır 1326. IV, 443; M. Ebû Zehv, a.g.e., 155).

Rasûlullah (s.a.s.)'in şu hadisini rivâyet ediyordu: **“Fitneler çıkacak. O zamanda, oturanlar ayakta durandan, ayakta duran yürüyenden, yürüyen koşandan daha hayırlıdır. Kim dönüp bakmaya yönelirse, o da ona yönelir. Kim bir sığınak veya korunak bulursa onunla korunsun”**

(Buhârî, Menâkib, 25; Müslim, Fiten, 10).

Bir başka itiraz da şudur: Ebû Hureyre hadis rivâyet ederken tedlis yapardı (Hz. Peygamber'den duymadığı bir hadisi kendisine rivâyet eden şahsın ismini ver-meyerek, Hz. Peygamber'den rivâyet ederdi). Meselâ, yukarıda geçen **“cünüp olarak sabahlayan kimseye oruç tutmak yoktur”** hadisinde durum böyledir. Tedlis yapmak ise yalan söylemenin kardeşidir (İbn Kesir, el-Bidâye, VIII, 109).

Bu itiraza şöyle cevap verilir: Ebû Hureyre'nin islâm'a girişinin hicretin 7. yılına kadar geciktiği dikkate alınırsa, Hz. Peygamber'in pekçok hadisini ondan duymadığı ortaya çıkar. Bu durum, onun hadis bilgisini tamamlayabilmesi için, Hz. Peygamber'den duymuş olan sahâbîlerden almasını gerektiriyordu. Onun bu hali, ya dünyevi meşguliyetlerinden dolayı, ya da yaşlarının küçük olması, yahut da sonradan müslüman olmaları gibi sebeplerle Hz. Peygamber'in meclislerinde bulunmayan diğer sahâbîlerin durumuyla aynıdır. Humeyd'den gelen şu haber de bunu teyid eder: **“Biz Enes b. Mâlik'in yanında idik. Bize şöyle dedi: Vallahi size Hz. Peygamber'den naklettiğimiz hadislerin hepsini biz-**

İmam şâfii gibi büyük âlimlerin bildirdiğine göre Ebû Hureyre kendi dönemindeki hadis nakledenlerin içinde hafızası en sağlam olanıdır (İbn Hacer, el-isâbe fî Temyîzi's-Sahâbe, Mısır 1328, IV, 205).

zat kendisinden duymuş değiliz. Fakat (hadisi duyan duymayana naklederdi) **biz de birbirimizi yalanlamazdık**” (Ahmed b. Hanbel, Müsned, Mısır 1313, IV, 283; M. Ebû Zehv, a.g.e., 157).

Hadisi duyan ve diğerlerine nakleden sahâbînin isminin zikredilmemesini tedlis saymak uygun değildir. Zira ehli sünnet âlimlerinin ittifakıyla sahâbenin hepsi âdildir. Âlimlerin, mürsel hadisi delil kabul etmek hususundaki ihtilâfı, ismi zikredilmeyen râvinin durumunun bilinmeyişi sebebiyledir. İbnu's-Salâh bu hususta şöyle der: **“İbn Abbâs ve benzeri yaşça küçük sahâbîlerin Hz. Peygamber'den işittiklerileri halde ondan rivâyet ettikleri mürsel hadisler, mevsûl ve müsned hükmündedir. Çünkü onlar bu hadisleri sahâbîlerden almışlardır. Bir sahâbînin kim olduğunun bilinmemesi, hadisin sıhhatine zarar vermez. Çünkü sahâbîlerin tamamı âdildir”** (İbnu's-Salâh, Mukaddime, Mısır 1326, 22). Bütün bunlardan anlaşılıyor ki Ebû Hureyre'den hiçbir yalan çıkmış değildir. Zira bu tür mürsel hadislerde Ebû Hureyre, **“Rasûlullah'ın şöyle dediğini işittim, ya da şöyle yaptığını gördüm”**

demiyor; aksine, **“Rasûlullah şöyle buyurdu veya şöyle yapmıştır”** gibi ifadeler kullanıyordu. Burada onun tedlis yaptığı da söylenemez. Çünkü adını zikretmediği sahâbeden biridir ve sahâbînin âdil olduğuna dair icmâ vardır (M. Ebû Zehv, a.g.e., s.158).

Bir başka itiraz: Hz. Ömer, Ebû Hureyre'yi hadis rivâyetinden alıkoymuş ve ona, **“Ya Hz. Peygamber'den hadis rivâyetini bırakırsın, ya da seni Devs topraklarına sürerim”** demiştir (İbn Kesir, el-Bidâye, VIII, 106; M. Ebû Zehv, a.g.e., 159). Ömer'in bu tutumu Ebû Hureyre'nin yalan söylediğini göstermektedir.

Buna şöyle cevap verilmiştir: Ebû Hureyre, Hz. Peygamber'den naklettiği hadisleri halka öğretmeyi, ilmi gizlemenin günahından kurtulmak için, kendisine bir görev sayıyordu (Buhârî, ilim, 43). Bu anlayış onu çok hadis rivâyet etmeye sevketti. Bir tek mecliste bile Hz. Peygamber'in birçok hadisini naklederdi. Fakat Hz. Ömer, halkın herşeyden önce Kur'ân ile meşgul olmasını, amelle ilgili olanların dışında kalan hadisleri az rivâyet etmelerini, halkı yersiz bir tevekküle götürecek ruhsat hadisleriyle, halkın anlayamayacağı müskil hadisleri halka rivâyet etmeyi uygun görmüyordu. Bu arada, çok hadis rivâyet edenlerin, rivâyet sırasında hata yapabileceklerinden ve benzeri şeylerden de endişe ediyordu. Bütün bu sebeplerle, Hz. Ömer sahâbîleri çokça hadis rivâyet etmekten alıkoymuş, Ebû Hureyre'ye de ağır konuşmuş ve onu Devs'e sürmekle tehdit etmiştir. Çünkü Sahâbe içerisinde en çok hadis rivâyet eden oydu. İbn Kesir bunu naklettikten sonra şöyle der: **“Bildirildiğine göre Hz. Ömer (r.a.) daha sonra Ebû Hureyre'nin hadis nakletmesine izin vermiştir** (İbn Kesir, a.g.e., VIII, 106; M. Ebu Zehv, a.g.e., 159).

Bir başka menfî tenkid: Ebû Hureyre'nin diğer sahâbîlerden daha çok hadis rivâyet etmesini sağla-

yan şey, Hz. Peygamber söylesin veya söylemesin, helâl ve haramla ilgili olmayan, fakat güzel ahlâka teşvik, cennet ve cehennem haberleri gibi bütün güzel sözleri ona isnad etmeyi kendine câiz görmesidir. Onun bu konudaki dayanağı şu hadislerdir: **“Ben-den size hakka uygun bir söz ulaştığında, ben onu ister söylemiş olayım isterse olmayayım, onu alınız’ “Benim söylemediğim fakat benden size ulaştırılan güzel bir sözü, ben söylemişim-dir”** (M. Ebû Zehv, a.g.e., 160).

Buna verilen cevap şudur: Geç müslüman olma-sına rağmen Ebû Hureyre’nin çok hadis rivâyet et-mesi, onların ileri sürdükleri sebeplere bağlanamaz. Bunun asıl sebebi, dünyadan el-etek çekip Hz. Pey-gamber’in toplantılarına katılması, savaşta ve savaş dışında onun yanından ayrılmaması, hadisleri unut-maması için Hz. Peygamber’in duasını alması, Hz. Peygamber’in vefâtından sonra elli yıl kadar daha yaşaması ve duymadığı hadisleri diğer sahâbî-lerden alarak insanlara rivâyet etmesidir (A.g.e. ve yer). Helâl ve haram dışındaki konularda Hz. Peygamber’e yalan isnad etmesini kendisi için câiz görmesi iddiası da geçer-sizdir. Çünkü o, **“Kim bi-lerek bana yalan isnad ederse cehennemdeki yerine hazırlansın”** hâdi-sinin râvîlerinden biridir. Birçok toplantılarında hadis rivâyet etmek istediğinde bu hadisi zikrettiği sâbittir. Sahâbîler, onun hadis rivâyetindeki üstünlüğünü ka-bul ettiler ve ondan hadis naklettiler. Hz. Ömer, Os-man, Talha, İbn Abbâs, Âişe, Abdullah b. Ömer ve diğerleri (r.anhum) bunlardandır (Hâkim en-Nisâbü’rî, a.g.e., III, 513; İbn Kesir, a.g.e., VIII, 108). Bu da on-ların, Ebû Hureyre’nin güvenilirliği ve doğruluğu hu-susunda ittifak ettiklerini gösterir. Diğer taraftan, Ebû Hureyre’nin rivâyet ettiği hadislerin çoğunun, başka sahâbîler tarafından da nakledildiği görülür (M. Ebû Zehv, a.g.e., 160, 161).

Ebû Hureyre’nin dayandığını ileri sürdükleri hadislere gelince, bu hadisleri Ebû Hureyre rivâyet etmemiştir. Aksine bunlar onun adına uydurulmuş sözlerdir. Bu hususta İbn Hazm şöyle demiştir: **“Al-**

lah’tan korkmaz bazı insanlar birtakım ha-disler rivâyet ettiler. Bunların bazısı islâm’ın temel prensiplerini geçersiz kılmakta, bazıları da Hz. Peygamber’e yalan isnad etmeyi mübah saymaktadır.” İbn Hazm bu iki hadisi de, râvîleri-nin çok zayıf olmasından ötürü geçersiz saymaktadır (İbn Hazm, el-ihkâm fî Usûli’l-Ahkâm, Mısır 1345, II, 76, 78, 80; M. Ebû Zehv, a.g.e., 161, 162).

Macar asıllı ünlü müsteşrik yahudi Ignaz Goldzi-her de Ebû Hureyre’nin hadis uydurduğunu ve bunda hayli ileri gittiğini ileri sürmüştür. Böyle bir tenkid tü-müyle bâtıldır, geçersizdir ve hiçbir haklı tarafı yoktur. Buhârî’nin söylediği gibi Ebû Hureyre’den sekizyüz âlim hadis rivâyet etmiştir. O, sahâbe ve muhaddis-ler nazarında son derece güvenilir yüce bir şahsiyettir.

İbn Ömer şöyle demiştir: **“Ebu Hureyre benden daha hayırlı ve naklet-tiğini daha iyi bilen-dir.”** Cennet’le müjdele-nenlerden biri olan Talha b. Ubeydullah da: **“şüp-he yok ki Ebû Hurey-re Hz. Peygamber’den bizim işitmediğimiz hadisleri işitmiştir”** demiştir (el-Hâkim en-

Nisâbü’rî, a.g.e., III, 511, 512). Mervan’ın sekreteri Ebû Zualza’a da Ebû Hureyre’nin hadis rivâyetinde ne derece güçlü olduğunu gösteren şu haberi nakle-der: “Mervan, Ebû Hureyre’yi Saray’da hadis rivâyet etmek için dâvet etmişti. Mervan beni divanın arkası-na oturtmuştu ve ben de Ebû Hureyre’nin naklettik-lerini gizlice yazıyordum. Ertesi yıl yine onu dâvet etti ve ondan hadis rivâyet etmesini istedi. Bana da bir yıl önceki yazdıklarımın takip etmemi tenbih etti. Ne-ticede, onun bir tek kelime bile değişiklik yapmadan rivâyet ettiğini gördüm (İbn Kesir, a.g.e., III, 106; M. Ebû Zehv, a.g.e., 162-164).

Ebû Hureyre 78 yıl yaşadıktan sonra Hicri 57/676 yılında Medine’de vefât etmiştir.

El-Esmâ

“Ey insanlar! Sizler Allah’a muhtaç fakirlersiniz. Allah ise her bakımdan sınırsız zengin olan, övülmeye hakkıyla layık olandır.” (Fâtır 35/15)

“Şüphesiz biz insanı, karışım halindeki az bir sudan (meniden) yarattık ve onu imtihan ediyoruz. Bu sebeple onu iştir ve görür kıldık.” (İnsan 76/2)

“Acaba onlar herhangi bir yaratıcı olmadan mı yaratıldılar? Yoksa yaratıcılar onlar mıdır? Yoksa gökleri ve yeri mi yarattılar? Hayır, Onlaryakinen bilmezler.” (Tûr 52/35-36)

“Allah hiçbir çocuk edinmedi ve Onunla beraber hiçbir ilah da yoktur. Öyle olsaydı her ilah kendi yarattığını alır götürür ve mutlaka birbirlerine üstün gelmeye çalışırlardı. Allah ise onların vafettiklerinden münezzehtir.” (Mü’mnûn 23/91)

Kardeşlerim! Bu Âyet-i Kerîmelerde olduğu gibi Rabbimizin daha nice Âyetleri bizlere o’nun yüceliğini, izzetini, azametini, rahmetini, adaletini, keremini kısacası zatına ve sıfatlarına delalet eden isimleri olduğunu haber vermektedir.

Hususiyetle, Kur’ân-ı Hakîm’in A’râf Suresi 180. Âyet-i kerimesinde bizlere:

“En güzel isimler Allah Teâlâ’ya mahsustur. O’na o güzel isimleriyle dua edin ve O’nun isimleri hakkında haktan ayrılarak (Cenâb-ı Hak’kı, ilahlık şanına lâıık olmayan veya çirkin bir mânâyı içeren isimler ile anan) kimseleri terkediniz. Onlar işler oldukları şeylere göre cezaya uğrayacaklardır.” buyurarak, “el-Esmâ’ül-Hüsnâ” ismiyle bildiğimiz en güzel isimleri olduğunu haber vermekte ve bu isimlerle ona yalvarıp yakarmamızı, el açıp dua etmemizi istemektedir.

أسماء الله الحسني

En Güzelin

En Güzel İsimleri

Hamza MERT

Üç-Hüsnâ

Rasûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Efendimiz de **“Şüphesiz ki Allah'u Teâlâ hazretlerinin doksan dokuz ismi şerifi vardır. Yüz'den bir eksiktir. Zira O tektir, teki sever. Herkim bu isimleri ezberler ve muhafaza ederse cennete girer.”** buyurarak bu isimlerin kaç tane olduğunu ve hadis-i şerifin devamında da isimleri zikrederek hangileri olduğunu bizlere bildirmiştir.

Efendimiz (s.a.v.)'in **Secde de Rahman ismiyle Dua etmesi**

Allah (azze ve celle) buyuruyor ki: **“(Ey Habibim!) De ki: ister Allah diye dua edin, ister rahman diye dua edin, hangisiyle dua etseniz nihayet en güzel isimler o'na mahsustur ve namazında sesini pek ziyade yükseltme ve onu büsbütün de kısma ve bunun arasında bir yol tut.”** (İsra 17/110)

Rasûl-i Ekrem (sallallahu aleyhi vesellem) efendimiz bir gece secde ederken **“Ya Allah! Ya Rahman!”** demişti. Ebu Cehil gibi bazı müşrikler bunu duymuşlar, Rahman'ı da başka bir ilâh sanmışlar, **“Muhammed -aleyhisselâm- bizi iki ilâha ibadetten nehyettiği halde kendisi Allah ile beraber rahman diye diğer bir ilâha da dua ediyor”** demişlerdi. Bunun üzerine bu âyeti kerime nazil olmuş, onların hezeyanlarına cevap verilmiş oldu.

Buyurulmuş oluyor ki: Evet. Allah Teâlâ birdir. Ortak ve benzerden uzaktır. Rahman ise sizin zannettiğiniz gibi başka bir ilah değil, aksine onun mübarek isimlerinden birisidir. İsimlerin çokluğu ise isimlendirilen varlığın çokluğunu icabetmez, Cenâb-ı Allah, o en güzel isimlerinin hangisiyle olursa olsun zikredilebilir.

Hz. Ebu Hüreyre (radiyallahu anh)'den rivayete göre Efendimiz (sallallahu aleyhi vesellem): **“Şüphesiz ki Allah'u Teâlâ'nın doksan dokuz ismi şerifi vardır. Yüz'den bir noksandır. Herkim onları sayarsa cennete gider.”** buyurmuştur.

Bizler de bu mübarek ismi şerifleri, sizlerin istifadesine sunmak ve ezberleyerek bu müjdelere nail olmak isteyenler için her sayıda yayınlayacağız inşallah. Şimdilik Allaha emanet olunuz.

Kudüs ve Mescidi Aksa

Kudüs, semavi bütün dinlerde kutsal sayılan bir şehirdir. Çünkü burası peygamberlerin bir çoğunun doğup büyüdüğü, yaşadığı, vahiy aldığı, davet ve tebliğini yaptığı şehirdir.

Hz. İbrahim'in Nemrut'un ateşinden Rabbi'nin izniyle kurtulmasının ardından eşi Sare ile birlikte Mısır'a giderken uğradığı ve kabrinin bulunduğu, Hz. İshak'ın yaşadığı, Hz. Yakup'un yavrusu Hz. Yusuf'un hasretiyle ağlamaktan neredeyse gözlerini kaybettiği, Hz. Yusuf'un doğup büyüdüğü ancak küçük yaşta iken babasının kendisine duyduğu sevgiyi kıskanan kardeşleri tarafından kuyuya atıldığı yerdir.

Hz. Musa'nın Firavunla mücadelesinden sonra İsrailoğulları'nı Mısır'dan çıkarıp götürmek istediği, Hz. Davut'un fethederek devletin başkenti yaptığı, tüm kadınlar için iffet ve namus timsali Hz. Meryem'in dünyada benzeri olmayan bir mucizeyle babasız olarak Hz. İsa'yı dünyaya getirdiği, Hz. Süleyman'ın Mescid-i Aksâ ile taçlandığı şehirdir Kudüs.

Müslümanların ilk kiblesi olan Hz. Zekeriyya (a.s.) ve Hz. Yahya (a.s.) bir mescit olarak kullandığı Resulullah (s.a.s.)'ın isrâ ve mirac mucizesini yaşadığı, harem mescitlerin üçüncüsü olan Mescid-i Aksa'nın bulunduğu şehirdir Kudüs.

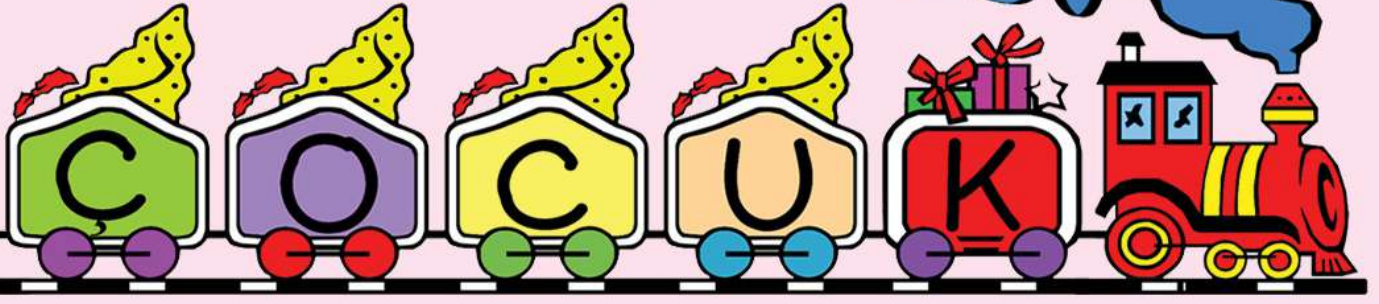
Resulullah (s.a.s.) bir hadisi şerifinde: "Yolculuk ancak şu üç mescitten birine olur: Benim mescitime (Mescid-i Nebevi), Mescit-i Haram'a ve Mescit-i Aksa'ya." Yüce Allah Kur'an-ı Kerim'de Mescit-i Aksa'dan adıyla söz etmekte ve bu mescitin etrafının mübarek kılındığını bildirmektedir.

İşte bu mübarek belde bugün maalesef Yahudilerin işgali altındadır. İlk kiblemiz olan Mescid-i Aksa'da müslümanlar serbestçe ibadet yapamamaktadır.

Mescid-i Aksa'nın batı duvarında Yahudilerin kutsal saydıkları Ağlama Duvarı bulunmaktadır. Ancak Yahudiler, Mescid-i Aksa'nın altında kendileri için kutsal sayılan Süleyman Mabedi ile Hz. Musa'nın sandığının bulunduğu inancıyla. Onlara göre sandığın içinde Eski Ahit vardır. Yahudiler hem mabed hem de sandığın geri alınması için Mescid-i Aksa'yı yıkmaya çalışıyorlar. Bu nedenle İsrail yıllardır arkeolojik kazı çalışması altında Mescid-i Aksa'nın altını oymakta, orada tüneller kazarak, kendi kendine yıkılmasını sağlamaya çalışmaktadır.

Yıllardır süren bu işgale karşı Fİlistinli kardeşlerimiz Mescid-i Aksa'nın bekçiliğini yaparak canları pahasına da olsa bu mukaddes beldeyi korumaya devam ediyorlar. Cenab-ı Hak bu güzel belde-nin bir an önce işgalden kurtulmasını nasip eylesin.

Bunları Biliyor Muydunuz?

- Bir insanın **vücut ağırlığının 1/13' ü kandır**. 70 kg ağırlığındaki bir insanda yaklaşık 5 litre kan bulunmaktadır.
- **Beyin bütün vücut kan akımının yüzde 20'sini almaktadır**.
- İnsan **vücudunun yüzde 70'i sudur**. Bu da yaklaşık 47 litredir.
- **Kalp, bir günde 110 bin kilogram kan pompalar**.
- **Kan kolesterol düzeyi 200 mg/dl düşük olmalıdır**.
- İnsan kalbi **istirahat halinde, 1 saatte yaklaşık 340 litre, ömür boyu ise toplam 500 milyon kan pompalar**.

Bilmeceler

1. Ufacık sandık içine un bastık
2. Ateş olmayan yerde ne olmaz?
3. İnsanlar hava almak için nereye giderler?
4. Hangi tene krem sürülmez?
5. Dünyayı sel bassa kimlere vız gelir?

Bilmeceler

İkizler

Annesi ikiz çocuklarını yıkadıktan sonra yatağa yatırır.

Çocukların kıkır kıkır güldüğünü görünce sorar:

- Neler oluyor, neden gülüyorsunuz?

İkizlerden biri yanıt vermiş:

- Anneciğim, kardeşimi iki kere yıkadın, beni yıkamadın ki.

Yeni Arkadaşlar

Babası küçük Temel'e sorar:

-Sınıfta kaçincusun bakalum?

-Yirmincuyum baba.

-Geçen on beşinci diyudun?

-Sınıfa beş yeni öğrenci geldi baba.

Su Kasidesi

21. Dostu ger zehr-i mâr içse olur âb-i hayât Hasmı su içse döner elbette zehr-i mâre su

***Hz. Muhammed'e gönül veren, onun dostu olan yılan zehri içse hayat suyu olur,
Onun düşmanları ise tatlı su içse yılan zehri olur.***

Açıklaması: Eski inanışlara göre âb-ı hayât denilen bir ölümsüzlük suyu vardır. Kaynağı Karanlık Ülkeleri'nde olan bu sudan içen ölmez, sonsuza kadar yaşar. Rivayete göre Büyük İskender'in ordusunda asker olan Hızır ve İlyas Peygamberler, bu suyu bulup içen iki kişidir. Aslında, ölümsüz olmak isteyen İskender, bu sudan içmeyi istemektedir. Bu sebeple bu iki askerini âb-ı hayâtı bulmak üzere görevlendirir ve onları Karanlık Ülkeleri'ne gönderir. Âb-ı hayâtı aramaktan yorulan ve acıkan iki asker dinlenmek ve yemek yemek için bir pınar başında mola verir. Hızır, pınarın suyundan ellerini yıkarken ellerinden azığındaki pişmiş balığa su sıçrar ve balık birden canlanır. Bunu gören Hızır ve İlyas âb-ı hayâtı bulduklarını anlarlar ve hemen bu sudan içerler. Böylece ölümsüz olan bu iki peygamberden Hızır, denizde, İlyas da karada başı sıkışanlara yardım etmek üzere Allah(cc) tarafından görevlendirilir. Bu arada Büyük İskender bu iki askerine ulaşamaz, dolayısıyla ölümsüzlük suyunu içemez. Beyitte bahsi geçen su da budur. Şair, buradan yola çıkarak, Hz. Muhammed'in dostunun içtiği şeyin, zehir dahi olsa, ölümsüzlük suyuna dönüştüğünü O'nun düşmanının içtiği suyun ise zehre dönüşeceğini ifade etmektedir. Peygamberimizin Hz. Ebû Bekir'le Mekke'den Medine'ye giderken saklandığı Sevr mağarasındaki bir olaya da telmih vardır bu beyitte. Hz. Ebû Bekir , mağaradaki delikten çıkan bir yılan görür. Yılan Peygamberimize zarar vermesin diye ayağıyla yılanın çıktığı deliği kapatır. Yılan Hz. Ebû Bekir'in ayağını sokar. Bunu gören Hz. Muhammed , tükürüğüyle Hz. Ebû Bekir'in ayağını iyileştirir. Başka bir olayda da Peygamberimizin dostlarından Hz. Ömer'le Halid bin Velid'in düşmanlar karşısındayken yılan zehrini içmek zorunda kaldıkları; ancak zehirlenmedikleri anlatılır. Zehir O'nun dostları için âb-ı hayât olmuş olur. Bu iki telmihten yola çıkılarak söylenebilir ki Peygamberimizin dostlarına, Allah dilerse zehir bile bir şey yapamaz. Beyitteki zehr-i mâr ile âb-ı hayât, dost ile hasm (düşman) kavramları arasında tezat vardır.

22. Hâk-i pâyine yetem der ömrlerdir muttasal Başını taştan taş a urup gezer âvâre su

***Ömürler süren yıllardır ki, su başını taştan taş vurarak bir avare gibi gezer,
Bütün amacı peygamberin mezarına ulaşabilmektir.***

Açıklaması: Su, Hz. Peygamber'in aşkından divane olmuş, ona kavuşmak için başını taşlara vurup başıboş ve perişan bir şekilde dolaşıyor. Peki hiç ulaşmıyor mu? Muttasıl'ın "ulaşan" demek olduğunu da unutmamalı. Elbette ulaşan damlaları var. Ya diğer damlalar! Onlar da ulaşmıyor elbette; ama sırayla ve bu aralıksız devam ediyor. Yunanlı filozof Herakleitos iyi ki "Bir nehirde iki kez yıkanılmaz." demiş. Hiçbir şey aynı kalmaz. Kâinatta her şey sürekli bir oluş hâlinde. Su, devamlı aktığından, bir yerden diğerine gittiğinden bir yerdeki akarsu, aslında her an değişir, aynı kalmaz. Peygamber'in bastığı topraklara ulaşan su damlaları da yerini yeni su damlalarına bırakıyor, sonra sırası gelen başka damlalar... Bu, aralıksız sürüyor. İnsan cephesinde de durum farksızdır. Kutsal topraklara akın eden insanlar ona ulaşır, sonra diğerleri ve diğerleri... Su damlası misali sırası gelen kullar kutsal topraklarda Hac vazifesini yerine getiriyor; ama sadece bu uğurda su gibi çırpınanlar... Hele Fuzulî'nin yaşadığı çağlarda çırpınma, gerçek anlamıyla çırpınmaydı. Kavurucu güneşin altında, kızgın çölün üstünde aylarca süren yorucu ve bir o kadar da tehlikeli yolculuklar...